

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ, ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ & ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΒΙΟΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, ΚΥΚΛΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ &
ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ»

Η ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΟΥ
ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Αντωνίου Αθανάσιος

Πειραιάς, Δεκέμβριος 2022

UNIVERSITY OF PIRAEUS
SCHOOL OF ECONOMICS, BUSINESS AND INTERNATIONAL STUDIES
DEPARTMENT OF ECONOMICS

**MSc. in Bioeconomy, Circular Economy & Sustainable
Development**

SUSTAINABILITY IN THE SPORTS INDUSTRY

Antoniou Athanasios

Piraeus, Greece, December 2022

Ευχαριστίες

Η παρούσα διπλωματική εργασία πραγματοποιήθηκε στο Πανεπιστήμιο Πειραιά, στο τμήμα Βιοοικονομίας, Κυκλικής Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης κατά το έτος 2022. Η ολοκλήρωση της μεταπτυχιακής αυτής εργασίας θα ήταν αδύνατη χωρίς την πολύτιμη υποστήριξη του καθηγητή μου Τσελεκούνη Μάρκου. Σημαντική βοήθεια προσέφεραν επίσης και συμφοιτητές μου διαθέτοντας όχι μόνο στοιχεία-εξηγήσεις αλλά και πολύτιμο χρόνο και προθυμία να υποστηρίξουν την προσπάθεια μου.

Περίληψη

Εκτός από τις υψηλές εκπομπές άνθρακα, τα αθλητικά γεγονότα ενθαρρύνουν μη βιώσιμες συμπεριφορές όπως η αποψίλωση μεγάλων εκτάσεων γης για κτιριακές εγκαταστάσεις και η υπερβολική σπατάλη αγαθών, τόσο από την πλευρά των αθλητών όσο και από εκείνη των θεατών. Η αθλητική βιομηχανία και ειδικότερα τα αθλήματα του ποδοσφαίρου και του μπάσκετ που θα εστιάσουμε στην προκείμενη εργασία έχουν λοιπόν αναμφισβήτητα μεγάλο αντίκτυπο στο περιβάλλον, το οποίο πρέπει να αντιμετωπιστεί για να διασφαλιστεί ένα πιο πράσινο μέλλον για εμάς αλλά και τις επόμενες γενεές. Ο αθλητισμός βρίσκεται στην ιδιαίτερη θέση να έχει κατασκευαστεί όχι μόνο για αθλητές, αλλά και για θεατές σε όλα τα μήκη και πλάτη του πλανήτη. Από μικρούς αγώνες πρωταθλήματος και κολεγιακά παιχνίδια, μέχρι τους ανθρώπους που παρακολουθούν τα γεγονότα από το σπίτι, τα αθλήματα φτάνουν στα μάτια εκατομμυρίων ανθρώπων. Με αυτό στο μυαλό, η πίεση για πιο βιώσιμες πρακτικές στον αθλητισμό έχει την ικανότητα να προσεγγίσει εκατομμύρια του πληθυσμού σε όλο τον κόσμο και να εμπνεύσει τη βιωσιμότητα στη ζωή τους. Εάν οι αθλητές και τα διοικητικά όργανα και στελέχη του αθλητισμού έχουν ως προτεραιότητα τη βιωσιμότητα, αυτό θα αναγκάσει όλους όσους ασχολούνται με τον αθλητισμό (αθλητικά ρούχα, πωλητές, εγκαταστάσεις κ.λ.π.) να γίνουν και εκείνη πιο «πράσινοι». Πολλές πρωτοβουλίες, όπως η επαναχρησιμοποίηση των υφιστάμενων εγκαταστάσεων, είναι πολύ πιο οικονομικές, συγκριτικά με τις εναλλακτικές. Η αξιολόγηση και η ενσωμάτωση της βιωσιμότητας στον αθλητισμό, θα εμπνεύσει για ακόμα μεγαλύτερες αλλαγές στο άμεσο μέλλον αποτελώντας αντικείμενο υψίστης σημασίας ξεκινώντας πρώτα απ' όλα από τη δική μας ατομική βούληση. Θα πρέπει να έχει θέση σε κάθε πτυχή της ζωής μας, ώστε να μπορέσουμε να αντισταθμίσουμε την παγκόσμια κλιματική αλλαγή, και ο αθλητισμός είναι σε θέση να μας οδηγήσει προς αυτή την κατεύθυνση. Είναι βαθιά συνδεδεμένος με τον κόσμο και πρέπει να ενεργήσουμε ως εφαλτήριο για τις μελλοντικές γενιές ξεκινώντας από τη δική μας προσωπική αλλαγή.

Λέξεις κλειδιά: Αθλητισμός, βιομηχανία, περιβάλλον, βιωσιμότητα, πράσινο

Abstract

In addition to high carbon emissions, sporting events encourage unsustainable behaviors such as deforestation of large tracts of land for building facilities and excessive waste of goods, both on the part of athletes and spectators. The sports industry and in particular the sports of football and basketball that we will focus on in, the upcoming paper therefore undoubtedly have a large impact on the environment, which must be addressed to ensure a greener future for us and the following generations. Sport is in the unique position of being built not only for athletes, but also for spectators across the length and breadth of the planet. From minor league games and college games, to people who watching the action from their home, sports reach to the eyes of millions of people. With this in mind, the push for more sustainable practices in sport has the potential to reach millions of people around the world and inspire sustainability in their lives. If athletes and sports governing bodies and officials make sustainability a priority, it will force everyone involved in sport (sportswear, vendors, facilities, etc.) to become greener as well. Many initiatives, such as the reuse of existing facilities, are much more cost-effective than the alternatives. The assessment and integration of sustainability in sport will inspire even greater changes in the near future, being a matter of utmost importance starting first of all from our own individual will. It should have a place in every aspect of our lives so that we can offset global climate change, and sport is able to lead us in this direction. It is deeply connected to the world and we must act as a springboard for future generations starting with our own personal change.

Keywords: Sports, industry, environment, sustainability, greener

Περιεχόμενα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Εισαγωγή

1.1 Ορισμός βιωσιμότητας	1
1.2 Κλιματική αλλαγή.....	2
1.3 Αξία του αθλητισμού	3

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Βιωσιμότητα και αθλητισμός

2.1 Οικολογικό αποτύπωμα των αθλητικών δραστηριοτήτων.....	5
2.2 Προκλήσεις βιωσιμότητας στο επαγγελματικό ποδόσφαιρο	6
2.2.1 Εισαγωγή.....	6
2.2.2 Προοπτική χρηματοδότησης	8
2.2.3 Προοπτική «Marketization»	10

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Ποδοσφαιρικά Στάδια

3.1 Στρατηγικές Αειφόρου Σχεδιασμού για Ποδοσφαιρικά Στάδια	13
3.2 Εθνικό Στάδιο Kaohsiung Ταιβάν	14
3.3 Olympic Park: Λονδίνο, Αγγλία.....	15
3.4 Γήπεδο ΠΑΕ ΑΕΚ.....	17
3.5 Προκλήσεις ποδοσφαιρικών σταδίων.....	18

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Βιωσιμότητα μέσω του ποδοσφαίρου και sustainability reports

4.1 Βιώσιμη ανάπτυξη πόλης μέσω ποδοσφαιρικού συλλόγου	19
4.2 Η επένδυση στον ποδοσφαιρικό σύλλογο	19
4.3 Αναπτυξιακές ευκαιρίες που φέρνει ένας ποδοσφαιρικός σύλλογος.....	20
4.3.1 Η βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη της πόλης	21
4.3.2 Δημιουργία θέσεων εργασίας	21

4.3.3	Αύξηση εσόδων από φόρους.....	21
4.3.4	Τοπικό μάρκετινγκ.....	21
4.3.5	Ο Τουρισμός.....	22
4.3.6	Το επιχειρηματικό περιβάλλον.....	22
4.3.7	Η βιώσιμη κοινωνική ανάπτυξη στην πόλη.....	22
4.3.8	Βιώσιμη ανάπτυξη της κοινωνίας γύρω από ένα μέσο ταύτισης...	23
4.3.9	Κοινωνικοποίηση.....	23
4.4	Πόσο πράσινοι είναι οι σύλλογοι της Premier League;.....	23
4.5	Πίνακας Βιωσιμότητας Super League.....	29
4.6	Βιώσιμοι Σύλλογοι και Πρακτικές βιωσιμότητας.....	31
4.6.1	Forest Green Rovers.....	31
4.6.2	Αστέρας Τρίπολης.....	32
4.6.3	Πανιώνιος.....	33
4.7	Sustainability reports.....	34
4.7.1	Juventus For Special School.....	35

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: Παγκόσμιο κύπελο και SDG's

5.1	ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΚΥΠΕΛΛΟ FIFA ΚΑΤΑΡ 2022.....	39
5.1.1	Το όραμά για ένα βιώσιμο τουρνουά.....	39
5.1.2	Παγκόσμιο Κύπελλο FIFA Κατάρ 2022 Στρατηγική Αειφορίας ...	39
5.1.3	Η άλλη πλευρά του παγκοσμίου κυπέλλου.....	40
5.1.4	Κατάρ και μεταχείριση των εργατών.....	42
5.2	Οι στοχοι βιώσιμης αναπτυξης στον αθλητισμό.....	42

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: Αειφορία και NBA

6.1	Το NBA βοηθάει στην μείωση της άγνοιας για την οικολογία.....	51
6.2	Βιώσιμη Ανάπτυξη Σε Αρένες Μπάσκετ.....	52
6.3	Στρατηγικές εξοικονόμησης ενέργειας.....	54
6.4	NBA ΒΙΩΣΙΜΕΣ ΑΡΕΝΕΣ-ΓΗΠΕΔΑ.....	55

6.4.1 Amway Center (Γήπεδο Orlando Magic).....	55
6.4.2 Staples Center's (γήπεδο Los Angeles Lakers και Los Angeles Clippers) Greening Story	57
6.4.3 Philips arena (Αρένα των Atlanta Hawks)	58
6.5 Προώθηση βιώσιμου τρόπου ζωής από τους Portland Blazers.....	59

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: Δράσεις Βιώσιμης ανάπτυξης στο Ευρωπαϊκό Μπάσκετ

7.1 Δράσεις Βιωσιμότητας Ευρωπαϊκού Μπάσκετ	63
7.2 Final Four in Belgrade 2022: Community impact.....	65
7.3 Δράσεις ομάδων Euroleague	65
7.3.1 Fenerbahce	65
7.3.2 ΚΑΕ Παναθηναϊκός.....	66
7.3.3 Ολυμπιακός BC	69

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8: Οι επιταγές της βιωσιμότητας στον αθλητικό ρουχισμό

8.1 Ανακυκλωμένος ρουχισμός.....	71
8.1.1 Nike.....	71
8.1.2 Adidas	72

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9: Συμπεράσματα

9.1 Ποδόσφαιρο vs Μπάσκετ	75
9.2 Η σημασία και η αξία του αθλητισμού για τον άνθρωπο.....	75
9.3 Αντί επιλόγου.....	77
Πηγές ιστογραφίας (Βιβλιογραφία).....	79

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 2.1 Evolution of revenue distribution in the French League 1 (1970-2016, in %

	1970-1971	1975-1976	1980-1981	1985-1986	1990-1991	1995-1996	2000-2001	2005-2006	2010-2011	2015-2016
<i>Ticketing</i>	81	62	65	50	29	24	16	15	13	11
<i>Commercial</i>	1	9	14	22	26	28	29	25	27	44
<i>TV rights</i>	0	0	1	7	21	31	51	57	58	45
<i>Subsidies</i>	18	29	20	21	24	17	4	3	2	-

Πηγή: Andedff. 2005

Πίνακας 3.1 Basic Data about Stadia Projects Studied

ΓΗΠΕΔΑ	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ	ΧΩΡΗΤΙΚΟΤΗΤΑ	ΗΜΕΡΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ	ΕΤΟΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ
ΕΘΝΙΚΟ ΣΤΑΔΙΟ ΤΑΙΒΑΝ	ΠΟΛΛΑΠΛΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΣΤΑΔΙΟ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟΥ	50.000	20	2009
ΟΛΥΜΠΙΑΚΟ ΣΤΑΔΙΟ ΑΓΓΛΙΑΣ	ΠΟΛΛΑΠΛΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΣΤΑΔΙΟ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟΥ	28.000	50	2012

Πηγή: Aquino, Nawari (2015)

Πίνακας 3.2 Summary of the Main Challenges in Designing and Operating Stadia along with Suggested Solutions

ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΣΤΑΔΙΟΥ	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΤΥΧΙΑ
Μεγάλη κατανάλωση ενέργειας τις Ημέρες των Εκδηλώσεων	Παθητικός σχεδιασμός, Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας επί τόπου, Πράσινες στέγες, Εναλλακτικοί Μέθοδοι Μεταφοράς, Φώτα LED, Συστήματα Αυτοματισμού
Μεγάλη κατανάλωση νερού ενά έτος	Κατακράτηση νερού επιτόπου, αυξημένη χρήση μη πόσιμου νερού, Εξαρτήματα και εξοπλισμοί χαμηλής ροής, Εγγενής εξωραϊσμός
Μεγάλη χρήση υλικών σε κατασκευή και λειτουργία	Ελαφρύς σχεδιασμός, ανακυκλωμένα υλικά ή υλικά μετά την κατανάλωση, Υλικό τοπικής προέλευσης, Ταχέως ανανεώσιμο υλικό, Σχέδιο Βιώσιμης Αγοράς
Μεγάλες ποσότητες απορριμάτων	Πρωτοβουλίες Ανακύκλωσης και Κομποστοποίησης, Απορρίματα Τροφίμων Δωρεές, Δίσκοι ηλεκτρονικών αποβλήτων, Ανθεκτικές Καλές Δωρεές
Εμπλοκή κοινότητας	Προβολή τοπικών τροφίμων και προϊόντων, κίνητρα για Εναλλακτικές μετακινήσεις, περιηγήσεις στα γήπεδα και εκπαίδευση

Πηγή: Aquino, Nawari (2015)

Πίνακας 4.1 Premier League Sustainability Rankings (2019)

Rank	Club	Score
1	Tottenham Hotspur	21
2	Arsenal	20
2	Brighton & Hove Albion	20
2	Manchester United	20
3	Manchester City	19
4	Southampton	18
5	Liverpool	17
6	Chelsea	14
6	West Brom	14
7	West Ham United	13
8	Everton	12.5
9	Crystal Palace	12
9	Newcastle United	12
9	Wolverhampton Wanderers	12
10	Fulham	11
11	Leeds United	10
11	Leicester City	10
11	Sheffield United	10
12	Burnley	8
13	Aston Villa	7

Πηγή: <https://www.bbc.com/sport>

Πίνακας 4.2 Premier League Sustainability Rankings (2021)

Rank	Club	Score
1 ▲	Liverpool	23
1 -	Tottenham Hotspur	23
3 ▲	Manchester City	21
3 ▲	Southampton	21
5 ▼	Arsenal	19
5 -	Manchester United	19
7 ▼	Brighton & Hove Albion	18.5
7 -	Norwich City	18.5
9 ▲	Everton	16
10 ▼	Chelsea	14.5
10 ▲	Leicester City	14.5
12 -	Brentford	13.5
12 ▲	Aston Villa	13.5
14 ▲	Burnley	12
15 ▼	West Ham	11.5
15 ▼	Crystal Palace	11.5
15 -	Watford	11.5
18 ▼	Wolverhampton Wanderers	10.5
18 ▼	Leeds	10.5
20 ▼	Newcastle	10

Πηγή: <https://www.bbc.com/sport>

Πίνακας 4.3 Πίνακας Βιωσιμότητας Super League

Super League Greece - Πίνακας Βιωσιμότητας												
Περιβαλλοντικές Δράσεις							Κοινωνικές Δράσεις					Σύνολο
Κατηγορίες	Μετακινήσεις	Διαχείριση απορριμμάτων	Φαγητό	Διαχείριση Νερού	Ενέργεια	Επικοινωνία	Κοινωνική Ένταξη	Προσβασιμότητα	Υποστήριξη στην κοινότητα	Ισότητα	Επικοινωνία	
Ομάδες												
ΠΑΟΚ	1	2	2		1	1	3	2	3	3	1	19
ΑΕΚ	2	2	3	3	2	1	1	1	3	2	1	21
Παναθηναϊκός	1	2	2		1	1	2	3	2	2	1	17
Αστέρας Τρίπολης		2			1		2	2	2	1	1	11
ΟΦΗ							1		2	1	1	5

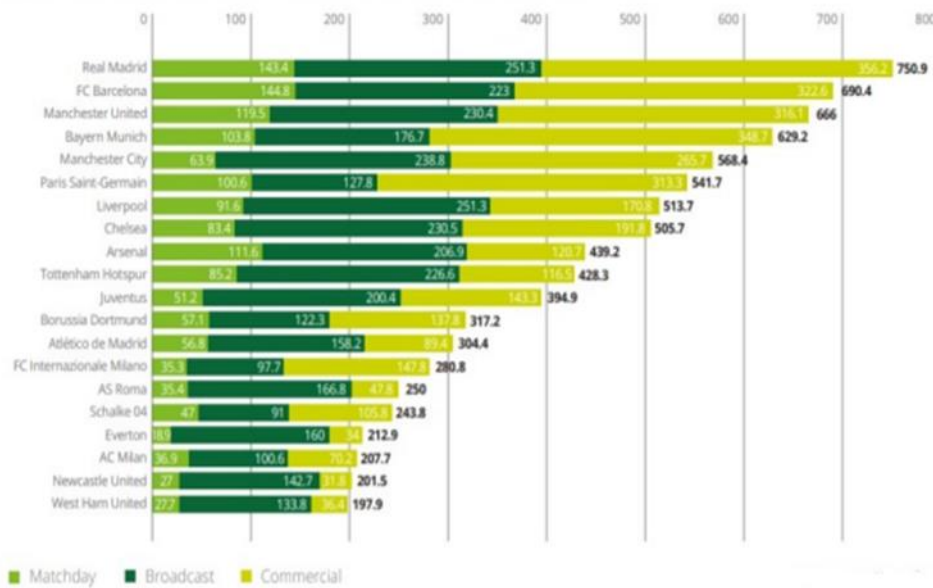
Πηγή: <https://www.sport24.gr/>

Πίνακας 4.4 Energy purchased and methane consumption

ENERGY PURCHASED AND METHANE CONSUMPTION		
	2019/2020 Season	2018/2019 Season
Energy (GJ)		
Electricity purchased	40,585.19	41,330.15
Headquarters	1,236.16	1,245.52
JTC Continassa	3,145.87	2,825.55
JTC Vinovo	4,698.35	5,352.74
Store ¹	1,152.68	514.12
Stadium Complex ²	30,352.12	31,392.22
District Heating	45,536.55	45,021.85
Headquarters	1,496.98	1,511.47
JTC Continassa	24,836.79	24,386.06
Stadium Complex ²	19,202.78	19,124.32
District Cooling	3,477.81	3,257.50
Headquarters	1,177.70	1,111.97
JTC Continassa	2,300.11	2,145.53
Methane Consumption (JTC Vinovo)³	19,251.34	20,426.67

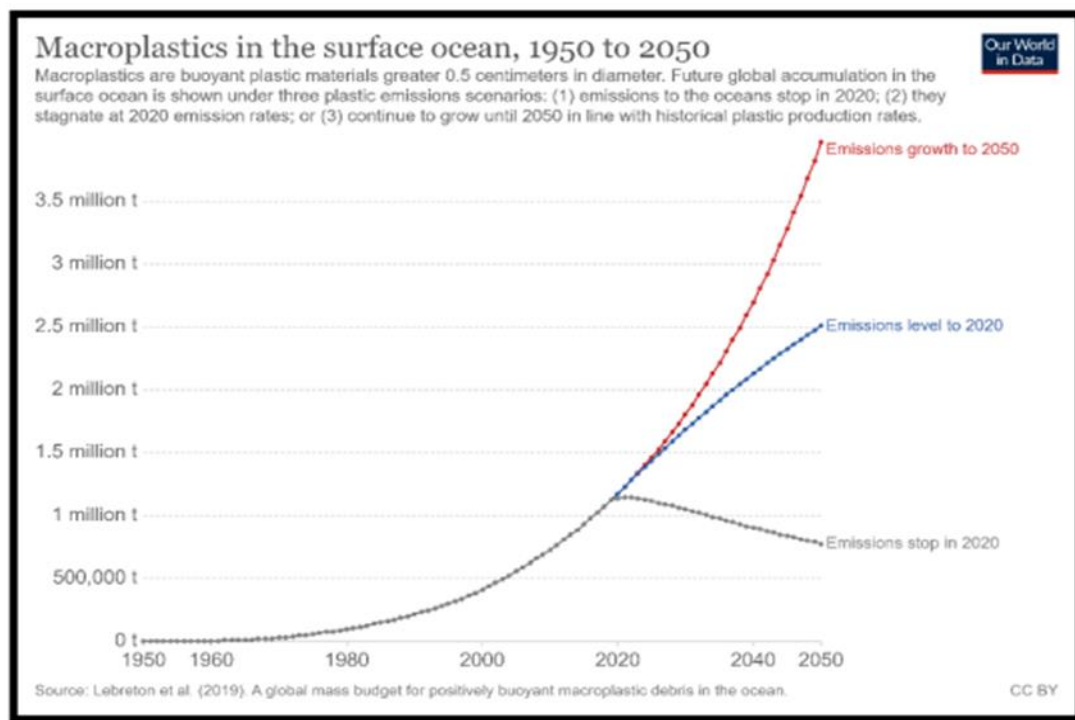
Πηγή: <https://www.juventus.com/it>

Κατάλογος Διαγραμμάτων

Πηγή: Deloitte 2019

Διάγραμμα 2.1 Έσοδα των топ 20 ποδοσφαιρικών συλλόγων στην Ευρώπη τη σεζόν 2017-2018

Πηγή:

https://www.researchgate.net/publication/350740554_Plastic_waste_in_the_sea_Which_technologies_are_required_to_reduce_it

Διάγραμμα 8.1 πλαστικά στην επιφάνεια του ωκεανού. Μετά το 2020, παρουσιάζονται τα τρία σενάρια με διαφορετικό χρώμα αφορούν το μέλλον της πλαστικής μόλυνσης και αν θα αυξηθεί, θα συνεχιστεί στα ίδια επίπεδα, ή θα σταματήσει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1.1 Ορισμός βιωσιμότητας

Εισαγωγή

Βιωσιμότητα μπορεί να χαρακτηριστεί ως η δυνατότητα να ικανοποιούμε τις δικές μας ανάγκες χωρίς να διακυβεύεται η ικανότητα των μελλοντικών γενεών να ανταποκριθούν κι εκείνες στις δικές τους. Εκτός από τους φυσικούς πόρους χρειαζόμαστε επίσης κοινωνικούς και οικονομικούς. Η αειφορία δεν είναι μόνο περιβαλλοντικός όρος. Στους περισσότερους ορισμούς της βιωσιμότητας βρίσκουμε επίσης αναφορές για την κοινωνική ισότητα και την οικονομική ανάπτυξη.

Ιστορική αναδρομή

Η έννοια της βιωσιμότητας δημιουργήθηκε στη δασοκομία, όπου σημαίνει ποτέ να μην συγκομίζεται περισσότερο από αυτό που αποδίδει το δάσος σε νέα ανάπτυξη. Η λέξη *Nachhaltigkeit* (ο γερμανικός όρος για την βιωσιμότητα) χρησιμοποιήθηκε με τη συγκεκριμένη σημασία το 1713. Η μέριμνα για τη διατήρηση των φυσικών πόρων για το μέλλον ίσχυε πάντοτε. Ακόμα και οι παλαιολιθικοί πρόγονοί μας ανησυχούσαν για το θήραμά τους και οι πρώτοι αγρότες ανησυχούσαν για τη διατήρηση της γονιμότητας του εδάφους.

Η βιωσιμότητα αποτελεί θέμα μελέτης για τους οικονομολόγους. Η σπανιότητα των πόρων είναι μείζονος σημασίας για την επιστήμη. Ένα διάσημο παράδειγμα είναι το έργο του πολιτικού οικονομολόγου Thomas Malthus, ο οποίος δημοσίευσε τη θεωρία του για την επικείμενη πείνα, λόγω της αδυναμίας της διαθέσιμης γεωργικής γης να θρέψει έναν συνεχώς αυξανόμενο πληθυσμό, το 1798. Μια ακόμα θεωρία που αφορά βέλτιστο ποσοστό εκμετάλλευσης των μη ανανεώσιμων πόρων που εξακολουθεί να είναι επίκαιρη ακόμα και σήμερα διατυπώθηκε από τον Αμερικανό οικονομολόγο Harold Hotelling, το 1931. Ορόσημο για την προσοχή της παγκόσμιας δημόσιας πολιτικής ήταν η έκθεση του Club of Rome, η οποία προέβλεπε ότι πολλοί από τους φυσικούς πόρους που είναι ζωτικής σημασίας για την επιβίωση μας θα μπορούσαν να εξαντληθούν μέσα σε μία ή δύο γενιές. Αυτή η απαισιοδοξία είναι ανάρμοστη με τη δημόσια πολιτική, η οποία υποτίθεται ότι έχει να κάνει με τη βελτίωση των πραγμάτων. Ως εκ τούτου, η έκθεση της Παγκόσμιας Επιτροπής του ΟΗΕ για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη, όπου είναι γνωστή και ως Έκθεση Brundtland από την πρόεδρο της, ήταν ευπρόσδεκτη γιατί έδειξε μια διέξοδο από την επικείμενη καταστροφή. Αυτή η έκθεση υιοθέτησε την έννοια της βιωσιμότητας και της έδωσε την ευρεία αναγνώριση που απολαμβάνει μέχρι και σήμερα. Το ερώτημα που έθεσαν η ίδια η Brundtland και οι συνάδελφοί της ήταν «πώς μπορούν οι φιλοδοξίες των εθνών του κόσμου για μια καλύτερη ζωή να συμφιλωθούν με τους περιορισμένους φυσικούς πόρους και τους κινδύνους της περιβαλλοντικής υπονόμησης». Σύμφωνα με τα λόγια της Επιτροπής η βιώσιμη ανάπτυξη είναι εκείνη που αντιμετωπίζει στις ανάγκες του παρόντος χωρίς να διακυβεύεται η ικανότητα των μελλοντικών γενεών να καλύψουν τις δικές τους. Θα πρέπει επομένως, να φροντίζουμε το περιβάλλον όχι μόνο λόγω της φυσικής του αξίας, αλλά και για να διατηρήσουμε και να κληροδοτήσουμε τους πόρους για τα παιδιά μας. (Kulhman & Farrington, 2010)

1.2 Κλιματική αλλαγή

Η κλιματική αλλαγή αφορά τις διαφοροποιήσεις που προκύπτουν από την υπέρμετρη αύξηση των αερίων του θερμοκηπίου στην ατμόσφαιρα. Σχετίζεται με το λιώσιμο των πάγων, την αύξηση της θερμοκρασίας του πλανήτη, την ξηρασία και τις συνέπειες όλων αυτών. Οι συγκεκριμένες αλλαγές επηρεάζουν τόσο τα οικοσυστήματα του πλανήτη όσο και την βιοποικιλότητα σ' αυτά. Οι επιπτώσεις είναι πολλές με διάφορα επίπεδα η κάθε μία. Μια από αυτές είναι το φαινόμενο του θερμοκηπίου λόγω της υπέρμετρης αύξησης των αερίων. Η κλιματική αλλαγή επηρεάζει όλες τις χώρες του πλανήτη, επιδεινώνοντας το περιβάλλον, τα κοινωνικά, τα οικονομικά και τα πολιτικά συστήματα. Υπό μορφή ακραίων καιρικών φαινομένων με ξηρασίες, με υψηλές ή χαμηλές θερμοκρασίες, η κλιματική αλλαγή υπονομεύει τα αναπτυξιακά οφέλη και οδηγεί σε ελλείψεις ακόμα και των βασικών μας αναγκών. Τρόποι όπως μεταβολή της καταναλωτικής συμπεριφοράς, η ευαισθητοποίηση και η συνεργασία μεταξύ του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα μπορούν να ελαττώσουν τις δραματικές επιπτώσεις, όπως τα ακραία καιρικά φαινόμενα, η μεταβολή των εποχών και οι φυσικές καταστροφές, που αποφέρει η κλιματική αλλαγή.

Σήμερα, έχει πάψει να θεωρείται ως μία ζοφερή προοπτική, αλλά αποτελεί μία εφιαλτική πραγματικότητα που θέτει σε κίνδυνο το μέλλον της ανθρωπότητας απειλώντας την συνοχή των κοινωνιών και υπονομεύοντας τις ανθρώπινες δραστηριότητες. Ανάμεσα τους και ο αθλητισμός που έχει αρχίσει ήδη να υφίσταται τις συνέπειές της. Ο μαραθώνιος στους Ολυμπιακούς Αγώνες του Τόκιο το καλοκαίρι του 2020 άλλαξε ημέρα και ώρα διεξαγωγής, λόγω των ανησυχιών που είχαν εκφράσει οι ειδικοί για τις επιπτώσεις της υπερβολικής ζέστης στην υγεία των μαραθωνοδρόμων. Μάλιστα πολλοί από τους αθλητές που συμμετείχαν στη διοργάνωση έκαναν αναφορές για πολύ άσχημες συνθήκες και στους πιο θερμούς Αγώνες όλων των εποχών. Το 2014 στην Αυστραλία ματαιώθηκαν όλοι οι αγώνες τένις του Αυστραλιανού Όπεν που επρόκειτο να γίνουν σε ανοικτά γήπεδα λόγω του καύσωνα. Το 2019 πολλά από τα παιχνίδια του Παγκοσμίου Κυπέλλου ράγκμπι δεν έγιναν ποτέ, εξαιτίας του τυφώνα, που έπληξε εκείνες τις ημέρες τη διοργανώτρια Ιαπωνία. Εξαιρετικά ευάλωτα στην υπερθέρμανση του πλανήτη είναι και τα χειμερινά αθλήματα. Το 2014 στους Ολυμπιακούς Αγώνες του Σότσι χρησιμοποιήθηκε τεχνητό χιόνι, λόγω του ότι είχε χιονίσει ελάχιστα και οι πίστες δεν ήταν επαρκώς καλυμμένες. Σύμφωνα με έρευνα που πραγματοποίησαν οι ερευνητές του Πανεπιστημίου του Waterloo στον Καναδά, αν η άνοδος της θερμοκρασίας συνεχίσει να αυξάνεται με τους σημερινούς ρυθμούς, μέχρι το 2050 οι 9 από τις 19 πόλεις που έχουν διοργανώσει στο παρελθόν Χειμερινούς Ολυμπιακούς Αγώνες δεν θα είναι σε θέση να διοργανώσουν ξανά.

Σε πρόσφατη διάσκεψη για την κλιματική αλλαγή, που διοργανώθηκε στη Γλασκώβη υπό την αιγίδα του ΟΗΕ, με τη συμμετοχή των αρχηγών των κρατών-μελών του, συμμετείχαν και πολλοί φορείς του αθλητισμού, οι οποίοι συνυπέγραψαν το τελικό κείμενο έχοντας δεσμευτεί να συμβάλουν στην επίτευξη του στόχου που αφορά μηδενικές εκπομπές άνθρακα ως το 2040 και τη μείωση κατά 50% των εκπομπών αερίων ως το 2030. Αυτό συνέβει διότι και ο αθλητισμός έχει μερίδιο ευθύνης στην υπερθέρμανση του πλανήτη και η αλλαγές θα πρέπει να είναι καίριες και άμεσες. (Μπαντέλλα, 2019)

1.3 Αξία του αθλητισμού

Ο αθλητισμός αφορά την συστηματική άσκηση του σώματος παράλληλα με εκείνη του πνεύματος. Ενισχύει την φυσική και την ψυχική υγεία βελτιώνοντας τις ζωτικές λειτουργίες του οργανισμού, συμβάλει αποτελεσματικά στην ηθική και κοινωνική διάπλαση του χαρακτήρα και δημιουργεί ή βελτιώνει κινητικές δεξιότητες για πιο αποτελεσματική δραστηριότητα. Πηγάζει από την αρχαιότητα και είναι απόλυτα συνυφασμένος με τη ζωή των ανθρώπων αποτελώντας αναπόσπαστο κομμάτι της υγείας, της ψυχαγωγίας και της πνευματικής και ηθικής καλλιέργειας των ανθρώπων. Για τους αρχαίους Έλληνες ο αθλητισμός ήταν μέρος της αγωγής τους και καθιερωμένος θεσμός. Οι αθλητικοί αγώνες, που τελούνταν στην αρχαία Ελλάδα σε τακτά χρονικά διαστήματα, σχετίζονταν με μεγάλες θρησκευτικές γιορτές. Η πιο γνωστή ήταν τα Ολύμπια προς τιμήν του Δία, απ' όπου προήλθε και το Ολυμπιακό (αθλητικό) Ιδεώδες ως έκφραση σεβασμού προς την ανθρώπινη ζωή, το σωματικό κάλλος, την ευγενή άμιλλα και την ειρήνη ανάμεσα στις πόλεις-κράτη, αφού ως γνωστόν κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών αγώνων επικρατούσε πάντα «εκεχειρία» και ως εκ τούτου διακοπή των εχθροπραξιών. Το αθλητικό ιδεώδες όχι μόνο αναβίωσε στη σύγχρονη εποχή, αλλά είναι και παγκόσμια αποδεκτό. Οι Ολυμπιακοί αγώνες, τα Παγκόσμια πρωταθλήματα, οι αγώνες με τη συμμετοχή όλων των χωρών μιας ηπείρου όπως για παράδειγμα οι Πανευρωπαϊκοί αγώνες, αλλά και το ενδιαφέρον με το οποίο παρακολουθούν τις διοργανώσεις αυτές εκατομμύρια άνθρωποι σε όλο τον κόσμο είναι αναμφισβήτητη επιβεβαίωση της παραπάνω εκτίμησης. Εκτός αυτών είναι και ένας κοινωνικός θεσμός ο οποίος αντικατοπτρίζει την κοινωνική θέση και τον πολιτισμό κάθε χώρας (Μπελίτσου, 1981). Λαμβάνοντας υπόψην όσα προαναφέραμε αντιλαμβανόμαστε την διαχρονική αξία του αθλητισμού για την ανθρώπινη ζωή. Η αποξένωση του σύγχρονου ανθρώπου από τη φύση, οι μολυσμένες συνθήκες διαβίωσης στις μεγαλουπόλεις, η κλιματική αλλαγή, η εντατικοποίηση της εργασίας κάνουν ακόμα πιο σημαντικό τον ρόλο που διαδραματίζει, πλέον, ο αθλητισμός. Η παγκόσμια απήχηση που κατέχει αποτελεί μεγάλη δύναμη ώστε να συμβάλει, ακολουθώντας τις επιταγές της βιωσιμότητας, στην αλλαγή πλεύσης για ένα καλύτερο μέλλον για εμάς και τις επόμενες γενεές. (Μπούρας Η., 2014)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

2.1 Οικολογικό αποτύπωμα των αθλητικών δραστηριοτήτων

Έχοντας αναφερθεί στον ορισμό της βιωσιμότητας, την ιστορική της αναδρομή και την κλιματική αλλαγή αλλά και την αξία του αθλητισμού είναι το κατάλληλο σημείο να αναφερθούμε πιο αναλυτικά στον επαγγελματικό αθλητισμό. Ο λόγος που επιλέχθηκε ο συγκεκριμένος κλάδος έγκειται στο τεράστιο οικολογικό αποτύπωμα που αφήνει στον πλανήτη.

Ο επαγγελματικός αθλητισμός έχει κάνει τεράστια άλματα τις τελευταίες δεκαετίες όσον αφορά τα οικονομικά μεγέθη. Το 2018 το οικονομικό μέγεθος του κλάδου σε παγκόσμιο επίπεδο υπολογίστηκε γύρω στα 471 δισεκατομμύρια δολάρια με μια σταθερή αύξηση κατά τη διάρκεια της δεκαετίας της τάξης του 45% από την έναρξη της (Statista Research Department, 2020). Ήδη από τα μέσα του 20ου αιώνα αρχίζει να γίνεται ολόένα και πιο ευρύς, απλώνοντας τη δυναμική του σε περισσότερα σημεία στον πλανήτη.

Πέρα λοιπόν από τα αθλητικά ιδεώδη, τα οποία συνεχίζουν και υπάρχουν ίσως σε δευτερεύοντα ρόλο, αθλητές, σύλλογοι και ομοσπονδίες έχουν καταφέρει να πολλαπλασιάσουν τα οικονομικά και κοινωνικά και πολιτικά τους μεγέθη, καταφέροντας να μετατρέψουν τα αθλητικά γεγονότα σε μια βιομηχανία εκατοντάδων δισεκατομμυρίων.

Στη σύγχρονη εποχή, το παραπάνω γεγονός του ολοένα και αυξανόμενου εύρους του επαγγελματικού αθλητισμού, συνεπάγεται κυρίως με τις μετακινήσεις. Καθημερινά διενεργούνται παγκοσμίως πάρα πολλά ταξίδια για την πραγματοποίηση των αθλητικών δρωμένων, λόγω των συνεχών διοργανώσεων, πολλές εκ των οποίων διεθνείς. Για παράδειγμα, μία αγγλική επαγγελματική ομάδα ποδοσφαίρου πρώτης κατηγορίας που συμμετέχει και σε ευρωπαϊκή διοργάνωση θα χρειαστεί, μέσα στην αγωνιστική σεζόν των 9 περίπου μηνών (Σεπτέμβριο έως Μάιο), να κάνει τουλάχιστον 22 ταξίδια.

Σε μία απ' τις σημαντικότερες έρευνες που έχει γίνει πάνω στο θέμα, η Wicker (2019) κατάφερε να υπολογίσει το ετήσιο αποτύπωμα του μέσου ενεργού αθλητικού συμμετέχοντα σε 844 κιλά ισοδύναμων εκπομπών διοξειδίου άνθρακα. Η έρευνα της μελέτησε αναλυτικά στοιχεία που έδωσε ένα πολύ ετερογενές δείγμα Γερμανών αθλητών/ή και συμμετεχόντων σε αθλητικά δρώμενα σχετικά με τα ταξίδια μετακινήσεων που κάνουν μέσα σε ένα χρόνο και αφορούν θέματα αθλητισμού. Συγκρίνοντας τον παραπάνω αριθμό με το συνολικό ετήσιο αποτύπωμα ενός μέσου Γερμανού πολίτη (11.000 κιλά εκπομπών), βγήκε το συμπέρασμα ότι τα αθλητικά ταξίδια αποτελούν περίπου το 8% των ετήσιων εκπομπών. Ακόμα, ανακάλυψε ότι το εισόδημα, το επίπεδο μόρφωσης, καθώς και η περιβαλλοντολογική συνείδηση είναι ανάλογα του αποτυπώματος.

Πέρα από τα ταξίδια όμως, το περιβαλλοντικό κομμάτι του επαγγελματικού αθλητισμού έχει να κάνει και με το χώρο πραγματοποίησης αυτού καθ'αυτού. Η παρουσία μιας πολύ μεγάλης μερίδας κόσμου σε έναν πολύ συγκεκριμένο χώρο για ένα αθλητικό γεγονός είναι μία διαδικασία που προωθεί την υπερκατανάλωση των φυσικών πόρων και άλλων σημαντικών αγαθών, όπως για παράδειγμα φαγητού. Τα μεγάλα στάδια που φιλοξενούν πολλές χιλιάδες ανθρώπων είναι επίσης μέρη με τεράστιες καταναλώσεις ενέργειας. Μία μεγάλη έρευνα που αφορούσε την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων των μεγάλων αθλητικών γεγονότων (Collins, Flynn, Munday, & Roberts, 2007) εξέτασε τον τελικό του αγγλικού κυπέλλου ποδοσφαίρου (FA Cup) για την σεζόν 2003-04, που πραγματοποιήθηκε στο Millennium Stadium στο Κάρντιφ, χωρητικότητας 73.00 θεατών. Οι κυριότερες ανακαλύψεις έδειξαν τις σημαντικές οικολογικές επιπτώσεις, οι οποίες προέρχονται κυρίως από τους φιλάθλους που ταξίδεψαν στο Κάρντιφ. Το προτιμητέο μεταφορικό μέσω ταξιδιού, που ήταν κυρίως το αυτοκίνητο, καθώς και η υπέρογκη ποσότητα φαγητών και ποτών που κατανάλωσαν, με τη μερίδα του λέοντος να είναι το επεξεργασμένο κρέας που απαιτεί μεγάλα ποσά ενέργειας για να παραχθεί, συντέλεσαν στα 3.083 παγκόσμια εκτάρια οικολογικού αποτυπώματος του γεγονότος. Συγκρίνοντας τα μεγέθη, για την καλύτερη κατανόηση των αποτελεσμάτων της έρευνας, ένας μεμονωμένος κάτοικος του Κάρντιφ θα χρειαζόταν περίπου 552 ημέρες ώστε να καταναλώσει αντίστοιχο ποσό ενέργειας, απλά κάνοντας τις συνηθισμένες δραστηριότητες της καθημερινότητας. (Μιχαλόπουλος, 2021)

2.2 Προκλήσεις βιωσιμότητας στο επαγγελματικό ποδόσφαιρο

Για πολύ καιρό λαμβάνοντας το υπόψιν το ποδόσφαιρο ως απλό μέσο ψυχαγωγίας, έχει πλέον γίνει ένα βασικό στοιχείο της κοινωνίας του θεάματος, με τεράστιο κοινωνικό και οικονομικό διακύβευμα. Έχει καταφέρει να δημιουργήσει σημαντικά έσοδα τα οποία μοιράζονται τα διεθνή ιδρύματα (συμπεριλαμβανομένης της FIFA), ιδιωτικές εταιρείες και παίκτες. Το επαγγελματικό ποδόσφαιρο επιδίδεται σε μια ακαταμάχητη βιασύνη, συμπεριλαμβανομένης της αλόγιστης χρήσης των μη ανανεώσιμων πόρων και της ξέφρενης κατανάλωσης, κυρίως των αδειοδοτημένων εμπορευμάτων, μεταξύ των θαυμαστών. Οι συγκρούσεις μεταξύ των ενδιαφερομένων στο ποδόσφαιρο και των υποστηρικτών της βιωσιμότητας είναι πολλές, όπως αποδεικνύεται και από τις συνθήκες υπό τις οποίες διεξάγεται το Παγκόσμιο Κύπελλο Ποδοσφαίρου 2022 στο Κατάρ, με τρεις μεγάλες διαμάχες να αφορούν την εντιμότητα της επιλογής της χώρας υποδοχής, τις περιβαλλοντικές διαμάχες για τον κλιματισμό των γηπέδων, την ουδετερότητα του άνθρακα και μελλοντικές διαμάχες σχετικά με τη σημασία της βιωσιμότητας που αφορούν τα επόμενα Παγκόσμια Κύπελλα της FIFA.

2.2.1 Εισαγωγή

Το επαγγελματικό ποδόσφαιρο έχει εξελιχθεί σε μία σημαντική βιομηχανία ψυχαγωγίας, τόσο οικονομικά όσο και κοινωνικά. Μείζων εκδηλώσεις, όπως το Παγκόσμιο Κύπελλο της FIFA ή το UEFA Champions League στην Ευρώπη, αφορούν

τεράστια οικονομικά συμφέροντα με τη συμμετοχή χορηγών, τηλεοπτικών δικτύων και ιδιωτών επενδυτών για τους οποίους ο βασικός στόχος είναι η μεγιστοποίηση των εσόδων τους από τις ποδοσφαιρικές διοργανώσεις. Επιπλέον, η αγορά του επαγγελματικού ποδοσφαίρου βασίζεται πλέον σε ένα νέο παγκοσμιοποιημένο μοντέλο. Σχετικά πρόσφατα, οι ποδοσφαιρικές διοργανώσεις ήταν εθνικές ή και περιφερειακές, με ορθολογική χρήση σχετικά περιορισμένων ανθρώπινων και οικονομικών πόρων. Σήμερα, οι ποδοσφαιρικές διοργανώσεις έχουν καθιερωθεί σε μια ηπειρωτική ή ακόμα και παγκόσμια κλίμακα, με την απεριόριστη χρήση ανθρώπινων και οικονομικών πόρων. Για παράδειγμα, μαζικές κινήσεις θαυμαστών σχεδιάζονται για την απόσβεση των επενδύσεων και ο αριθμός των αγώνων πολλαπλασιάζεται με τον ίδιο στόχο. Κατά συνέπεια, βρισκόμαστε σε μια τυπική κατάσταση απεριόριστης ανάπτυξης της δραστηριότητας σε έναν κόσμο με περιορισμένους πόρους. Ορισμένες έρευνες επικεντρώνονται στη βιωσιμότητα των μέγα-γεγονότων, αλλά δεν αντιμετωπίζουν τις δραματικές επιπτώσεις της αδιάκοπης χρήσης πόρων που αφορούν όλο και περισσότερο τους μη ανανεώσιμους. Μία από τις πιο σημαντικές περιπτώσεις αποτελεί το Παγκόσμιο Κύπελλο Ποδοσφαίρου του 2022 που θα διεξαχθεί στο Κατάρ. Πολλοί τόνισαν τον τρόπο με τον οποίο το Κατάρ απέκτησε το δικαίωμα να διοργανώσει τον διαγωνισμό, με σαφείς υποψίες για διαφθορά και δύσκολες συνθήκες εργασίας που επιβλήθηκαν στους μετανάστες εργάτες (κοντά στην υποδούλωση). Πρέπει επίσης να λάβουμε υπόψιν τις τεράστιες επενδύσεις που έπρεπε να γίνουν, η βέλτιστη χρήση των οποίων δεν είναι εγγυημένη. Για παράδειγμα, δεδομένων των ακραίων συνθηκών ζέστης, κατασκευάστηκαν ή ανακαινίστηκαν 12 κλιματιζόμενα γήπεδα, με συσκευές οι οποίες θα ψύχουν την ατμόσφαιρα σε μόλις 30 λεπτά. Η περίπτωση του Παγκοσμίου Κυπέλλου FIFA του Κατάρ είναι γνωστή για το “Dubai syndrome”, καθώς και για τις δυσκολίες εύρεσης σημείου επικοινωνίας μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων του παγκοσμιοποιημένου ποδοσφαίρου και τους υποστηρικτές της βιωσιμότητας. Αυτός ο διάλογος αντιλαμβανόμαστε ότι γίνεται δύσκολος, λόγω των δύο παρακάτω λόγων. Ο πρώτος υπογραμμίζει την πραγματική ανακάλυψη του επαγγελματικού ποδοσφαίρου στη δεκαετία του 1970, καθώς εισήλθε στην εποχή της *κοινωνίας του θεάματος* όπως όρισε ο Ντεμπόρ (1967/2014). Η χρηματοδότηση των συλλόγων αλλάζει βαθιά, αυξάνονται τα τηλεοπτικά δικαιώματα και τα εμπορικά έσοδα. Υπό αυτές τις συνθήκες, ένας σύλλογος θα είναι επιτυχημένος μόνο εάν βασίζεται στα μέσα ενημέρωσης και αν παρουσιάζεται ως ένα ισχυρό brand ικανό να πυροδοτήσει ξέφρενη κατανάλωση μεταξύ των θαυμαστών (Lee, 2005). Ένα από τα πιο δραματικά αποτελέσματα είναι η εντελώς παράλογη χρήση μη ανανεώσιμων πόρων, που ο δεύτερος λόγος απεικονίζει το Παγκόσμιο Κύπελλο FIFA 2022 που θα διεξαχθεί στο Κατάρ. Η απονομή του διαγωνισμού σε αυτήν την Αραβική χώρα, της οποίας οι κλιματικές συνθήκες είναι πολύ δυσμενείς για την άσκηση υψηλού ποδοσφαιρικού επιπέδου, πυροδότησε ένα κύμα κριτικής σχετικά με τον εντελώς μη βιώσιμο χαρακτήρα του μεγάλου αυτού γεγονότος. Δείχνει όλη την παράνοια του κόσμου η οποία αποκρυσταλλώνεται τώρα γύρω από ένα άθλημα που είναι δημοφιλές αλλά μαστίζεται από φαινομενικά απεριόριστες οικονομικές ορέξεις. Όπως σε κάθε κλάδο, οι ιδιοκτήτες επαγγελματικών ποδοσφαιρικών συλλόγων επιδιώκουν να εξασφαλίσουν την οικονομική βιωσιμότητα της οργάνωσης τους ελέγχοντας, όσο το δυνατόν περισσότερο, τις μεταβλητές του άμεσου και έμμεσου περιβάλλοντος τους. Ωστόσο, ο ανταγωνισμός μεταξύ συλλόγων λαμβάνει χώρα σε δύο διαφορετικά

επίπεδα. Το πρώτο επίπεδο είναι καθαρά αθλητικό και καθιερώνει ιεραρχίες με βάση αβέβαια αθλητικά αποτελέσματα. Κάθε χρόνο, διοργανώσεις όπως το Κύπελλο Γαλλίας ή το Κύπελλο Αγγλίας επιτρέπουν σε ομάδες με τη φήμη ότι είναι κατώτερου επιπέδου, ή ακόμα και ερασιτεχνικές, να ανταγωνιστούν και να επιβληθούν απέναντι σε ισχυρές ομάδες. Το δεύτερο επίπεδο είναι στρατηγικής φύσης και αφορά τον σκληρό ανταγωνισμό μεταξύ των πιο διάσημων συλλόγων, κυρίως σε μια ηπειρωτική ευρωπαϊκή κλίμακα, για τη μεγιστοποίηση του ποσού των εσόδων χωρίς εισιτήρια. Προφανώς το δεύτερο επίπεδο είναι κρίσιμης σημασίας από διοικητικής άποψης. Τα μεγάλα ποσά εσόδων εκτός των εισιτηρίων σημαίνει ότι ακόμη και σε μία κρίσιμη κατάσταση κακών αποτελεσμάτων για αρκετές σεζόν, που οδηγούν σε λιγότερο ευνοϊκή θέση στην αθλητική ιεραρχία, ένας σύλλογος με καλή φήμη θα μπορέσει να συνεχίσει να αναπτύσσεται όσο τα τηλεοπτικά δικαιώματα και τα εμπορικά έσοδα παραμένουν υψηλά.

2.2.2 Προοπτική χρηματοδότησης

Οι αναλυτές ποδοσφαίρου αντιλαμβάνονται την ανάγκη να γίνει μία διάκριση μεταξύ της έκδοσης εισιτηρίων, απ' τη μία, και των τηλεοπτικών δικαιωμάτων και των εσόδων από την εμπορική τηλεόραση, από την άλλη, όταν εξετάζουμε τα οικονομικά του επαγγελματικού ποδοσφαίρου (Minquet, 2004; Goddard and Sloane, 2014; Bond and Addesa, 2019). Η έκδοση εισιτηρίων συνδέεται με την παρουσία θεατών στο γήπεδο την ημέρα του αγώνα (συμπεριλαμβανομένων των συνδρομών όλο το χρόνο), με μερικούς συλλόγους να έχουν καταφέρει την σταθεροποίηση ενός μεγάλου μέρους των εσόδων τους από τα εισιτήρια πουλώντας μερικές φορές περισσότερο από το 80% των θέσεων όλο το χρόνο. Αυτό μετατρέπει ένα μεταβλητό εισόδημα σε σταθερό, ανεξάρτητα από τις αθλητικές επιδόσεις της ομάδας μέσα στη χρονιά. Τα τηλεοπτικά δικαιώματα και τα εμπορικά έσοδα, από την άλλη πλευρά, αφορούν στα έσοδα από τα δικαιώματα μετάδοσης των αγώνων με τηλεοπτικά δίκτυα και χορηγίες από εταιρείες και merchandising. Ο στόχος των ιδιοκτητών των συλλόγων είναι ξεκάθαρα να αυξήσουν το μερίδιο των εσόδων από αυτά παρά από τα εισιτήρια, κάτι που αποτελεί σταθερή υποστήριξη στις ταμείο της ομάδας (Minquet, 2004; Campa Planas and Kalembe, 2017). Αυτό σημαίνει ότι ο σύλλογος έχει γίνει τόσο ισχυρός ως brand που θα μπορεί να κρατήσει πιστούς οπαδούς ανεξάρτητα από τα αθλητικά αποτελέσματα.

Η εξέλιξη του επαγγελματικού ποδοσφαίρου, ειδικά μετά την εξαιρετική ανάπτυξη του στη δεκαετία του 1970, τονίζει τη στροφή από ένα μοντέλο διακυβέρνησης σε ένα άλλο. Ο Andreff (2005) αναφέρεται στη διαδοχή δύο μοντέλων διαχείρισης. Το πρώτο βασίζεται στη χρηματοδότηση συλλόγων μέσω δημοτικών επιδοτήσεων και έκδοσης εισιτηρίων. Η δεύτερη βασίζεται στη χρηματοδότηση συλλόγων μέσω δραστηριοτήτων μάρκετινγκ και τηλεοπτικών δικαιωμάτων. Ο Πίνακας 1 υπογραμμίζει τη φθίνουσα σημασία των παραδοσιακών δημοτικών επιδοτήσεων και των εισιτηρίων σε σχέση με τα εμπορικά και τα τηλεοπτικά δικαιώματα που παρουσιάζουν την αντίθετη πορεία από τις αρχές της δεκαετίας του 1970, με τα εισιτήρια τώρα να αντιπροσωπεύουν περίπου το 10% της χρηματοδότησης των συλλόγων της γαλλικής Ligue 1. Υιοθετώντας ένα ευρύτερο όραμα που περιλαμβάνει όλο τον επαγγελματικό αθλητισμό, ο Fontanel (2007) υποστηρίζει επίσης την ύπαρξη ενός εξελικτικού μοντέλου σε πολλά και διαφορετικά στάδια. Στο καθένα

η μετάβαση από το ένα στο άλλο είναι μια κρίσιμη στιγμή για την επιβίωση του συλλόγου, ένα μοντέλο στο οποίο η λογική πίσω από τη χρηματοδότηση της δραστηριότητας μεταμορφώνεται. Επομένως μέσω των εσόδων χωρίς εισιτήρια και μόνο μέσω αυτού, οι σύλλογοι θα μπορούν να συνεχίσουν να αναπτύσσονται (Frick, 2020).

Πίνακας 1 (Evolution of revenue distribution in the French League 1 (1970-2016, in %)

	1970-1971	1975-1976	1980-1981	1985-1986	1990-1991	1995-1996	2000-2001	2005-2006	2010-2011	2015-2016
<i>Ticketing</i>	81	62	65	50	29	24	16	15	13	11
<i>Commercial</i>	1	9	14	22	26	28	29	25	27	44
<i>TV rights</i>	0	0	1	7	21	31	51	57	58	45
<i>Subsidies</i>	18	29	20	21	24	17	4	3	2	-

Source: Adapted from Andreff (2005) and DNCG annual reports.

Οι πιο ισχυροί σύλλογοι στην Ευρώπη επέλεξαν φυσικά να εισπράξουν ένα μέγιστο ποσό εσόδων από τα τηλεοπτικά δικαιώματα και τα εμπορικά έσοδα, όπως φαίνεται στο Διάγραμμα 1, που οδηγούν σε καινοτόμες στρατηγικές ανταγωνισμού/συνεργασίας μεταξύ των συλλόγων για να αυξηθεί το ποσό αυτών των εσόδων.

Διάγραμμα 1

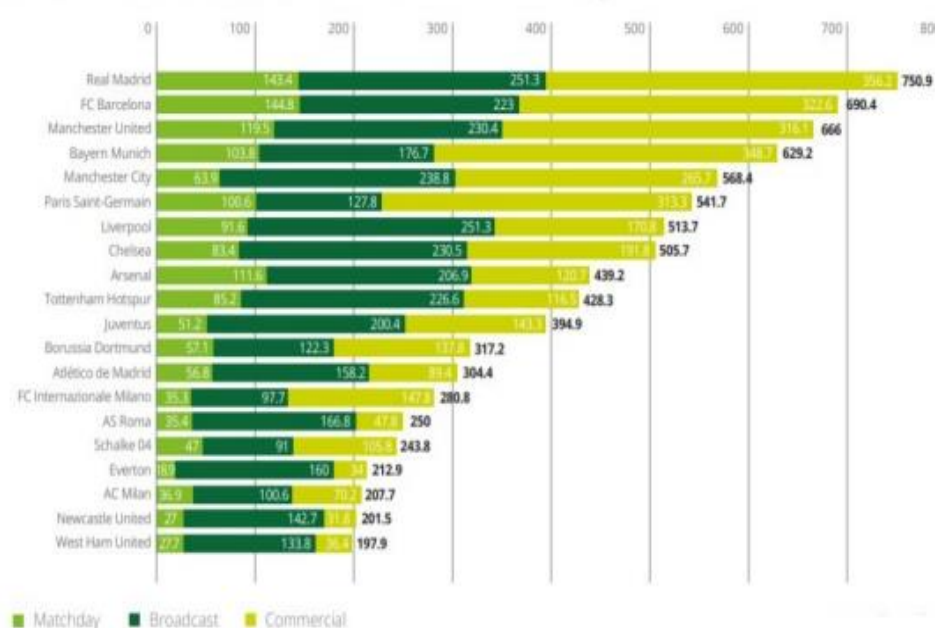

Figure 1. Football money league' top 20 in Europe (2017-2018, in millions €)

Source: Deloitte (2019).

Στη Γαλλία, το πιο γνωστό παράδειγμα είναι αυτό του Bernard Tapie ως πρόεδρος της Μαρσέιγ. Ο Pèrès *et al.* (2007) αποφέρει ότι η Olympique de Marseille και η Παρί Σεν Ζερμέν έχτισαν έναν μεγάλο ανταγωνισμό μεταξύ των δύο συλλόγων για να

αναζωογονήσει το ενδιαφέρον των μέσων ενημέρωσης. Ένα πρωτάθλημα που στη συνέχεια συντρίφτηκε από την κυριαρχία της Olympique de Marseille. Η κυριαρχία της αυτή οδήγησε σε σταδιακή μείωση του αριθμού των θεατών οι οποίοι κουρασμένοι από την έλλειψη προσμονής σχετικά με το αποτέλεσμα των αγώνων, μπορεί να οδηγήσει σε αποχώρηση ορισμένων χορηγών και σε μείωση των τηλεοπτικών δικαιωμάτων. Την τεχνητά διατηρημένη αντιπαλότητα μεταξύ της Ολυμπίκ της Μασσαλίας και της Παρί Σεν Ζερμέν, αναπαρήγαγαν και οι Real Madrid και Barcelona FC στην Ισπανία. Η ανάλυση του Ντεμπόρ (1967/2014) της κοινωνίας του θεάματος παίρνει εδώ το πλήρες νόημα της όταν ο συγγραφέας αναφέρει ότι σε μία κοινωνία, όλες οι κοινωνικές σχέσεις μεταξύ ατόμων προορίζονται να διαμεσολαβούνται από εικόνες . Στην περίπτωση της Ολυμπίκ της Μασσαλίας και της Παρί Σεν Ζερμέν, ήταν η κάλυψη από τα μέσα ενημέρωσης για την αντίθεση μεταξύ μιας αλαζονικής και ελιτίστικης Γαλλίας (Παρίσι) εναντίον μιας εξεγερμένης Γαλλίας που αμφισβητεί το κατεστημένο (Μασσαλία)

2.2.3 Προοπτική «Marketization»

Μέχρι πρόσφατα, το επαγγελματικό ποδόσφαιρο ήταν ένα παιχνίδι που αφορούσε τους τους γνώστες , συγκρίνοντας τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα των συστημάτων των παιχνιδιών κατά τη διάρκεια των αγώνων, αξιολογώντας την τεχνική ικανότητα ενός παίκτη και την αμφισβήτηση της συλλογικής λογικής που πρέπει να τεθεί σε εφαρμογή για να επιτευχθεί το καλύτερο δυνατό αθλητικό αποτελέσματα. Σήμερα, η προσκόλληση στο ποδόσφαιρο μεταφράζεται σε μια μη μετρήσιμη και αποκλειστική αγάπη για έναν σύλλογο ή και εθνική ομάδα, μερικές φορές σε όλη τη διάρκεια της ζωής του ατόμου. Η καλύτερη απεικόνιση αυτού είναι το αυτοβιογραφικό μυθιστόρημα *Fever Pitch* του Nick Hornby, γνωστού Άγγλου δημοσιογράφου (Hornby, 1992). Το πάθος του συγγραφέα για τον σύλλογο της Άρσεναλ πηγάζει από μια ιδιαίτερη μέρα τον Μάιο του 1968, όταν ο πατέρας του τον πήρε να δει τον αγώνα μεταξύ Άρσεναλ-Στόουκ Σίτι. Από εκείνη την στιγμή το ποδόσφαιρο θα έπαιρνε κεντρική θέση στη ζωή του Hornby και το στάδιο της Άρσεναλ θα ήταν ο τόπος πολλών εμπειριών του. Η εμπειρίες της ζωής του εξελίχθηκαν δίπλα σε υποστηρικτές του προλετάριου, μαθαίνοντας γεωγραφία ακολουθώντας την αγαπημένη του ομάδα εν κινήσει, αλλά και μαθαίνοντας για αγάπη μέσα από τις σαγηνευτικές σχέσεις που δημιουργούνται, ως έφηβοι και νέοι, στις κερκίδες ενός γηπέδου. Για τους αληθινούς γνώστες και ακόμη περισσότερο για τους πιο ένθερμους οπαδούς, η αφοσίωση σε μια ποδοσφαιρική ομάδα έχει συναισθηματική διάσταση, ανεξάρτητη από τα αθλητικά αποτελέσματα (Molina Luque, 2002), που αναπτύσσει μια πραγματική κοινωνική αλληλεπίδραση βασισμένη σε κανόνες και αξίες μέλους (Djalal, 2015).

Η προσκόλληση και η δημιουργία ενός συναισθηματικού δεσμού μεταξύ του συλλόγου και των φιλάθλων έχει ως αποτέλεσμα τη μαζική κατανάλωση εμπορευμάτων (Busse και Damiano, 2019). Ωστόσο, αυτή η κατανάλωση έχει συμβολικό χαρακτήρα, προκειμένου να σηματοδοτήσει τη δέσμευση του φιλάθλου στις αξίες του συλλόγου. Σύμφωνα με τα παραπάνω για ορισμένους παρατηρητές, μπορούμε να πούμε ότι το ποδόσφαιρο είναι κάτι το ιερό και αποτελεί μία μοναδική εμπειρία (Derbaix and Decrop, 2011; Fulconis and Paché, 2014; McDonagh,

2017). Μια τέτοια προσέγγιση ικανοποιεί περισσότερο τους ιδιοκτήτες των επαγγελματικών ποδοσφαιρικών συλλόγων, των οποίων η προτεραιότητα είναι να μεγιστοποιήσουν τις κερδοφόρες επενδύσεις τους από τη μη έκδοση εισιτηρίων. Το επαγγελματικό ποδόσφαιρο είναι μέρος της κοινωνίας του θεάματος (Tomlinson, 2002; Martins Barreira, 2014). Οι αγώνες είναι μια μοναδική παράσταση που πρέπει να περιλαμβάνει ένα προϊόν-ηγέτη, για την πώληση μιας εικόνας- επωνυμίας και των σχετικών εμπορευμάτων με άδεια χρήσης (Szymoszkowskyj *et al.* , 2016). Η ετήσια έκθεση για τα πιο πολύτιμα εμπορικά σήματα ποδοσφαίρου που δημοσιεύτηκε τον Μάιο του 2019 από την Brand Finance, μια ανεξάρτητη εταιρεία συμβούλων αξιολόγησης επωνυμίας, αναφέρει ότι το 47% των θαυμαστών αγοράζουν μία επίσημη φανέλα συλλόγου, το 26% αγοράζει μια νέα φανέλα κάθε σεζόν ή κάθε δύο σεζόν και το 28% αγοράζει προϊόντα ή/και υπηρεσίες με την επωνυμία χορηγού του αγαπημένου τους συλλόγου (Brand Finance, 2019). Όλα τα παραπάνω λοιπόν μας αποδεικνύουν πόσο σημαντική είναι για έναν σύλλογο η εμπορική και τηλεοπτική προώθηση του για την μεγιστοποίηση των εσόδων του, προκλήσεις οι οποίες δεν ακολουθούν βέβαια τις επιταγές της βιώσιμης ανάπτυξης. (Pache, 2020)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΙΚΑ ΣΤΑΔΙΑ

3.1 Στρατηγικές Αειφόρου Σχεδιασμού για Ποδοσφαιρικά Στάδια

Τα αθλητικά στάδια αφορούν μερικά από τα πιο περίπλοκα κτίρια που έχουν κατασκευαστεί σε όλο τον κόσμο. Αυτά τα κτίρια είναι χρήστες εξαιρετικά υψηλής ενέργειας και καταλαμβάνουν πολλά στρέμματα χώρου μιας πόλης ή εξοχής πράγμα που κάνει επιτακτική την ανάγκη να είναι βιώσιμα. Έννοιες και στρατηγικές, στο σχεδιασμό, την κατασκευή και τις λειτουργίες, χρησιμοποιούνται για να βοηθήσουν να προστατεύσουμε το περιβάλλον και να συνεισφέρουμε στις κοινότητες που τα στεγάζουν. Η έννοια των βιώσιμων σταδίων εξετάζεται και παρουσιάζεται με παραδείγματα, έννοιες και στρατηγικές για μελλοντικά στάδια. Τα σύγχρονα στάδια που αναφέρονται στην παρούσα εργασία είναι αυτά που κατασκευάστηκαν τα τελευταία χρόνια, με έμφαση στο σχεδιασμό ως βιώσιμο. Τα στάδια που θα παρατεθούν παρακάτω είναι μερικά από τα πιο προηγμένα βιώσιμα και θα αποτελέσουν παράδειγμα για τα μελλοντικά.

Τα γήπεδα σήμερα έχουν τεράστια αποτελέσματα που αφορούν στους πόρους κατανάλωσης των κοινοτήτων τους. Δεν είναι μόνο οι φυσικοί πόροι (γη, νερό, παραγωγή ενέργειας, τρόφιμα) που καταναλώνονται σε υψηλούς ρυθμούς. Περιλαμβάνουν επίσης μεγάλη παραγωγή απορριμμάτων, μεγάλες μετακινήσεις ανθρώπων και άλλα βιώσιμα ζητήματα που μπορούν να αντιμετωπιστούν με τη σωστή ανάπτυξη του γηπέδου. Τα θέματα που θα αναλύσουμε αφορούν στην καταπολέμηση αυτών των ζητημάτων βιωσιμότητας και στον τρόπο με τον οποίο τα μελλοντικά στάδια μπορούν να βελτιώσουν τις βιώσιμες τεχνικές που χρησιμοποιούνται. Ο παρακάτω πίνακας 2 απεικονίζει πληροφορίες σχετικά με τα δύο στάδια που εξετάζονται σε αυτή την ενότητα.

Πίνακας 2

ΓΗΠΕΔΑ	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ	ΧΩΡΗΤΙΚΟΤΗΤΑ	ΗΜΕΡΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ	ΕΤΟΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ
ΕΘΝΙΚΟ ΣΤΑΔΙΟ ΤΑΙΒΑΝ	ΠΟΛΛΑΠΛΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΣΤΑΔΙΟ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟΥ	50.000	20	2009
ΟΛΥΜΠΙΑΚΟ ΣΤΑΔΙΟ ΑΓΓΛΙΑΣ	ΠΟΛΛΑΠΛΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΣΤΑΔΙΟ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟΥ	28.000	50	2012

Πηγή: Aquino, Nawari (2015)

3.2 Εθνικό Στάδιο Kaohsiung Ταϊβάν

Το Εθνικό Στάδιο στην Ταϊβάν κατασκευάστηκε για τους Παγκόσμιους Αγώνες του 2009. Από το την αρχή του έργου, ο Ιάπωνας αρχιτέκτονας Toyo Ito είχε ως στόχο να σχεδιάσει τον πρώτο γήπεδο στον κόσμο με ηλιακή ενέργεια. Ένα στάδιο σε σχήμα δράκου, έχει 50.000 θέσεις και είναι τοποθετημένο σε έναν ανοιχτό χώρο 19 εκταρίων που δημιουργήθηκε επιπλέον στο γήπεδο. Το στάδιο αποτελείται από 8.844 ηλιακούς συλλέκτες που δημιουργούν περίπου 1,14 εκατομμύρια KWh ετησίως (Pham 2014). Αυτή η ηλεκτρική ενέργεια μπορεί να τροφοδοτήσει το 100% της ενέργεια που χρησιμοποιείται κατά τις ημέρες ενός παιχνιδιού/γεγονότος. Τις υπόλοιπες ημέρες που δεν πραγματοποιείται κάποιος αγώνας/γεγονός οι Ταϊβανέζικη κυβέρνηση σχεδιάζει να τροφοδοτήσει με την ηλεκτρική ενέργεια, που δημιουργείται από τα ηλιακά πάνελ το δίκτυο. Αυτή η ενέργεια μπορεί να καλύψει σχεδόν το 80% των απαιτήσεων της κοινότητας. Η κυβέρνηση της Ταϊβάν ισχυρίζεται ότι οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας που παράγονται στο Εθνικό Στάδιο μπορούν να εξοικονομήσουν έως και 660 τόνους διοξειδίου του άνθρακα κάθε χρόνο. Οι βιώσιμες στρατηγικές σχεδιασμού όμως δεν τελειώνουν εκεί. Στο στάδιο χρησιμοποιούνται επίσης μόνο πρώτες ύλες που προέρχονται από την Ταϊβάν για την κατασκευή του γηπέδου. Αυτά τα υλικά είναι επίσης 100% επαναχρησιμοποιήσιμα σε περίπτωση που χρειαστεί. Μέσα στα 19 στρέμματα δημοσίου χώρου, 7 στρέμματα έχουν παραχωρηθεί ειδικά ως δημόσιος χώρος πρασίνου. Αυτός ο χώρος περιλαμβάνει ποδηλατόδρομους, αθλητικά πάρκα, ένα οικολογικό πάρκο και άλλα. Επιπροσθέτως, στον χώρο εκτός του γηπέδου έχουν μεταφτευθεί τροπικά φυτά και φοίνικες (New Solar Stadium στην Ταϊβάν 2009). Οι βιώσιμες στρατηγικές που χρησιμοποιήθηκαν για το σχεδιασμό και την κατασκευή αυτού του σταδίου ήταν αρκετά καινοτόμες για εκείνη την εποχή. Το στάδιο εξακολουθεί να είναι το μεγαλύτερο γήπεδο που λειτουργεί με ηλιακή ενέργεια στον κόσμο και αποδεικνύει ότι η χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας για ένα γήπεδο μεγάλης κλίμακας μπορεί σίγουρα να αποτελέσει επιτυχία. Αυτό το προηγμένο στάδιο έχει αποδείξει ότι ο βιώσιμος σχεδιασμός μπορεί να έχει θετική σχέση με την κοινότητα καθώς επίσης ελάχιστες έως καθόλου επιπτώσεις στο περιβάλλον, αποτελώντας ζωντανό παράδειγμα ότι οι βιώσιμοι στόχοι μπορούν να ενσωματωθούν και να

εφαρμοστούν εμπράκτως και στον αθλητισμό και συγκεκριμένα στα ποδοσφαιρικά γήπεδα.

3.3 Olympic Park: Λονδίνο, Αγγλία

Άλλο ένα παράδειγμα βιωσιμότητας σταδίων αποτελεί εκείνο του Ολυμπιακού Σταδίου του Λονδίνου. Από την αρχή, οι διοργανωτές ήθελαν να γίνουν οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 2012 οι πιο πράσινοι Ολυμπιακοί Αγώνες που έγιναν ποτέ. Οι Αγώνες του Σίδνεϊ και της Αθήνας είχαν ορίσει ένα καλό παράδειγμα βιωσιμότητας, αλλά στόχος του Λονδίνου ήταν να θέσει ένα νέο πρότυπο. Ο χώρος που καταλαμβάνει το Ολυμπιακό Στάδιο είναι λίγο έξω από το κέντρο του Λονδίνου. Η ιδέα ήταν να χρησιμοποιηθούν οι Ολυμπιακοί Αγώνες ως καταλύτης ανάπτυξης της συγκεκριμένης περιοχής. Το Ολυμπιακό Στάδιο και η ευρύτερη περιοχή θα αποτελούσε το σημείο εκκίνησης για μία νέα βιώσιμη γειτονιά. Ενώ οι βιώσιμες προσπάθειες γίνονταν αντιληπτές σε όλους τους αγώνες, το Ολυμπιακό Στάδιο ήταν το επίκεντρο της επιτυχίας. Όπως με πολλούς Ολυμπιακούς Αγώνες του παρελθόντος, το μείζον ζήτημα αφορούσε πάντα πώς θα μπορεί να προχωρήσει η ζωή μετά τους Αγώνες. Τα παραδείγματα στο Μόντρεαλ και τη Βαρκελώνη έχουν δείξει μεγάλα στάδια που ήταν πολύ ακριβές κατασκευές και δεν χρησιμοποιούνται πλέον σωστά ή και καθόλου αφότου τελείωσαν οι αγώνες. Αυτό δημιουργεί ένα τεράστιο πρόβλημα επιβαρύνοντας τις πόλεις υποδοχής για τις επόμενες δεκαετίες. Ένα από τα πιο σημαντικά σχέδια που θα βοηθούσαν στην αποφυγή αυτού του προβλήματος για το Ολυμπιακό Στάδιο, ήταν η δημιουργία ενός αφαιρούμενου άνω καταστρώματος. Κατά τη διάρκεια των αγώνων, το Ολυμπιακό Στάδιο φιλοξένησε την τελετή έναρξης και λήξης μαζί με τους αθλητικούς αγώνες. Για το διάστημα των ημερών των Ολυμπιακών Αγώνων, το στάδιο μπορούσε να φιλοξενήσει έως και 80.000 θεατές. Ο άνω δακτύλιος του σταδίου αφαιρέθηκε και ανακυκλώθηκε μετά τους Αγώνες για να γίνει πιο διαχειρίσιμο για μελλοντική χρήση και τώρα χωράει περίπου 28.000 θεατές. Η κύρια χρήση για το στάδιο πλέον είναι συναυλίες, εκδηλώσεις και άλλες αθλητικές διοργανώσεις, συμπεριλαμβανομένου του Παγκόσμιου Πρωταθλήματος Στίβου IAFF 2017. Υπάρχουν όμως πολλά άλλα βιώσιμα χαρακτηριστικά σχεδιασμού, εκτός της αφαιρούμενης ανώτερης βαθμίδας που μπήκε στον σχηματισμό του Ολυμπιακού Σταδίου. Ξεκινώντας με την κατασκευή, το στάδιο δεν είχε σχεδόν καθόλου οικοδομικά απόβλητα τα οποία στάλθηκαν σε χωματερές. Περισσότερο από το 98% των απορριμμάτων κατεδάφισης από ερειπωμένα κτίρια ανακυκλώθηκε (Διεθνής Ολυμπιακή Επιτροπή 2013). Τα περισσότερα από τα απόβλητα λοιπόν είτε ανακυκλώθηκαν, είτε επαναχρησιμοποιήθηκαν, είτε στάλθηκαν στο κέντρο παραγωγής ενέργειας από απόβλητα. Ο Populous ξεκίνησε με στόχο να δημιουργήσει το ελαφρύτερο γήπεδο που κατασκευάστηκε ποτέ. Η μείωση της ποσότητας του υλικού που απαιτείται για την κατασκευή του ήταν ένα από τα πρώτα και βασικότερα βήματα για να γίνει ένα βιώσιμο στάδιο. Τα περισσότερα υλικά πρέπει να ταξιδέψουν για πολύ μεγάλες αποστάσεις ώστε να φτάσουν σε ένα εργοτάξιο με αποτέλεσμα να εκπέμπονται αέρια του θερμοκηπίου. Μειώνοντας την ποσότητα του υλικού που απαιτείται για την κατασκευή του σταδίου, η ομάδα σχεδιασμού άρχισε να περιορίζει τις επιπτώσεις του σταδίου στο περιβάλλον. Επιπλέον, «για να μειωθούν οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις του τεράστιου οικοδομικού έργου, οι εργαζόμενοι βυθοκόρησαν τον ποταμό Lea για τη δημιουργία ενός δικτύου καναλιών που χρησιμοποιήθηκε για τη μεταφορά υλικών κατασκευής στον χώρο» (Διεθνής Ολυμπιακή Επιτροπή 2013). Αυτή η ενέργεια βοήθησε την εξάλειψη χιλιάδων τόνων αερίων του θερμοκηπίου.

Το Ολυμπιακό Στάδιο του Λονδίνου σχεδιάστηκε και κατασκευάστηκε για να χρησιμοποιεί λιγότερο από το μισό ατσάλι των συγκρίσιμων σταδίων, καθιστώντας το, το ελαφρύτερο Ολυμπιακό στάδιο μέχρι σήμερα. Κατασκευάστηκε επίσης με περισσότερο από το ένα τρίτο του υλικού να προέρχεται από ανακυκλωμένο περιεχόμενο. Για παράδειγμα, οι δοκοί δακτυλίου που στηρίζουν την οροφή κατασκευάζονται από ανακυκλωμένους σωλήνες αερίου (Shankleman 2012). Η στέγη για το στάδιο είναι χτισμένη από PVC σε αντίθεση με τις παραδοσιακές μεθόδους χάλυβα ή σκυροδέματος. Αυτό βοηθάει στη μείωση του βάρους (μείωση του κόστους οδήγησης και των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου) και κάνει το γήπεδο πιο ανακυκλώσιμο αφού ξεπεραστεί.

Το στάδιο περιλαμβάνει σύστημα συλλογής νερού και χρησιμοποιεί το μη πόσιμο νερό για πολλαπλές χρήσεις. Επιπλέον, το γήπεδο διαθέτει ξεχωριστό δίκτυο για πόσιμο και μη πόσιμο νερό. Αυτά συνδέονται με το σύστημα συλλογής νερού και συμβάλλουν στη μείωση της ζήτησης του στο στάδιο επαναχρησιμοποιώντας το συγκομιζόμενο βρόχινο νερό είτε ποτίζοντας τους χώρους πρασίνου, είτε ξεπλένοντας τις τουαλέτες. Στο Λονδίνο όπως είναι γνωστό βρέχει αρκετά ετησίως και είναι πολύ λογικό να επαναχρησιμοποιείτε το νερό αντί να δημιουργείτε πρόσθετο βάρος στην κοινότητα. Το Ολυμπιακό Στάδιο του Λονδίνου και οι γύρω χώροι, έχουν δεσμευτεί να μειώσουν της χρήσης νερού κατά 40% σε σχέση με τα παραδοσιακά (London Legacy Development Corporation 2012).

Χρησιμοποιήθηκαν επίσης ηλιακοί συλλέκτες για τη μείωση των αναγκών ηλεκτρικής ενέργειας του σταδίου. Υπάρχουν ηλιακοί συλλέκτες που καλύπτουν μεγάλο μέρος της οροφής. Αυτή η ηλεκτρική ενέργεια χρησιμοποιείται για τις καθημερινές λειτουργίες και μπορεί να γίνει έγχυση ξανά στο δίκτυο για να βοηθήσει στη μείωση του κόστους της ηλεκτρικής ενέργειας της κοινότητας. Αυτά τα χαρακτηριστικά και οι στρατηγικές παθητικού σχεδιασμού χαμηλής τεχνολογίας βοηθούν το Ολυμπιακό Στάδιο να είναι ένα από τα καλύτερα σημερινά παραδείγματα βιώσιμων σταδίων. Ωστόσο, το στάδιο είναι μόνο ένα μικρό μέρος της συνολικής τοποθεσίας που έχει βοηθήσει στην αναζωογόνηση μιας υποτιμημένης περιοχής η οποία διαθέτει πλέον πάνω από 45 εκτάρια πάρκων με βιοποικιλότητα και 6,5 χιλιόμετρα πλωτών οδών, 3 χιλιόμετρα υδάτινων οδών που αποκαταστάθηκαν για να δημιουργήσουν μια υγιή περιοχή για τους ανθρώπους, τα ζώα και φυτά (London Legacy Development Corporation 2012). Πάνω από 300.000 φυτά φυτεύτηκαν στην περιοχή του υγροτόπου του Ολυμπιακού Πάρκου για την αποκατάσταση της βιοποικιλότητας της περιοχής (Διεθνής Ολυμπιακή Επιτροπή 2013). Στην αποκατάσταση αυτή συμβάλει επίσης η χρήση νέων βιώσιμων μεθόδων μεταφοράς στο κέντρο της πόλης. Ένας αριθμός θαλάσσιων ταξί είναι διαθέσιμος για μετακινήσεις και σκοπούς αναψυχής. Ποδηλατικές διαδρομές μέσα και γύρω από την τοποθεσία του σταδίου θα βοηθήσουν στη μείωση των αερίων του θερμοκηπίου παρέχοντας διασκεδαστικούς και ασφαλείς τρόπους για να φτάσουν οι οπαδοί. Δύο άλλα μοναδικά βιώσιμα χαρακτηριστικά που αναπτύχθηκαν για το Ολυμπιακό Στάδιο και την γύρω περιοχή είναι το Ενεργειακό Κέντρο και η Εγκατάσταση Επεξεργασίας Νερού. Το Ενεργειακό Κέντρο κατασκευάστηκε για να στεγάσει το πρόγραμμα μετατροπή αποβλήτων σε ενέργεια. Αντί να χρησιμοποιεί τους ΧΥΤΑ για διάθεση απορριμμάτων, το Ενεργειακό Κέντρο είναι ένας λέβητας βιομάζας που χρησιμοποιεί ροκανίδια ξύλου για να καίει τα απόβλητα δημιουργώντας τόσο θερμότητα όσο και ενέργεια από τα απόβλητα. Η ζεστή διοχετεύεται στο γήπεδο και τα κοντινά σπίτια και η παραγόμενη ενέργεια χρησιμοποιείται και στις γύρω περιοχές. Ενώ όλα τα αποφερωτήρια εκπέμπουν ορισμένα αέρια θερμοκηπίου, τα οφέλη από το σχέδιο «απόβλητα σε ενέργεια» υπερσχύουν όλων των άλλων επιλογών διάθεσης αποβλήτων (όπως χώρος

υγειονομικής ταφής). Το Ενεργειακό Σχέδιο ήταν σχεδιασμένο να εξυπηρετεί τους Αγώνες του Λονδίνου του 2012, έως και 11.000 σπίτια και έως δύο εκατομμύρια τετραγωνικά πόδια της ευρύτερης χώρας (London Legacy Development Corporation 2012). Το σύστημα ύδρευσης για το στάδιο και τις γύρω περιοχές χρησιμοποιεί όσο περισσότερο δυνατόν μη πόσιμο νερό. Το συγκεκριμένο σύστημα έχει ενσωματωθεί με επιτυχία στον Τάμεση.

Εκτός από τη χρήση της επεξεργασίας νερού του Τάμεση, κατασκευάστηκε μια υπερσύγχρονη εγκατάσταση η οποία παίρνει λύματα από το Great Northern Outfall Sewer και τα επεξεργάζεται ποτίζοντας το Ολυμπιακό Στάδιο, το Ολυμπιακό Πάρκο της Βασίλισσας Ελισάβετ και τους γύρω χώρους (London Legacy Development Corporation 2012). Το Ολυμπιακό Στάδιο του Λονδίνου και το γύρω Ολυμπιακό Πάρκο της Βασίλισσας Ελισάβετ αποτελούν πρότυπο επιτυχίας για το βιώσιμο σχεδιασμό σταδίων. Ο σχεδιασμός αυτός απέδειξε πόσο βιώσιμα μπορούν να είναι τα Ολυμπιακά Παιχνίδια τα οποία θα μπορούσαν να αποτελέσουν και έμπνευση μια νέα βιώσιμη γειτονιά που θα είναι ο φάρος της περιβαλλοντικής διαχείρισης. Χάρη σε αυτές τις προσπάθειες οι Αγώνες του 2012 παρήγαγαν 28% λιγότερες εκπομπές CO₂ από τις προβλεπόμενες και μόλις τελείωσαν οι αγώνες το 99% των απορριμμάτων από την εγκατάσταση και τον παροπλισμό των χώρων των παιχνιδιών επαναχρησιμοποιήθηκαν ή ανακυκλώθηκαν (Διεθνής Ολυμπιακή Επιτροπή 2013). Όπως γίνεται αντιληπτό από όλα τα παραπάνω το Ολυμπιακό Στάδιο του Λονδίνου είναι μια απόδειξη και έμπνευση βιώσιμου σχεδιασμού για τα επόμενα χρόνια. (Aquino I, Nawari N, 2015)

3.4 Γήπεδο ΠΑΕ ΑΕΚ

Στην χώρα μας μπορεί εύκολα να αντιληφθεί κανείς ότι στον τομέα των βιώσιμων σταδίων βρισκόμαστε αρκετά πίσω. Εξαιρεση αποτελεί το νεοσύστατο γήπεδο της ΠΑΕ ΑΕΚ στη Νέα Φιλαδέλφεια έχοντας ολοκληρώσει και την κατασκευή του χλοοτάπητα. Ο αγωνιστικός χώρος θα είναι ένας από τους πιο σύγχρονους στην Ευρώπη, με υβριδικό χλοοτάπητα σε πλήρως αμμώδες υπόστρωμα, σύμφωνα με τις πιο αυστηρές διεθνείς προδιαγραφές. Για πρώτη φορά σε ελληνικό γήπεδο θα έχουν τοποθετηθεί φωτιστικά σώματα LED που θα υποβοηθούν την ανάπτυξη του χλοοτάπητα και θα τον θερμαίνουν με υπέρυθρες ακτινοβολίες, ενώ ειδικοί ανεμιστήρες θα δροσίζουν τον αγωνιστικό χώρο τους θερμούς μήνες. Εκτός της πρωτοποριακής τεχνολογίας στις υποδομές του χλοοτάπητα, υπάρχει σαφής κατεύθυνση ώστε ο αγωνιστικός χώρος να έχει το μικρότερο δυνατό ανθρακικό και υδατικό αποτύπωμα. Έτσι μεταξύ άλλων έχει εγκατασταθεί σύγχρονο σύστημα καταγραφής αγροτομετεωρολογικών δεδομένων που θα βασίζεται στην καταγραφή δεδομένων από ένα πλέγμα αισθητήρων που θα καταγράφουν την εδαφική υγρασία, την ηλιακή ακτινοβολία, την υγρασία φύλλων, την ταχύτητα ανέμου, την βροχόπτωση καθώς επίσης και την ατμοσφαιρική υγρασία. Η ακριβής καταχώρηση των θερμοκρασιών θα βοηθήσει στην καταγραφή ημεροβαθμών για την πρόβλεψη διάφορων ασθενειών ώστε η αντιμετώπιση να γίνεται με τον πιο φυσικό τρόπο. Όσον αφορά την άρδευση, θα γίνεται μέσω μια γιγάντιας δεξαμενής που θα συσσωρεύει βρόχινο και αποστραγγιστικό νερό το οποίο κατόπιν φίλτρανσης θα συμπληρώνει την βασική άρδευση σε ποσοστό περίπου 30% ετησίως. Ο σχεδιασμός αυτός ήταν πολύμηνος, λεπτομερής και δύσκολος.

3.5 Προκλήσεις ποδοσφαιρικών σταδίων

Ο πίνακας 3 περιγράφει ορισμένες από τις πιο τυπικές προκλήσεις που απαντώνται συχνά κατά το σχεδιασμό και τη λειτουργία μεγάλων υπαίθριων γηπέδων αναφέροντας και τις προτεινόμενες σχεδιαστικές λύσεις. (Aquino I, Nawari N, 2015)

Πίνακας 3

ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΣΤΑΔΙΟΥ	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΤΥΧΙΑ
Μεγάλη κατανάλωση ενέργειας τις Ημέρες των Εκδηλώσεων	Παθητικός σχεδιασμός, Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας επί τόπου, Πράσινες στέγες, Εναλλακτικοί Μέθοδοι Μεταφοράς, Φώτα LED, Συστήματα Αυτοματισμού
Μεγάλη κατανάλωση νερού ενά έτος	Κατακράτηση νερού επιτόπου, αυξημένη χρήση μη πόσιμου νερού, Εξαρτήματα και εξοπλισμοί χαμηλής ροής, Εγγενής εξωραϊσμός
Μεγάλη χρήση υλικών σε κατασκευή και λειτουργία	Ελαφρύς σχεδιασμός, ανακυκλωμένα υλικά ή υλικά μετά την κατανάλωση, Υλικό τοπικής προέλευσης, Ταχέως ανανεώσιμο υλικό, Σχέδιο Βιώσιμης Αγοράς
Μεγάλες ποσότητες απορριμάτων	Πρωτοβουλίες Ανακύκλωσης και Κομποστοποίησης, Απορρίματα Τροφίμων Δωρεές, Δίσκοι ηλεκτρονικών αποβλήτων, Ανθεκτικές Καλές Δωρεές
Εμπλοκή κοινότητας	Προβολή τοπικών τροφίμων και προϊόντων, κίνητρα για Εναλλακτικές μετακινήσεις, περιηγήσεις στα γήπεδα και εκπαίδευση

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΜΕΣΩ ΤΟΥ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟΥ ΚΑΙ SUSTAINABILITY REPORTS

4.1 Βιώσιμη ανάπτυξη πόλης μέσω ποδοσφαιρικού συλλογού

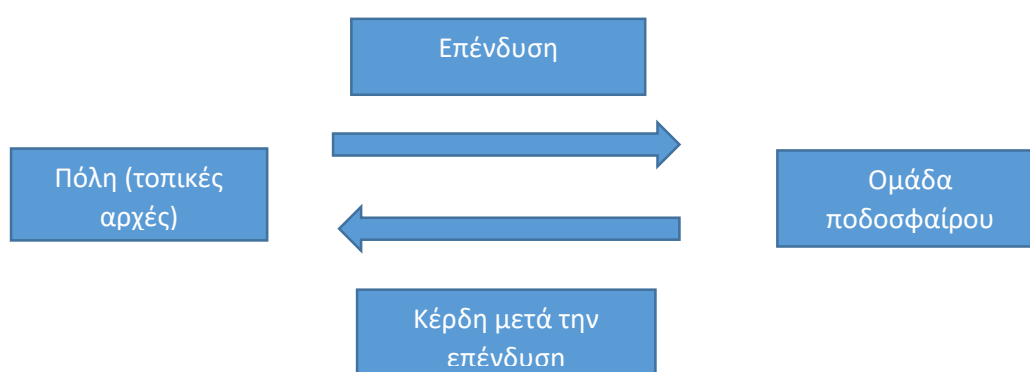
Το επαγγελματικό ποδόσφαιρο μπορεί να αναλυθεί από διάφορες απόψεις. Από τη μία, υπάρχει η «κλασική» άποψη, σύμφωνα με την οποία το ποδόσφαιρο είναι απλώς ένα άθλημα. Άλλες απόψεις, παρουσιάζουν το ποδόσφαιρο ως συστατικό στοιχείο της κοινωνίας, της οικονομίας ή του πολιτισμού. Η διεπιστημονική προοπτική όμως θεωρεί το ποδόσφαιρο ως ένα όργανο μέσω του οποίου μπορεί να επιτευχθεί η βιώσιμη ανάπτυξη μιας πόλης, και ως εκ τούτου οι αρχές θα πρέπει να συμπεριλάβουν την τοπική ομάδα στο σχέδιο αστικής διαχείρισης. Προκειμένου να επιτευχθεί η βιώσιμη ανάπτυξη μέσω του αθλητισμού, οι ποδοσφαιρικοί σύλλογοι πρέπει να θεωρούνται οικονομικοί παράγοντες, ακριβώς όπως είναι οι επιχειρήσεις, γιατί το ενδιαφέρον έγκειται στο πώς μπορούν να συμβάλουν στην εξασφάλιση της οικονομικής ευημερίας, της κοινωνικής ισότητας και της ποιότητας του περιβάλλοντος. Ο ποδοσφαιρικός σύλλογος και η πόλη καταγωγής του επηρεάζουν τον εαυτό τους, συμβάλλοντας το καθένα στην ανάπτυξη του άλλου. Η μετάβαση από μια οικονομία που βασίζεται στην παραγωγή σε μια οικονομία που βασίζεται στην κατανάλωση και τις υπηρεσίες εγκρίνει την προσπάθεια επίτευξης βιώσιμης ανάπτυξης μέσω ενός ποδοσφαιρικού συλλόγου

4.2 Η επένδυση στον ποδοσφαιρικό σύλλογο

Ο ποδοσφαιρικός σύλλογος μπορεί να συμβάλει στη βιώσιμη ανάπτυξη της πόλης, από την οποία κατάγεται, σε οικονομικό, περιβαλλοντικό και κοινωνικό επίπεδο. Οι τοπικές αρχές αν θέλουν να αξιοποιήσουν τα πλεονεκτήματα των ποδοσφαιρικών συλλόγων ώστε να επιτύχουν την βιώσιμη ανάπτυξη στις πόλεις με μεγάλη ζήτηση για ποδοσφαιρική ψυχαγωγία θα πρέπει να επενδύσουν στους τοπικούς ποδοσφαιρικούς συλλόγους (Sparvero και Chalip, 2007). Οι επενδύσεις σε ποδοσφαιρικούς συλλόγους μπορεί να προκύψουν άμεσα ή έμμεσα. Η άμεση επένδυση αφορά την οικονομική ή την ενημερωτική βοήθεια που προσφέρουν οι τοπικές αρχές και σχετίζεται αποκλειστικά με τον ποδοσφαιρικό σύλλογο, ο οποίος είναι και ο μόνος κερδισμένος. Όσον αφορά τις έμμεσες επενδύσεις, οι τοπικές αρχές μέσω διάθεσης κονδυλίων για τη γενικότερη ανάπτυξη της πόλης μπορεί να επωφεληθεί και ο ποδοσφαιρικός σύλλογος εκμεταλλευόμενος αυτήν την εξέλιξη. Για παράδειγμα, έχοντας ένα ισχυρό κλαμπ στην πόλη, ο δήμος αποφασίζει να βοηθήσει επενδύοντας στην ανάπτυξη των υπηρεσιών δημόσιων συγκοινωνιών, όπως για τη διευκόλυνση της άφιξης και της

επιστροφής των φιλάθλων από και προς το γήπεδο. Λόγω των καλύτερων συνθηκών μεταφοράς η ομάδα ποδοσφαίρου θα μπορεί να προσελκύει πλέον περισσότερους οπαδούς στο στάδιο και ως εκ τούτου, αυξάνει τα έσοδα της από τις πωλήσεις εισιτηρίων. Ωστόσο, ταυτόχρονα, κέρδος έχει και η πόλη, μέσω των φόρων εισοδήματος που χρεώνουν οι τοπικές αρχές. Τα υψηλότερα εισοδήματα του ποδοσφαιρικού συλλόγου θα αυξήσουν και τα τοπικά έσοδα.

Οι τοπικές αρχές επενδύουν στους ποδοσφαιρικούς συλλόγους περιμένοντας από τους τελευταίους να φέρουν οικονομικά και κοινωνικά οφέλη για την κοινωνία και για τη βελτίωση της εικόνας της, όπως φαίνεται στο παρακάτω σχήμα 2, στο οποίο παρουσιάζεται η σχέση επένδυσης-κέρδους μεταξύ πόλης και ποδοσφαιρικού συλλόγου.

Σχήμα 2 (Η σχέση επενδύσεων-κερδών μεταξύ πόλης και συλλόγου)

Συνήθως, οι τοπικές αρχές επενδύουν στον ποδοσφαιρικό σύλλογο είτε προσφέροντας επιχορηγήσεις, οικονομική βοήθεια, συνεισφέροντας έτσι στο να βελτιώσει τις εγκαταστάσεις του είτε μέσω της ανάπτυξης δημόσιων υπηρεσιών, που σχετίζονται με την παραγωγή ποδοσφαιρικής ψυχαγωγίας. Οι αρχές θεωρούν ότι μέσω μιας τέτοιας βοήθειας ο ποδοσφαιρικός σύλλογος μπορεί να αναπτυχθεί και να αποκτήσει υψηλότερες παραστάσεις, οι οποίες, κατά τη γνώμη τους, θα προσέλκυαν μεγαλύτερα έσοδα από την πώληση εισιτηρίων, δικαιωμάτων αναμετάδοσης, εμπορικών δικαιωμάτων και δικαιωμάτων ονοματοδοσίας, καθώς επίσης και από την προσέλκυση χορηγών και συνεργασιών.

4.3 Αναπτυξιακές ευκαιρίες που φέρνει ένας ποδοσφαιρικός σύλλογος

Ένας ποδοσφαιρικός σύλλογος έχει την ικανότητα να συνεισφέρει στο βιώσιμο κοινωνικό, οικονομικό και περιβαλλοντικό επίπεδο ανάπτυξης της πόλης στην οποία ανήκει, αλλά με σεβασμό στο πρότυπο που επιβάλλεται από τον ορισμό που έθεσε η Παγκόσμια Επιτροπή για Θέματα Περιβάλλοντος και Ανάπτυξης και πιο συγκεκριμένα χωρίς να διακυβεύονται οι πιθανότητες των μελλοντικών γενεών να καλύψουν τις δικές τους ανάγκες (Botnari, Cobzari και Πετρόια, 2007). Οι Sparvero και Chalip (2007) προτείνουν ένα μοντέλο στο οποίο ο ποδοσφαιρικός σύλλογος συμβάλλει στην ανάπτυξη της πόλης βοηθώντας την τοπική οικονομία, το τοπικό μάρκετινγκ και την τοπική κοινωνική ευημερία.

4.3.1 Η βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη της πόλης

Μία ποδοσφαιρική ομάδα συμβάλλει στην οικονομική ανάπτυξη της πόλης της, μέσω της δημιουργία χώρων εργασίας, μέσω της προσέλκυσης συνεργατών ή μέσω της συμβολής της στο μάρκετινγκ της πόλης. Επίσης οι χρηματοοικονομικές ροές που δημιουργεί η ομάδα αποτελούν μέρος της οικονομικής ανάπτυξης, επειδή ο δήμος μπορεί να αυξήσει τον προϋπολογισμό του χρεώνοντας επιπλέον φόρους, όπως για παράδειγμα φόρους εσόδων.

4.3.2 Δημιουργία θέσεων εργασίας

Οι δουλειές που σχετίζονται με έναν ποδοσφαιρικό σύλλογο για την ανάπτυξη της πόλης δεν αφορούν μόνο αυτές των αθλητών, γιατί λόγω της παγκοσμιοποίησης του σημερινού ποδοσφαίρου σπάνια υπάρχουν ντόπιοι παίκτες σε μια ομάδα, αλλά αφορά τα άτομα που διασφαλίζουν την εύρυθμη λειτουργία του συλλόγου και την ορθή διεξαγωγή του ποδοσφαιρικού αγώνα. Έτσι, χάρη στην ύπαρξη μιας τοπικής ποδοσφαιρικής ομάδας, μπορεί να υπάρχουν ευκαιρίες απασχόλησης σε θέσεις εργασίας όπως παραδείγματος χάρη πωλητής εισιτηρίων, πωλητής αναψυκτικών και τροφίμων, πωλητής στο επίσημο κατάστημα της ομάδας, διαχειριστής, θυρωρός, σεφ στο εστιατόριο του κλαμπ, γιατρός ή λογιστής. Το πλεονέκτημα πολλών τέτοιων εργασιών είναι ότι δεν απαιτούν ειδικό ακαδημαϊκό πτυχίο, ώστε να μπορούν να απασχοληθούν άνεργοι, με αποτέλεσμα τη μείωση της τοπικής ανεργίας. Μια εναλλακτική θα ήταν, όπου είναι δυνατόν, η προσφορά θέσεων εργασίας σε εφήβους, ώστε να αποκτήσουν νωρίς επαγγελματική εμπειρία στη ζωή τους.

4.3.3 Αύξηση εσόδων από φόρους

Η ύπαρξη ποδοσφαιρικού συλλόγου οδηγεί σε αυξημένα έσοδα από τις πωλήσεις και τους φόρους εισοδήματος. Οι φόροι αυτοί επιβάλλονται από τις αρχές στον ποδοσφαιρικό σύλλογο. Όσο πιο επιτυχημένος και πιο αποτελεσματικός από άποψη των αθλητικών αποτελεσμάτων είναι, τόσο περισσότερος θα είναι και ο αριθμός των αγώνων που πρέπει να παίξει η ομάδα με αποτέλεσμα να αναπτύσσεται συνεχώς. Για παράδειγμα, η απόκτηση τροπαιών και οι προκρίσεις-διακρίσεις σε διεθνείς διοργανώσεις φέρνουν περισσότερα έσοδα στον προϋπολογισμό του συλλόγου τα οποία ενδέχεται να φορολογηθούν. Όσον αφορά τον φόρο επί των πωλήσεων, οι καλύτερες πηγές τοπικών εσόδων είναι α) οι συναλλαγές ποδοσφαιριστών, β) τα αναμνηστικά πωλήσεων εμπορευμάτων και γ) τα εισιτηρίων.

4.3.4 Τοπικό μάρκετινγκ

Ένας σύλλογος μπορεί να ιδανικό να διαφημιστεί λειτουργώντας ως πρεσβευτής και προβάλλοντας την εικόνα της πόλης που εκπροσωπεί. Η καλύτερη προώθηση πραγματοποιείται εάν στο όνομα του ποδοσφαιρικού συλλόγου περιέχει το όνομα της πόλης που αντιπροσωπεύει. Με την ένταξη των δύο ονομάτων, σε κάθε αγώνα της ποδοσφαιρικής ομάδας θα ανακοινώνεται και το όνομα της πόλης, το οποίο θα γίνεται αντιληπτό όχι μόνο από το πλήθος των θεατών στο γήπεδο, αλλά και από αυτούς τους ανθρώπους που παρακολουθούν τον αγώνα στην τηλεόραση ή διαβάζοντας τα άρθρα

στον Τύπο, όπου εμφανίζεται το όνομα του συλλόγου. Οι θεατές και οι τηλεθεατές συμβαίνει συχνά ασυνείδητα να συσχετίσουν έναν ποδοσφαιρικό σύλλογο με την πόλη από την οποία προέρχεται.

4.3.5 Ο Τουρισμός

Η φήμη του ποδοσφαιρικού συλλόγου μπορεί να συμβάλει και στην τουριστική ανάπτυξη της πόλης. Όσο μεγαλύτερη είναι η φήμη του συλλόγου, τόσο περισσότεροι τουρίστες θα μπου στον πειρασμό να επισκεφθούν αυτό το μέρος. Για παράδειγμα, η Ρεάλ Μαδρίτης είναι σύμβολο της πρωτεύουσας της Ισπανίας και πολλοί τουρίστες ταξιδεύουν στη Μαδρίτη επειδή θέλουν να επισκεφθούν το Στάδιο «Σαντιάγο Μπερναμπέου». Ο ποδοσφαιρικός σύλλογος γίνεται τουριστικό αξιοθέατο όταν εντάσσεται στο τουριστικό κύκλωμα της πόλης. Το στάδιο «Σαντιάγο Μπερναμπέου» και οι ποδοσφαιρικοί αγώνες της Ρεάλ αποτελούν μέρος της τουριστικής προσφοράς της Μαδρίτης. Τουρίστες επίσης, θεωρούνται και οι οπαδοί της αντίπαλης ομάδας. Είναι τουρίστες που συνοδεύουν την αγαπημένη τους ομάδα σε εκτός έδρας αγώνες για να την παρακολουθήσουν ζωντανά και να την ενισχύσουν ενθαρρύνοντας την. Για να επωφεληθεί όμως η οικονομία της πόλης, οι ταξιδιώτες θα πρέπει να διαθέσουν τόσο χρόνο όσο και χρήματα στην πόλη κατά την περίοδο παραμονής τους για τον ποδοσφαιρικό αγώνα. Στο πλαίσιο αυτό η τοπική οικονομία θα πρέπει να παρέχει τις κατάλληλες υπηρεσίες και ελκυστικές προσφορές, στις οποίες οι τουρίστες θα μπορούν να ξοδέψουν τα χρήματά τους.

4.3.6 Το επιχειρηματικό περιβάλλον

Ένας ποδοσφαιρικός σύλλογος μπορεί να προσελκύσει επιχειρήσεις στην πόλη (Fløysand and Jakobsen, 2007) πράγμα το οποίο εξαρτάται από την αθλητική επιτυχία του συλλόγου και τη σημασία του στην τοπική κοινωνία. Όσο μεγαλύτερη είναι η αθλητική επιτυχία, τόσο περισσότερες εταιρίες θα μπου στον πειρασμό να συνδεθούν και να συνεργαστούν με τον ποδοσφαιρικό σύλλογο ώστε να δοκιμάσουν να μεταφέρουν τις αξίες που προωθεί η εικόνα του ποδοσφαιρικού συλλόγου πάνω στη δική τους και να επωφεληθούν. Με το να γίνουν χορηγοί ενός επιτυχημένου συλλόγου, οι εταιρείες ανοίγουν τοπικά αντιπροσωπείες στην πόλη, ώστε να λειτουργήσουν την επιχείρησή τους πιο κοντά στην κοινότητα του συλλόγου. Έτσι οι φίλαθλοι θα μπου στον πειρασμό να δοκιμάσουν προϊόντα ή υπηρεσίες που προσφέρουν οι χορηγοί. Η εμφάνιση νέων οικονομικών παραγόντων ή η ανάπτυξη υπαρχόντων θα συμβάλλουν και στην ανάπτυξη του επιχειρηματικού περιβάλλοντος των πόλεων.

4.3.7 Η βιώσιμη κοινωνική ανάπτυξη στην πόλη

Εκτός από τη βιώσιμη ανάπτυξη του οικονομικού περιβάλλοντος που μπορεί να δημιουργήσει, ένας ποδοσφαιρικός σύλλογος διαθέτει επίσης μια κοινωνική αξία αλλά και την δυνατότητα για την ανάπτυξη της κοινωνίας, ιδίως με τη δημιουργία μιας ξεχωριστής τοπικής ταυτότητας.

4.3.8 Βιώσιμη ανάπτυξη της κοινωνίας γύρω από ένα μέσο ταύτισης

Για τους ανθρώπους, η ποδοσφαιρική ομάδα είναι ένα σύμβολο, ένας τρόπος να ταυτιστούν με την πόλη στην οποία ανήκουν. Εμφανίζεται έτσι μια κοινωνία που φέρνει το άτομο πνευματικά και ψυχικά πιο κοντά στο κλαμπ, αλλά και στην πόλη. Η ποδοσφαιρική ομάδα δίνει στο άτομο έναν τρόπο να περνά τον διαθέσιμο ελεύθερο χρόνο του και να νιώθει περήφανος ως οπαδός. Γνωστές περιπτώσεις είναι αυτές των ποδοσφαιρικών ομάδων που ανήκουν σε περιοχές υπονόμησης, όπου λόγω της φτώχειας, οι τοπικές αρχές δεν είχαν την οικονομική δυνατότητα να παρέχουν στους κατοίκους ιδιαίτερα ανεπτυγμένη κοινωνικο-πολιτιστική προσφορά. Οι ώρες που περνούσαν τα Σαββατοκύριακα στο γήπεδο για να ενθαρρύνουν την τοπική ομάδα ήταν ο καλύτερος τρόπος για τους πολίτες να γεμίσουν τον λιγοστό διαθέσιμο ελεύθερο χρόνο του με χαρά. Για παράδειγμα, στα καλύτερα τοποθετημένα κατά μέσο όρο κοινά στην Μπουντεσλίγκα στη Γερμανία, θεωρούνται αυτά της Μπορούσια Ντόρτμουντ και της Σάλκε Γκελζενκίρχεν. Οι δύο αυτοί ποδοσφαιρικοί σύλλογοι προέρχονται από όχι τόσο ανεπτυγμένες πόλεις.

4.3.9 Κοινωνικοποίηση

Ένας ποδοσφαιρικός σύλλογος έχοντας την ικανότητα να φέρει τους ανθρώπους πιο κοντά τον έναν στον άλλον, μπορεί να συμβάλει σε καλύτερη κοινωνικοποίηση μεταξύ αυτών. Το ποδόσφαιρο δεν είναι τίποτα άλλο για τους ανθρώπους από ένα κοινό θέμα συζήτησης, συγκεντρώνοντάς τους σε μία ή περισσότερες ομάδες και δίνοντάς τους τη δυνατότητα να ανταλλάξουν πληροφορίες σχετικά με το αγαπημένο τους κλαμπ. Από τότε που διενεργείται οργανωμένα, δηλαδή στα μέσα του δέκατου ένατου αιώνα το ποδόσφαιρο ήταν μια από τις καλύτερες λύσεις για να μαζέψεις κόσμο στο ίδιο μέρος. Το γήπεδο γίνεται ένα πλήθος μάζας ανθρώπων, που κάνει τις χιλιάδες ή δεκάδες χιλιάδες των οπαδών που είναι παρόντες να αισθάνονται ως μια ομάδα που έχει τον ίδιο σκοπό, δηλαδή να υποστηρίξει την αγαπημένη του ομάδα.

Το στάδιο είναι επίσης ένα από τα μέρη όπου οι άνθρωποι γνωρίζονται (καλύτερα) και ανταλλάσσουν μεταξύ τους απόψεις για να κοινωνικοποιηθούν. Το ίδιο αποτέλεσμα έχουν και οι παμπ/μαγαζιά εστίασης της πόλης, όπου οι ντόπιοι θαυμαστές συγκεντρώνονται για να παρακολουθήσουν τον ποδοσφαιρικό αγώνα στην τηλεόραση. Επίσης, όσον αφορά τις ομάδες, δεν πρέπει να λησμονούνται οι ενώσεις φιλάθλων. Το ποδόσφαιρο το απολαμβάνεις συνήθως σε ομάδες, με την οικογένεια ή τους φίλους και όχι μεμονωμένα. Άνθρωποι με στενές σχέσεις πάνε μαζί στο γήπεδο, παρακολουθούν τον αγώνα μαζί και επιστρέφουν επίσης σπίτι μαζί. Το ποδόσφαιρο δίνει στους ανθρώπους την ευκαιρία να περνούν περισσότερο χρόνο με φίλους και αγαπημένα πρόσωπα, συμβάλλοντας στην αρμονική ανάπτυξη των ανθρωπίνων σχέσεων στην πόλη. (Rosca, 2010)

4.4 Πόσο πράσινοι είναι οι σύλλογοι της Premier League;

Η πρώτη κατηγορία του πρωταθλήματος ποδοσφαίρου στην Αγγλία πρωτοπορεί σε θέματα βιωσιμότητας σε τέτοιο βαθμό ώστε να μέσω μηχανισμών και μετρήσεων να

υπολογίσει πόσο πράσινοι είναι οι σύλλογοι της. Η Τότεναμ είναι η πιο πράσινη ομάδα της Πρέμιερ Λιγκ και έρχεται στην κορυφή ενός βαθμολογικού πίνακα που μετράει τη βιωσιμότητα και των 20 ομάδων της πρώτης κατηγορίας. Το 2019 δημοσιεύτηκε για πρώτη φορά από το BBC Sport και την υποστηριζόμενη από τα Ηνωμένα Έθνη Sport Positive Summit, ένας πίνακας βιωσιμότητας. Ζητήθηκε από τις ομάδες να παράσχουν στοιχεία για τις προσπάθειες σε οκτώ κατηγορίες. Οι βαθμοί που απονεμήθηκαν για:

- Καθαρή ενέργεια (2 βαθμοί)
- Ενεργειακή απόδοση (2 βαθμοί)
- Βιώσιμες μεταφορές (2 βαθμοί)
- Μείωση ή αφαίρεση πλαστικού μίας χρήσης (2 βαθμοί)
- Διαχείριση απορριμμάτων (2 βαθμοί)
- Απόδοση νερού (2 βαθμοί)
- Επιλογές τροφίμων φυτικής προέλευσης ή χαμηλής περιεκτικότητας σε άνθρακα (3 βαθμοί)
- Επικοινωνία και δέσμευση (3 βαθμοί)

Ένας πόντος μόνους ήταν διαθέσιμος για καθένα από τα ακόλουθα:

- Εάν ο σύλλογος δεσμεύσει ενεργά τους φιλάθλους για θετική αλλαγή συμπεριφοράς που μειώνει τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις στη ζωή τους
- Εάν ο σύλλογος έχει υπογράψει το Πλαίσιο Δράσης του ΟΗΕ για τον Αθλητισμό για το Κλίμα
- Αν ο σύλλογος παρακολουθεί και αναφέρει το ποσοστό των οπαδών που χρησιμοποιούν διάφορα μέσα μεταφοράς σε αγώνες

Πίνακας 4

Premier League Sustainability Rankings

Rank	Club	Score
1	 Tottenham Hotspur	21
2	 Arsenal	20
2	 Brighton & Hove Albion	20
2	 Manchester United	20
3	 Manchester City	19
4	 Southampton	18
5	 Liverpool	17
6	 Chelsea	14
6	 West Brom	14
7	 West Ham United	13
8	 Everton	12.5
9	 Crystal Palace	12
9	 Newcastle United	12
9	 Wolverhampton Wanderers	12
10	 Fulham	11
11	 Leeds United	10
11	 Leicester City	10
11	 Sheffield United	10
12	 Burnley	8
13	 Aston Villa	7

Πηγή: BBC Sport

Ο David Goldblatt, ακαδημαϊκός, συγγραφέας και δημοσιογράφος με ειδικευση στον αθλητισμό και το περιβάλλον, δήλωσε: «Το ποδόσφαιρο είναι η πιο δημοφιλής πολιτιστική μορφή σε ολόκληρο τον κόσμο. Η ουσία της επιτυχημένης πολιτικής για το κλίμα τις επόμενες δύο δεκαετίες είναι ότι όλοι σε κάθε επίπεδο, σε κάθε σύλλογο, σε κάθε χώρα, σε κάθε τομέα της ζωής πρέπει να συμμετέχουν σε αυτό. Το να έχουμε την Τότεναμ και τις άλλες ομάδες της Πρέμιερ Λιγκ να αγκαλιάζουν και να ομαλοποιούν το θέμα της κλιματικής αλλαγής με μια σοβαρή απάντηση σε αυτό είναι φανταστικά καλό. Ο πίνακας του πρωταθλήματος δείχνει ότι βρισκόμαστε στα πρώτα στάδια, αλλά γίνονται σημαντικές αλλαγές.»

Η πρωτοπορία της Tottenham φαίνεται και από το γεγονός ότι ο αγώνας στην Πρέμιερ Λιγκ εναντίον της Τσέλσι στο White Hart Line στάδιο της Tottenham Hotspur τον Σεπτέμβριο του 2021, πέτυχε καθαρές μηδενικές εκπομπές άνθρακα. Το Club και το Sky, συνεργαζόμενοι με τους ανεξάρτητους ειδικούς σε θέματα άνθρακα RSK και Natural Capital Partners, έθεσαν στόχο να φιλοξενήσουν τον πρώτο αγώνα ποδοσφαίρου καθαρού μηδενικού άνθρακα στον κόσμο σε επαγγελματικό επίπεδο, ενώ στοχεύουν επίσης να εμπνεύσουν και τους οπαδούς ώστε να μειώσουν και το δικό τους

αποτύπωμα άνθρακα. Το καθαρό μηδέν επιτεύχθηκε μετρώντας πρώτα τις βασικές εκπομπές ενός αγώνα που διεξήχθη στο στάδιο Tottenham Hotspur και στη συνέχεια, μείωσε αυτές τις εκπομπές όσο το δυνατόν περισσότερο και αντισταθμίζοντας όσες δεν μπορούσαν να μειωθούν με την υποστήριξη της Natural Capital Partners, μέσω ενός κοινοτικού έργου αναδάσωσης στην Ανατολική Αφρική, που αφαιρεί τις εκπομπές άνθρακα από την ατμόσφαιρα. Τρόποι με τους οποίους μειώθηκαν οι εκπομπές από το Game Zero:

- Οι παίκτες έφτασαν στο γήπεδο μέσω πούλμαν που κινούνταν με πράσινο βιοντίζελ αντί του αυτοκινήτου πράγμα που βοήθησε στη μείωση των εκπομπών ρύπων της ομάδας πάνω από 80%.
- Οι οπαδοί περπάτησαν έως 36.000 μίλια και άλλοι οδήγησαν 225.000 μίλια με ηλεκτρικά ή υβριδικά αυτοκίνητα από και προς το γήπεδο.
- Τα πάντα στο στάδιο της Tottenham Hotspur (συμπεριλαμβανομένης της θέρμανσης και του μαγειρέματος) τροφοδοτούνται από 100 τοις εκατό ανανεώσιμες πηγές ενέργειας ή ηλεκτρική ενέργεια και πράσινο αέριο.
- Όλα τα φαγητά που σερβιρίστηκαν στο στάδιο προέρχονται από τοπική και βιώσιμη πηγή με 94 τοις εκατό περισσότερα χορτοφαγικά και φυτικά γεύματα που πωλούνται σε αυτόν τον αγώνα, σε σύγκριση με υπόλοιπους αγώνες.
- Η Sky πέτυχε μείωση 70 τοις εκατό στις εκπομπές από το πλήρωμα παραγωγής Sky Sports που κάλυπτε τον αγώνα. (Lockwood, 2021)

Εικόνα 1 (Ο πρεσβευτής του Club Michael Dawson έκανε το ταξίδι του στο γήπεδο με ποδήλατο για το Game Zero)

Πηγή: <https://www.tottenhamhotspur.com/>

Ο Daniel Levy, Πρόεδρος του συλλόγου, δήλωσε: «Είμαστε εξαιρετικά περήφανοι που ασχοληθήκαμε με το Game Zero, δουλεύοντας μαζί με τη Sky για να χρησιμοποιήσουμε τις συλλογικές μας πλατφόρμες και να δείξουμε ηγετικό ρόλο σε ένα βασικό ζήτημα που μας επηρεάζει όλους. Ευχαριστούμε τους φιλάθλους μας για την υποστήριξή τους στην πρωτοβουλία αυτή και την ανάληψη τέτοιων θετικών ενεργειών κατά τη διάρκεια της αγωνιστικής. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι κανένα από τα μέτρα που εφαρμόστηκαν γύρω από το Game Zero δεν ήταν εφάπαξ. Συνεχίζουμε να αξιολογούμε όλες τις δραστηριότητές μας και να εντοπίζουμε τρόπους μείωσης του αποτυπώματος άνθρακα ως Club που προχωρά».

Ο Jonathan Licht, Διευθύνων Σύμβουλος της Sky Sports, δήλωσε: «Ελπίζουμε ότι το Game Zero να είναι το πρώτο από τα πολλά μεγάλα αθλητικά γεγονότα καθαρού μηδενικού άνθρακα και θα εμπνεύσει μακροπρόθεσμες αλλαγές. Στη Sky Sports, δεσμευόμαστε να ελαχιστοποιήσουμε τον αντίκτυπό μας στο περιβάλλον και να χρησιμοποιήσουμε τη δύναμη του αθλητισμού για τα καλά. Μοιραζόμενοι τα ευρήματά μας, θέλουμε να εμπνεύσουμε ποδοσφαιρικούς συλλόγους, αθλητικούς οργανισμούς, αθλητές και οπαδούς σε όλο τον κόσμο να μειώσουν τις δικές τους επιπτώσεις στον άνθρακα».

Πριν από το Game Zero, η Sky συνεργάστηκε με ειδικούς της RSK για τη μέτρηση των εκπομπών άνθρακα που δημιουργούνται από έναν αγώνα της Premier League που διεξήχθη στο στάδιο Tottenham Hotspur, βοηθώντας έτσι στον προσδιορισμό των ευκαιριών μείωσης, στην ανάδειξη των πιο δύσκολων πηγών εκπομπών και στην παρακολούθηση της προόδου. Η δημιουργία μιας γραμμής βάσης επέτρεψε στο Club και τον Sky να αξιολογήσουν τις εύκολες νίκες και τις πιο δύσκολες προκλήσεις για την επίτευξη του καθαρού μηδέν. Αυτή η καθολική φόρμουλα μπορεί τώρα να χρησιμοποιηθεί ξανά για τη συνεπή μέτρηση και μείωση των εκπομπών άνθρακα σε μεγάλα γεγονότα. Η Sky συνεργάστηκε με τον μακροπρόθεσμο συνεργάτη Natural Capital Partners, τους κορυφαίους εμπειρογνώμονες σε θέματα ουδετερότητας άνθρακα και χρηματοδότησης για το κλίμα για να αντισταθμίσει και τις υπόλοιπες εκπομπές του Game Zero μέσω ενός έργου αναδάσωσης της κοινότητας VCS και CCBA στην Ανατολική Αφρική. Το συγκεκριμένο έργο υποστηρίζει τους μικροκαλλιεργητές να προμηθεύονται, να καλλιεργούν, να φυτεύουν και να αναθρέφουν αυτόχθονα και παραγωγικά δέντρα στη γη τους, τα οποία απομακρύνουν τον άνθρακα από την ατμόσφαιρα καθώς μεγαλώνουν και παρέχουν εναλλακτικές πηγές διατροφής και βιοπορισμού στους αγρότες. Ο Davinson Sanchez ποδοσφαιριστής της Tottenham εργάστηκε με τα παιδιά από το Rowland Hill Nursery School για να βοηθήσει στη φύτευση δέντρων που δώρισε το Club and το Sky σε έναν χώρο πρασίνου κοντά στο Tottenham Hotspur Stadium. Ένα μείγμα από American Sweetgum, False Acacia και Silver Birch βρίσκεται τώρα σε θέση που προσδιορίστηκε από το Friends of the Earth και το Συμβούλιο Haringey στο White Hart Lane.

Πιο αναλυτικά, τα επιτεύγματα της Tottenham Hotspur όπου ανακηρύχθηκε ο πιο πράσινος σύλλογος της Premier League για το 2019 αφορούν μια σειρά βιώσιμων μέτρων που εφαρμόστηκαν σε όλες τις δραστηριότητές της, όπως:

- 100 τοις εκατό ανανεώσιμες πηγές ενέργειας στο στάδιο Tottenham Hotspur, με φωτισμό LED (συμπεριλαμβανομένων των προβολέων) και συστήματα κτιρίων υψηλής απόδοσης για μείωση της χρήσης ενέργειας,
- ένα πρόγραμμα διαχείρισης απορριμμάτων «μηδενικής υγειονομικής ταφής», με σαφείς οδηγίες ανακύκλωσης στους κάδους, καθώς και ένα σύστημα επαναχρησιμοποιήσιμων κουτιών μπίρας,

- εφαρμογή μέτρων μείωσης πλαστικών μιας χρήσης σε όλο το Club. Οι παίκτες πίνουν νερό μέσω χάρτινων συσκευασιών, τα τρόφιμα σερβίρονται σε ανακυκλώσιμες συσκευασίες με ξύλινα μαχαιροπίρουνα, ακόμη και τα καπάκια των βαρελιών μπύρας ανακυκλώνονται στο γήπεδο,
- όλα τα φαγητά που σερβίρονται στο στάδιο είναι τοπικά και βιώσιμα, με επιλογές φυτικής προέλευσης διαθέσιμες σε όλα τα καταστήματα,
- μεγάλη επένδυση έχει γίνει στην υποδομή των τοπικών μεταφορών με το γήπεδο να εξυπηρετείται από τέσσερις σιδηροδρομικούς σταθμούς και ένα δωρεάν λεωφορείο για τις ημέρες των αγώνων. Υπάρχει επίσης πρόβλεψη για στάθμευση 180 ποδηλάτων κοντά στο γήπεδο, με την πολιτική ασφαλείας να επιτρέπει τη μεταφορά εξοπλισμού όπως κράνη, φαρμακευτικά κιτ και αφαιρούμενα καθίσματα στο γήπεδο,
- ελαχιστοποιείται η κατανάλωση νερού με ουρητήρια χωρίς νερό και εξαρτήματα εξαρτήματα χαμηλής ροής,
- υπάρχει ένας οικολογικός βιότοπος που δημιουργήθηκε στο Εκπαιδευτικό Κέντρο, συμπεριλαμβανομένου ενός βιολογικού κήπου κουζίνας, εκατοντάδες νέα δέντρα και δεκάδες φυτά και φράχτες. Πράσινες στέγες για τη σύλληψη και την εκ νέου συλλογή του βρόχινου νερού, ηλιακούς συλλέκτες και αντλίες θερμότητας με πηγή τον αέρα,
- οι φανέλες Nike που φορούν οι παίκτες στον αγωνιστικό χώρο και οι αντίγραφες φανέλες που θα αγοράσουν οι θαυμαστές είναι κατασκευασμένες από 100% ανακυκλωμένο πολυεστερικό ύφασμα, το οποίο είναι κατασκευασμένο από ανακυκλωμένα πλαστικά μπουκάλια.

Παράλληλα με το Sky, το Club είναι επίσης ιδρυτικός εταίρος του Count Us In – ενός παγκόσμιου κινήματος που στοχεύει να κινητοποιήσει περίπου ένα δισεκατομμύριο ανθρώπους ώστε να δράσουν στο φαινόμενο της κλιματικής αλλαγής. Επίσης είναι μέλος της Βρετανικής Ένωσης για τον Αειφόρο Αθλητισμό (BASIS) και η πρώτη αθλητική ομάδα που συμμετέχει στο Products of Change – ενός παγκόσμιου εκπαιδευτικού κόμβου που στοχεύει στην προώθηση των βιώσιμων αλλαγών σε όλες τις αγορές καταναλωτικών προϊόντων και όχι μόνο. Τέλος, ο επίσημος συνεργάτης τεχνολογίας μπαταριών της Tottenham, VivoPower International PLC, έχει ολοκληρώσει μελέτες σκοπιμότητας για την αξιολόγηση των αρχικών ευκαιριών για βιώσιμες ενεργειακές λύσεις που αφορούν τόσο στο γήπεδο της όσο και στο Hotspur Way Training Center του Club στο Enfield. (Lockwood, 2021)

Εκτός των επιτευγμάτων του 2019, δύο χρόνια αργότερα το 2021 ένας νέος πίνακας βιωσιμότητας της premier league δημοσιεύεται με τρεις ακόμα κατηγορίες να προστίθενται. Την εκπαίδευση, την βιοποικιλότητα και την πολιτική δέσμευση. Όπως φαίνεται στον παρακάτω πίνακα αποτυπώνονται αρκετές ανακατατάξεις. Η Tottenham πλέον μοιράζεται την πρώτη θέση με την ομάδα της Liverpool ενώ οι Aston Villa με την Newcastle παρατηρείται να ακολουθούν αντίθετες πορείες στους τομείς της βιωσιμότητας.

Πίνακας 5

2019

2021

Premier League Sustainability Rankings

Rank	Club	Score
1	Tottenham Hotspur	21
2	Arsenal	20
2	Brighton & Hove Albion	20
2	Manchester United	20
3	Manchester City	19
4	Southampton	18
5	Liverpool	17
6	Chelsea	14
6	West Brom	14
7	West Ham United	13
8	Everton	12.5
9	Crystal Palace	12
9	Newcastle United	12
9	Wolverhampton Wanderers	12
10	Fulham	11
11	Leeds United	10
11	Leicester City	10
11	Sheffield United	10
12	Burnley	8
13	Aston Villa	7

Premier League Sustainability Rankings

Rank	Club	Score
1 ▲	Liverpool	23
1 -	Tottenham Hotspur	23
3 ▲	Manchester City	21
3 ▲	Southampton	21
5 ▼	Arsenal	19
5 -	Manchester United	19
7 ▼	Brighton & Hove Albion	18.5
7 -	Norwich City	18.5
9 ▲	Everton	16
10 ▼	Chelsea	14.5
10 ▲	Leicester City	14.5
12 -	Brentford	13.5
12 ▲	Aston Villa	13.5
14 ▲	Burnley	12
15 ▼	West Ham	11.5
15 ▼	Crystal Palace	11.5
15 -	Watford	11.5
18 ▼	Wolverhampton Wanderers	10.5
18 ▼	Leeds	10.5
20 ▼	Newcastle	10

Πηγή: <https://www.bbc.com/>

4.5 Πίνακας Βιωσιμότητας Super League

Για 1η φορά στην ιστορία του ελληνικού επαγγελματικού ποδοσφαίρου, οι ομάδες θα έχουν την ευκαιρία να αναδείξουν συλλογικά το κοινωνικό και περιβαλλοντικό τους αποτύπωμα. Το ελληνικό ποδόσφαιρο και οι Έλληνες φίλαθλοι έχουν σταθεί αρωγοί της κοινωνικής ευημερίας και έχουν εκφράσει την στήριξη τους σε κοινωνικές ιδιωτικές πρωτοβουλίες. Σε μια εποχή όπου η κοινωνία και ο αθλητισμός κλονίζονται από την πανδημία, την κλιματική αλλαγή και την οπαδική βία, θεωρείται βέβαιο ότι το ελληνικό επαγγελματικό ποδόσφαιρο οφείλει να αποδείξει για άλλη μια φορά το κοινωνικό του πρόσωπο. Για τους παραπάνω λόγους, έχουν συγκεντρωθεί όλες οι κοινωνικές και περιβαλλοντικές πρωτοβουλίες των συλλόγων της SuperLeague που

ανταποκρίθηκαν σε αυτή την πρωτοβουλία, όπως οι ίδιοι τις μετέφεραν και κατηγοριοποιήθηκαν με βάση ορισμένα κριτήρια (πίνακας 6)

Πίνακας 6 (Πηγή sport24)

Super League Greece - Πίνακας Βιωσιμότητας												
Περιβαλλοντικές Δράσεις							Κοινωνικές Δράσεις					Σύνολο
Κατηγορίες	Μετακινήσεις	Διαχείριση Απορριμμάτων	Φαγητό	Διαχείριση Νερού	Ενέργεια	Επικοινωνία	Κοινωνική Ένταξη	Προσβασιμότητα	Υποστήριξη στην κοινότητα	Ισότητα	Επικοινωνία	
Ομάδες												
ΠΑΟΚ	1	2	2		1	1	3	2	3	3	1	19
ΑΕΚ	2	2	3	3	2	1	1	1	3	2	1	21
Παναθηναϊκός	1	2	2		1	1	2	3	2	2	1	17
Αsteras Τripolis		2			1		2	2	2	1	1	11
ΟΦΗ							1		2	1	1	5

* Τα παραπάνω κριτήρια είναι ενδεικτικά και λειτουργούν ως κατευθυντήριες γραμμές.

** Οι αριθμοί στα κελιά αναφέρονται το σύνολο των δράσεων που κάνει ένας σύλλογος, ανά κατηγορία.

Συγκεκριμένα, τα περιβαλλοντικά κριτήρια περιλαμβάνουν τις μετακινήσεις, την διαχείριση απορριμμάτων και του νερού, το φαγητό, και την ενέργεια. Τα κοινωνικά κριτήρια περιλαμβάνουν, την κοινωνική ένταξη, την προσβασιμότητα, την ισότητα και την υποστήριξη στην κοινότητα. Η επικοινωνία αυτών των πρακτικών, μέσω των ΜΜΕ και των κοινωνικών δικτύων, βρίσκεται και στις δύο κατηγορίες.

Οι παραπάνω κατηγορίες συμπεριλαμβάνουν διάφορες δράσεις, τις οποίες υποστηρίζουν και εφαρμόζουν οι σύλλογοι της Super League όπως για παράδειγμα, τη μείωση των πλαστικών μιας χρήσης, τη προσβασιμότητα στις αθλητικές τους εγκαταστάσεις για ανθρώπους με ειδικές ανάγκες, την προώθηση της κοινωνικής ένταξης μέσω των ΜΜΕ ή προγράμματα ανάπτυξης.

Ο στόχος του συγκεκριμένου εγχειρήματος είναι η ανάδειξη του κοινωνικού και περιβαλλοντικού έργου των ομάδων και η προώθηση του υγιούς ανταγωνισμού για την περαιτέρω βελτίωση της κοινωνίας μέσω του αθλητισμού και συγκεκριμένα του ποδοσφαίρου. Αντίστοιχα, προτρέπεται σε κάθε υγιή φίλαθλο του ελληνικού ποδοσφαίρου να επιδιώξει και να απαιτήσει από την ομάδα του την ανάληψη κοινωνικών και περιβαλλοντικών δράσεων. Ο πίνακας θα ανανεώνεται ετησίως με βάση τα καινούργια δεδομένα που θα λαμβάνονται.

4.6 Βιώσιμοι Σύλλογοι και Πρακτικές βιωσιμότητας

4.6.1 Forest Green Rovers

Πρόκειται για επαγγελματικό ποδοσφαιρικό σύλλογο της 3 ης κατηγορίας στην Αγγλία με έδρα στην Nailsworth, μία πόλη με πληθυσμό 5.794 (Απογραφή 2011). Το 2017 η FIFA τον χαρακτήρισε ως τον πιο πράσινο ποδοσφαιρικό σύλλογο στον κόσμο. Η ομάδα εισήγαγε πολλά μέτρα βιωσιμότητας, με τους βασικούς πυλώνες να αποτελούν η ενέργεια, οι μεταφορές, τα τρόφιμα και το περιβάλλον ενσωματώνοντας στον τρόπο λειτουργίας ηλιακά πάνελ, σημεία φόρτισης ηλεκτρικών αυτοκινήτων, ανακύκλωση νερού, ηλεκτρικό χορτοκοπτικό και βιολογικό γήπεδο. Πρόκειται επίσης για τον μοναδικό vegan ποδοσφαιρικό σύλλογο στον κόσμο.

Μείωση των εκπομπών από τα ταξίδια

Η Forest Green Rovers λόγω των πολλών ταξιδιών που επιτάσσει ο σύγχρονος αθλητισμός έχει ως στόχο την μείωση του αντίκτυπου της στο περιβάλλον. Γι' αυτόν το λόγο, χρησιμοποιεί ηλεκτρικό πούλμαν όπου είναι δυνατόν ώστε να μειώσει τις εκπομπές ρύπων, ενώ οι παίκτες της Ακαδημίας ταξιδεύουν στο προπονητικό τους γήπεδο χρησιμοποιώντας ηλεκτρικό μίνι λεωφορείο. Για τους θαυμαστές οργανώνει ομαδικά ταξίδια σε εκτός έδρας παιχνίδια όπου αντισταθμίζει τις εκπομπές άνθρακα από το ταξίδι με πούλμαν, ενώ στους αγώνες που πραγματοποιούνται στην έδρα προτρέπει να χρησιμοποιούν το park & ride, το ποδήλατο ή τα ηλεκτρικά οχήματα με σκοπό να κάνει το ταξίδι πιο βιώσιμο.

Vegan τρόφιμα και λιγότερα απόβλητα

Όσον αφορά το φαγητό, η Forest αποτελεί τον κατεξοχήν vegan σύλλογο (οι παίκτες παίρνουν το φαγητό τους ακόμα και στους εκτός έδρας αγώνες), καθώς επίσης συνεργάζεται με τοπικές μάρκες όπως η Stroud Brewery αλλά και με εθνικές και διεθνείς όπως Quorn και Oatly. Επειδή η φιλοξενία είναι μια σημαντική πηγή απορριμμάτων, έχει εισάγει ένα σύστημα πλύσης και επαναχρησιμοποίησης για όλα τα ποτήρια-φλιτζάνια και τους δίσκους. Αυτό συμβάλει στη μείωση της ποσότητας σκουπιδιών που δημιουργούνται. Επίσης είναι τοποθετημένα σημεία ανακύκλωσης τροφίμων γύρω από το στάδιο. Το να περιοριστούν τα πλαστικά από το να εισέλθουν στους ωκεανούς είναι κάτι για το οποίο παλεύει η ομάδα μαζί με τους συνεργάτες της, την Sea Shepherd και κάτι που αποτελεί μέρος των καθημερινών αποφάσεων. Εκτός από την αποφυγή συσκευασιών μιας χρήσης στα καταστήματα εστίασης έχουν αντικατασταθεί και οι σακούλες μιας χρήσης με εκείνες πολλών χρήσεων μειώνοντας το πλαστικό σε όλους τους χώρους. Ακόμη, τα υλικά καθαρισμού παράγονται επί τόπου, χρησιμοποιώντας επαναγεμιζόμενα μπουκάλια αντί για προϊόντα σε πλαστικά δοχεία.

Αρμονία με τη φύση

Μέσω ειδικού μηχανισμού συλλαμβάνεται το νερό της βροχής και το ανακυκλώνει επιστρέφοντας το πίσω για άρδευση, εξοικονομώντας πολύτιμο νερό βρύσης. Φέτος (2022) ο σύλλογος έχει εισαγάγει μια νέα διαδικασία που καθαρίζει το νερό από τις

τουαλέτες των φιλοξενούμενων φιλάθλων και το αντλεί και πάλι στο γήπεδο! Δεν είναι μόνο ο αγωνιστικός χώρος που αντιμετωπίζεται με αυτό το επίπεδο φροντίδας, αλλά σε ολόκληρο τον ιστότοπο δίνεται η ίδια προσοχή και διαχειρίζεται χωρίς την χρήση χημικών ή φυτοφαρμάκων. Επίσης, υπάρχει και κυψέλη μελισσών.

Αποτύπωμα άνθρακα

Ο σύλλογος μετράει το αποτύπωμα άνθρακα για πάνω από μια δεκαετία και ολόκληρη η λειτουργία του είναι πιστοποιημένη με το διεθνές περιβαλλοντικό πρότυπο ISO1400. Παρόλο της αυξημένης ζήτησης καθώς η ομάδα έχει ανέβει στα πρωταθλήματα και έχει προσελκύσει περισσότερους θαυμαστές, έχει γίνει μεγάλη πρόοδος. Τα τελευταία δύο χρόνια λόγω του COVID έχουν επηρεαστεί με λιγότερη δραστηριότητα στο New Lawη και λιγότερα ταξίδια, ωστόσο, το αποτύπωμα 73 τόνων από την περασμένη σεζόν εξακολουθεί να είναι 12% μικρότερο από την τελευταία σεζόν πριν από την COVID το 2018/19

Διαδίδοντας την διαδικασία

Όλη αυτή η δουλειά έχει προσελκύσει μεγάλο ενδιαφέρον και δεν έχει διεξαχθεί αγώνας που να μην υπάρχει κινηματογραφικό συνεργείο ή δημοσιογράφος που να θέλει να μιλήσει για όλες τις διαδικασίες βιωσιμότητας και τα επιτεύγματα που έχουν πραγματοποιηθεί. Το 2019, ο πρόεδρος της FGR, Dale Vince, ορίστηκε ως Πρωταθλητής Κλίματος για τα Ηνωμένα Έθνη, ο οποίος αναγνώρισε επίσης την FGR ως την πρώτη ποδοσφαιρική ομάδα με ουδέτερο άνθρακα στον κόσμο ως μέρος της δέσμευσης του ΟΗΕ για το Ουδέτερο Κλίμα. Το προφίλ της ομάδας στη διεθνή σκηνή έχει εδραιωθεί περαιτέρω από την απόφαση να είναι ιδρυτικά μέλη της πρωτοβουλίας UNSports for Climate Action.

4.6.2 Αστέρης Τρίπολης

Πρακτικές βιωσιμότητας απαντώνται και στη χώρα μας. Χαρακτηριστικά, η ποδοσφαιρική ομάδα του Αστέρη Τρίπολης ανακοίνωσε ότι η εκτός έδρας εμφάνιση του συλλόγου την αγωνιστική περίοδο 2022-2023 θα είναι αφιερωμένη στην Προστασία του Περιβάλλοντος. Μία εμφάνιση σχεδιασμένη μόνο με ανακυκλώσιμα υλικά και με κεντρικό σύνθημα το «THERE IS NO PLANET B». Ο αντιπρόεδρος της ομάδας Δημήτρης Κενές επισημαίνει την αξία του ποδοσφαίρου και πως πέρα από την επαγγελματική του υπόσταση, έχει και μία ξεχωριστή και πολύ περισσότερο αξιοποιήσιμη δύναμη. Αυτή τη δύναμη που του προσφέρει η ίδια η κοινωνία λόγω των συναισθημάτων που προκαλεί, είναι υποχρεωμένο να την επιστρέφει. Ο σύλλογος έχει αντιληφθεί πλήρως το ρόλο που καλείται το ποδόσφαιρο να έχει στην κοινωνία. Τη δύναμη προσφοράς, αλληλεγγύης και σεβασμού σε κοινωνικές ομάδες που έχουν ανάγκη, αλλά και ζητήματα που αφορούν συνολικά στην ανθρωπότητα και που δυστυχώς τα τελευταία χρόνια είναι πάρα πολλά. Εκτός, λοιπόν, από τις κοινωνικές δράσεις που πραγματοποιεί ο Αστέρης Τρίπολης τα τελευταία χρόνια, στρατηγική επιλογή είναι να στέλνει και κοινωνικά μηνύματα όπου κι αν αγωνίζεται, ώστε αυτά να ταξιδεύουν σε ολόκληρο τον κόσμο.

4.6.3 Πανιώνιος

Άλλος ένας σύλλογος που ενδιαφέρεται για την βιωσιμότητα είναι αυτός του Πανιωνίου που διοργανώνοντας το φετινό summer camp (2022) παρουσίασε εκτός της αθλητικής, την έντονη περιβαλλοντική του ενσυναίσθηση. Δεδομένου του εντεινόμενου προβλήματος της κλιματικής κρίσης, θέλησε να εκμεταλλευτεί την ευκαιρία της καθημερινής αλληλεπίδρασης με τα παιδιά, και να συμβάλλει στην ευαισθητοποίησή τους. Στόχος ήταν τα παιδιά να εξοικειωθούν με τους όρους της κυκλικής οικονομίας και της βιωσιμότητας, σύμφωνα με το μοντέλο Reduce-Reuse-Recycle, να αντιληφθούν πώς η κλιματική αλλαγή επηρεάζει τις ζωές όλων μας, και πως όλα τα περιβαλλοντικά προβλήματα έχουν κοινωνική βάση. Στόχοι του camp ήταν ο περιορισμός της χρήσης πλαστικών μπουκαλιών, προτείνοντας στα παιδιά που θα έλαβαν μέρος να φέρνουν μαζί τους τα παγούρια τους για νερό αποφεύγοντας τα πλαστικά μπουκαλάκια. Για το λόγο αυτό είχαν τοποθετηθεί φίλτρα νερού στις βρύσες του συλλόγου, αλλά και ψύκτες σε συνεργασία με την εταιρία Rainbow Waters, ώστε να υπάρχει δροσερό νερό. Στην περίπτωση χρήσης πλαστικών, γυάλινων και μεταλλικών συσκευασιών, υπήρχαν χάρτινοι κάδοι αποκλειστικά για την απόρριψη των ανακυκλώσιμων απορριμμάτων. Επίσης υπήρχαν καφέ κάδοι για τα οργανικά βιοαπόβλητα των παιδιών. Με αυτόν τον τρόπο ενθαρρύνονται να πετάνε σε αυτούς υπολείμματα από τα φρούτα και το φαγητό τους ώστε μα μάθουν να διαχωρίζουν τα απορρίμματά τους «από την πηγή» και να αντιληφθούν τι σημαίνει πρακτικά η ύπαρξη των διαφορετικών κάδων απορριμμάτων. Μεγάλη σημασία δόθηκε και στην έννοια της κυκλικότητας. Υπήρχαν άλλοι τρεις ειδικοί κάδοι για την ανακύκλωση των μπαταριών όπου όποια οικογένεια έχει μπαταρίες σπίτι της και δεν έχει τρόπο να τις απορρίψει, μπορούσε να τις πηγαίνει στον Πανιώνιο Γ.Σ.Σ. και να τις απορρίπτει σε ειδικό κάδο. Για την ανακύκλωση μικρών ηλεκτρικών συσκευών το camp παρείχε σε όποιες οικογένειες έχουν μικρές συσκευές που πια δε μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν και δε ήξερον πως να τις απορρίψουν με ασφάλεια, να τις απορρίψουν σε ειδικό κάδο. Τέλος, όσον αφορά την συλλογή παλαιών αθλητικών παπουτσιών, τα οποία τα παιδιά και οι γονείς δεν χρειάζονταν, θα μπορούσε να τα συγκεντρώσει στον ειδικό κάδο που θα διατίθεται στο σύλλογο, ώστε στη συνέχεια αυτά να προσφερθούν σε συνανθρώπους που τα είχαν ανάγκη. Εκτός αυτών, προγραμματίστηκαν για τα παιδιά μεγαλύτερης ηλικίας προβολές ντοκιμαντέρ με περιβαλλοντικό περιεχόμενο, και ομιλίες/παρουσιάσεις από καλεσμένους, που αφορούσαν θεματικές ενότητες όπως η κλιματική αλλαγή, η διαχείριση αποβλήτων, η σπατάλη τροφίμων, η ρύπανση των ακτών, η προστασία της θαλάσσιας ζωής κ.α. Για την πραγματοποίηση όλων των παραπάνω πρωτοβουλιών συνέβαλαν το τμήμα Καθαριότητας και Ανακύκλωσης του Δήμου Νέας Σμύρνης, το Ινστιτούτο Ομάδα για τον Κόσμο (Team For The World), η εταιρεία ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ ΣΥΣΚΕΥΩΝ Α.Ε. (Electrocycle), η εταιρεία ΑΦΗΣ ΑΕ και η εταιρεία Rainbow Waters.

Εικόνα 2

Πηγή: Panionios Summer Camp και Περιβαλλοντικές Δράσεις

4.7 Sustainability reports

Εκτός από τις εταιρίες, εκθέσεις βιωσιμότητας συναντάμε πλέον και σε ποδοσφαιρικούς συλλόγους. Τρανό παράδειγμα αποτελεί η ποδοσφαιρική ομάδα της Juventus η οποία για το έτος 2019/2020 δημοσίευσε μία εκτενής έκθεση βιωσιμότητας. Μετά την ανάλυση που αφορούσε ολόκληρο τον Όμιλο και οδήγησε στην ενημέρωση του Matrix της Υλικότητας, οι δύο προτεραιότητες στις οποίες ο Όμιλος επέλεξε να επικεντρώσει τις δράσεις και τις επενδύσεις του τα επόμενα χρόνια είναι η διαχείριση ενέργειας και απορριμμάτων, με στόχο να μειώσει όσο το δυνατόν περισσότερο το αποτύπωμα άνθρακα. Όσον αφορά την ενέργεια, ο σύλλογος έχει Διαχειριστή Ενέργειας από το 2015. Ο Διαχειριστής Ενέργειας είναι κάτοχος πιστοποίησης UNI CEI 11339 ως Εμπειρογνώμονας στη Διαχείριση Ενέργειας και έχει οριστεί, σύμφωνα με το Ν. 10/91, στο FIRE (Ιταλική Ομοσπονδία για την Ορθολογική Χρήση της Ενέργειας), που υποστηρίζει τη Γιουβέντους στην ανάπτυξη ενεργειακών έργων - όπως η ενεργειακή διάγνωση σε συμμόρφωση με τη Νομοθετική 102/2014 - και σε δραστηριότητες για την εφαρμογή μιας διαδικασίας Ενεργειακής Διαχείρισης. Τον Σεπτέμβριο του 2019, το Allianz Stadium έγινε το πρώτο στάδιο στην Ιταλία που απέκτησε την περιβαλλοντική πιστοποίηση ISO 14001, μετά από έρευνα που αφορούσε τη συμμόρφωσή της με την ισχύουσα νομοθεσία και την επάρκεια στην περιβαλλοντική πολιτική. Μέσα από αυτές τις δεσμεύσεις, ο Όμιλος έχει ενισχύσει τον σκοπό του για τα περιβαλλοντικά και ενεργειακά ζητήματα, που η Γιουβέντους επιδιώκει εδώ και χρόνια.

Κατά τη διάρκεια της χρονιάς, η Γιουβέντους αντικαταστήστε το σύστημα φωτισμού σε ολόκληρο το γήπεδο με λαμπτήρες LED. Αυτό επιτρέπει τη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας καθώς και την μελλοντική μείωση που αφορά στη συντήρηση, αντικατάσταση και στα έξοδα διάθεσης. Χάρη σε αυτή τη δράση, ο σύλλογος θα μπορέσει να πετύχει μείωση στην κατανάλωση του χώρου φιλοξενίας έως και 50% και

στον αγωνιστικό χώρο του περίπου 20%. Εκτός από το περιβαλλοντικό πλεονεκτήματα, το νέο σύστημα φωτισμού LED στοχεύει να μεταμορφώσει τους χώρους του γηπέδου σε φιλόξενα και γραφικά περιβάλλοντα. Εξαιρετικά αποτελέσματα έχουν επιτευχθεί και σε όρους που αφορούν την χρωματική απόδοση, την ομοιομορφία εικόνας, την απουσία τρεμοπαίγματος και την μείωση του θαμπώματος, καθιστώντας δυνατή την εγγύηση απόλυτης οπτικής άνεσης για τους παίκτες που αγωνίζονται, τους υποστηρικτές στο γήπεδο και το κοινό από την τηλεόραση, που τώρα μπορούν να απολαμβάνουν ρεαλιστικά και αυθεντικά πλάνα από τα γεγονότα στον αγωνιστικό χώρο.

Πίνακας 5

ENERGY PURCHASED AND METHANE CONSUMPTION		
	2019/2020 Season	2018/2019 Season
Energy (GJ)		
Electricity purchased	40,585.19	41,330.15
Headquarters	1,236.16	1,245.52
JTC Continassa	3,145.87	2,825.55
JTC Vinovo	4,698.35	5,352.74
Store ¹	1,152.68	514.12
Stadium Complex ²	30,352.12	31,392.22
District Heating	45,536.55	45,021.85
Headquarters	1,496.98	1,511.47
JTC Continassa	24,836.79	24,386.06
Stadium Complex ²	19,202.78	19,124.32
District Cooling	3,477.81	3,257.50
Headquarters	1,177.70	1,111.97
JTC Continassa	2,300.11	2,145.53
Methane Consumption (JTC Vinovo)³	19,251.34	20,426.67

Πηγή: Juventus sustainability report

4.7.1 Juventus For Special School

Ο όμιλος της Juventus, εκτός του περιβαλλοντικού αποτυπώματος έχει επίσης δώσει έμφαση και στον στόχο βιώσιμης ανάπτυξης που αφορά στη μείωση των ανισοτήτων με κεντρικό στόχο κανείς να μην μένει πίσω. Έτσι οι αθλητές του Juventus For Special συναντούν μαθητές όλων των ηλικιών και τους ωθούν να εφαρμόσουν αυτήν την πολιτιστική συνείδηση ώστε να ξεπεραστούν στερεότυπα που συνδέονται με την αναπηρία. Το Juventus For Special είναι ένα έργο αθλητικής και κοινωνικής ένταξης αφιερωμένο στα άτομα με γνωστικές-σχεσιακές αναπηρίες. Η αθλητική πτυχή ενώνεται με την εκπαιδευτική διάσταση του έργου, ένα πρόγραμμα που στοχεύει στη

συμμετοχή των νέων ανθρώπων να ξεπεράσουν τις προκαταλήψεις που συνδέονται με την αναπηρία. Το μήνυμα πίσω από ένα τέτοιο πρόγραμμα είναι τόσο απλό όσο και φιλόδοξο. Η αναπηρία είναι όχι ένα όριο αλλά μια από τις πολλές αποχρώσεις που διακρίνουν την ανθρώπινη ζωή. Αυτή η αρχή δίνει στα άτομα με αναπηρία πίσω την αξιοπρέπειά τους, καθώς και την δυνατότητα να εκφραστούν και να υπερβούν τα πολιτιστικά και κοινωνικά όρια δίνοντας ζωή σε μορφές περιθωριοποίησης και αποκλεισμού. Το εκπαιδευτικό έργο Juventus For Special School περιλαμβάνει μαθητές από όλα τα σχολικά επίπεδα όπως δημοτικό, γυμνάσιο και λύκειο - σε ενεργά μαθήματα και χωρίζεται σε δύο φάσεις:

- Το βιωματικό, προσπαθώντας να αναδημιουργήσει στα σχολικά γυμναστήρια τις δυσκολίες των αναπηριών με απλό και άμεσο τρόπο. Αυτή η δραστηριότητα, που σχεδιάστηκε και συντονίστηκε από τη Γιουβέντους για Ειδικούς παίκτες, έχει ως στόχο να επιδεικνύουν και να κάνουν τους μαθητές να βιώσουν άμεσα τα συναισθήματα που συναντά ένας αθλητής με αναπηρία κατά τη διάρκεια της αθλητικής του δραστηριότητας, όπως στο ποδόσφαιρο,
- συζήτηση, χάρη σε ένα πρόγραμμα που αποτελείται από μαρτυρίες και ιστορίες της Γιουβέντους για Ειδικούς παίκτες και επιτελείο, με στόχο να μοιράζονται τις εμπειρίες τους καταρρίπτοντας τις προκαταλήψεις που σχετίζονται με την αναπηρία.

Κάθε συνάντηση τελειώνει με μια στιγμή ανατροφοδότησεων, συμπερασμάτων και στοχασμών για την εμπειρία που οι συμμετέχοντες παραδέχονται και συνειδητοποιούν δικές τους στιγμιστικές προοπτικές και πώς οι προκατασκευασμένες έννοιες αποτελούν όριο με τη συμπερίληψη φίλων, συμμαθητών και ατόμων με αναπηρία. Την αναγκαία και υποχρεωτική αναστολή όλων των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων στο σχολείο, λόγω της έκτακτης ανάγκης υγείας λόγω covid-19, χαρακτήρισε το δεύτερο μέρος του σχολικού έτους 2019/2020 που οδηγήθηκε σε διακοπή των εκπαιδευτικών εμπειριών σε σχολεία, για λόγους ασφαλείας. Οι συναντήσεις με μαθητές από την περιοχή και τα πανεπιστήμια συνεχίστηκαν διαδικτυακά με μεγάλη επιτυχία και ενδιαφέρον.

Το συγκεκριμένο έργο, έχει αναγνωριστεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο ως ικανό να ανταποκριθεί σε μια πραγματική πρόκληση και να δημιουργήσει θετικό αντίκτυπο στην κοινότητα. Το Juventus for Special School συμπεριλήφθηκε μαζί με αυτά των Chelsea, Rangers και Shakhtar στη σύντομη λίστα βέλτιστων πρακτικών για το βραβείο More than Football Award το 2019.

Εκτός από το κομμάτι των σχολείων και της εκπαίδευσης ο Όμιλος έχει δείξει έμπρακτα τις προθέσεις του στην κοινωνική ένταξη των ανθρώπων με αναπηρία δημιουργώντας ομάδα ποδοσφαίρου αποτελούμενη από τέτοια άτομα. Η αθλητική σεζόν 2019/2020 σηματοδότησε ένα νέο κεφάλαιο στην ιστορία του πρωταθλήματος ποδοσφαίρου αφιερωμένο σε αυτούς τους παίκτες. Στις 3 Οκτωβρίου 2019, η F.I.G.C. ίδρυσε το Divisione Calcio Paralimpico e Sperimentale (Παραολυμπιακό και Πειραματικό Τμήμα Ποδοσφαίρου), μετά το μνημόνιο κατανόησης μεταξύ της FIGC και της Ιταλικής Παραολυμπιακής Επιτροπής. Αυτό αντιπροσώπευε ένα σημαντικό βήμα προς τα εμπρός, φέρνοντας τον κόσμο της αναπηρίας δικαίως στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων μιας αθλητικής ομοσπονδίας αφιερωμένης στο ποδόσφαιρο. Για την πρώτη αθλητική σεζόν του DCPS, η Γιουβέντους επιβεβαίωσε τη δέσμευσή της συμμετέχοντας στο περιφερειακό της πρωτάθλημα με πάνω από 90 στελέχη και παίκτες διαθέσιμο για

τις ομάδες. Το Juventus for Special είναι ένα έργο κοινωνικής ένταξης που ξεπερνά τον αθλητισμό. Το σχετικό προσωπικό και οι παίκτες συμμετέχουν επίσης σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες σε σχολεία και άλλους τοπικούς χώρους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΚΥΠΕΛΟ ΚΑΙ SDG'S

5.1 ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΚΥΠΕΛΛΟ FIFA ΚΑΤΑΡ 2022

5.1.1 Το όραμα για ένα βιώσιμο τουρνουά

Το όραμα για το Παγκόσμιο Κύπελλο FIFA Κατάρ 2022 είναι να αξιοποιηθεί η δυναμική του ποδοσφαίρου για να ανοίξει την πόρτα σε έναν κόσμο εκπληκτικών εμπειριών. Αυτό συνεπάγεται την επίδειξη της μοναδικής ταυτότητας του Κατάρ μέσω ενός Παγκόσμιου Κυπέλλου FIFA που συνδέει τους ανθρώπους σε μια κοινή γιορτή ποδοσφαίρου, διαπολιτισμική κατανόηση και νέες ευκαιρίες για εξέλιξη ανάπτυξη. Έχουν τεθεί νέα κριτήρια αναφοράς όσον αφορά τις μακροπρόθεσμες κοινοτικές χρήσεις για υποδομές, απρόσκοπτες λειτουργίες και απaráμιλλες υπηρεσίες, οι οποίες θα έχουν θετικό αντίκτυπο στον τρόπο με τον οποίο τα μελλοντικά Παγκόσμια Κύπελλα της FIFA και άλλες αθλητικές εκδηλώσεις μεγάλης κλίμακας, θα οργανώνονται. Τελικά, το Παγκόσμιο Κύπελλο της FIFA το 2022 θα οικοδομήσει μια βιώσιμη και διαρκή κληρονομιά που συμβάλλει και στο όραμα της FIFA και στους εθνικούς αναπτυξιακούς στόχους του Κατάρ. Η βιωσιμότητα ήταν στο επίκεντρο της διοργάνωσης από την αρχή, με σχεδιασμό και παράδοση βασισμένη στην ιδέα ότι οι επόμενες γενιές θα πρέπει να βρουν τον κοινό μας πλανήτη πιο πράσινο, περισσότερο δίκαιο, απαλλαγμένο από διακρίσεις και γεμάτο ευκαιρίες για όλους. Πρώτα και κύρια, το τουρνουά αφορά ανθρώπους που θα αισθάνονται ευπρόσδεκτοι, ασφαλείς και ενδυναμωμένοι και ότι γίνονται μέρος μιας μοναδικής και συλλογικής εμπειρίας.

5.1.2 Παγκόσμιο Κύπελλο FIFA Κατάρ 2022 Στρατηγική Αειφορίας

Για να υλοποιηθεί το όραμα και να μεγιστοποιηθεί η θετική κληρονομιά της FIFA στο Παγκόσμιο Κύπελλο 2022, έχει αναπτυχθεί Στρατηγική Αειφορίας. Η στρατηγική αυτή περιλαμβάνει τους στόχους για τη βιωσιμότητα, δεσμεύσεις πολιτικής, υλικά προτεραιότητας, στρατηγικούς στόχους και πρωτοβουλίες οργανωμένες σε πέντε πυλώνες: ανθρώπινος, κοινωνικός, οικονομικός, περιβάλλοντος και διακυβέρνησης. Οι δεσμεύσεις σε αυτούς τους πυλώνες είναι:

Ο ανθρώπινος: Ανάπτυξη ανθρώπινου κεφαλαίου και προστασία των δικαιωμάτων των εργαζομένων.

Οι υπεύθυνοι δεσμεύονται να προστατεύσουν τα δικαιώματα και την ευημερία των εργαζομένων που απασχολούνται σε τοποθεσίες του FIFA World Cup 2022 και προωθούν τα δικαιώματά τους. Στόχος είναι επίσης να αξιοποιηθεί η μοναδική πλατφόρμα που παρέχεται από το Παγκόσμιο Κύπελλο FIFA 2022 για την ανάπτυξη ενός ικανού και με κίνητρα εργατικού δυναμικού ώστε να ενδυναμώσει τους νέους σε όλη την περιοχή.

Ο κοινωνικός: Παρέχετε μια εμπειρία τουρνουά χωρίς αποκλεισμούς. Θα προσφερθεί μια περιεκτική εμπειρία τουρνουά FIFA World Cup 2022 που θα είναι φιλόξενο, ασφαλές και προσβάσιμο σε όλους τους συμμετέχοντες, τους παρευρισκόμενους στο Κατάρ αλλά και σε όλο τον πλανήτη. Μέσα από αυτό, θα δημιουργηθεί μία κληρονομιά πολιτιστικής κατανόησης, σε προσβάσιμες υποδομές, σε υπηρεσίες και σε σχετική τεχνογνωσία του τοπικού πληθυσμού.

Τα οικονομικά: Καταλύουν την οικονομική ανάπτυξη. Στόχος είναι η κατάλυση της οικονομικής ανάπτυξη και της διαφοροποίησης στο Κατάρ και την περιοχή συνδέοντας τις τοπικές επιχειρήσεις με το FIFA World Cup 2022 με αλυσίδες αξίας και ευκαιρίες καινοτομίας. Επίσης στόχος είναι η ανάπτυξη των περιοχών που θα διεξαχθεί το τουρνουά, με σχετικές υποδομές και υπηρεσίες που επιτρέπουν σε μελλοντικές εκδηλώσεις να προσελκύσουν νέα επιχειρηματικά εγχειρήματα.

Ο περιβαλλοντικός: Παρέχονται περιβαλλοντικές λύσεις παγκόσμιας κλάσης. Υπάρχει δέσμευση να προσφερθεί ένα Παγκόσμιο Κύπελλο με ουδέτερο άνθρακα και στοχεύουν να θέσουν ένα σημείο αναφοράς για μελλοντικά Κύπελλα που αφορούν την περιβαλλοντική διαχείριση εφαρμόζοντας κορυφαία αειφόρα πρότυπα κτιρίων, απορριμμάτων, πρακτικές διαχείρισης νερού και λύσεις χαμηλών εκπομπών. Μέσα από τη δουλειά αυτή, θα απομείνει μια κληρονομιά παγκοσμίου επιπέδου τεχνογνωσίας περιβαλλοντικής διαχείρισης και τεχνολογίας στην περιοχή και όχι μόνο.

Η διακυβέρνηση: Παράδειγμα χρηστής διακυβέρνησης και ηθικών επιχειρηματικών πρακτικών.

Οι διοργανωτές αναλαμβάνουν την ευθύνη για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων του τουρνουά καθώς και από αυτές που συνδέονται με τις επιχειρηματικές σχέσεις και αλυσίδες αξίας. Στόχος να δημιουργηθούν οι απαραίτητες προϋποθέσεις ώστε να λειτουργούν όλα με διαφάνεια και υπευθυνότητα προς τα ενδιαφερόμενα μέρη στη λήψη αποφάσεων και τις επιδόσεις για τη βιωσιμότητα. Η Στρατηγική Αειφορίας υλοποιείται από κοινού από τους τρεις διοργανωτές τουρνουά: τη FIFA, το FIFA World Cup Qatar 2022 LLC (Q22) και της Ανώτατης Επιτροπής Παράδοσης & Κληρονομιάς (SC).

5.1.3 Η άλλη πλευρά του παγκοσμίου κυπέλλου

Παρά τις υποσχέσεις της FIFA για το Παγκόσμιο Κύπελλο δεν έχουν πιστεί όλοι για την ουδετερότητα των εκπομπών άνθρακα αλλά και για την γενικότερη βιωσιμότητα με την οποία το έχουν παρουσιάσει. Σύμφωνα με εκθέσεις δεν θα καταφέρει να εκπληρώσει τις υποσχέσεις που προαναφέρθηκαν. Αυτό το καθιστά το πρώτο παγκόσμιο κύπελλο που θα διεξαχθεί στον αραβικό κόσμο και το δεύτερο που θα διεξαχθεί στην Ασία, αφού η Νότια Κορέα και η Ιαπωνία το συνδιοργάνωσαν το 2002. Οι αγώνες διεξάγονται ασυνήθιστα τους χειμερινούς μήνες, καθώς οι θερμοκρασίες μπορούν να φτάσουν τους 40 βαθμούς Κελσίου αλλά ακόμα και τους 50 τους καλοκαιρινούς μήνες στο Κατάρ. Από σήμερα, 30 έθνη έχουν προκριθεί για το τουρνουά, συμπεριλαμβανομένου του Κατάρ που κάνουν το ντεμπούτο τους, και τα 8 στάδια είναι έτοιμα για χρήση. Ωστόσο, το προβάδισμα στην εκδήλωση έχει προκαλέσει πολλές διαμάχες σχετικά με τους ισχυρισμούς διαφθοράς, την κλιματική πολιτική και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Αυτό έκανε το Κατάρ 2022 ένα από τα πιο αμφιλεγόμενα τουρνουά στην ιστορία του Παγκοσμίου Κυπέλλου. Το 2010, το Κατάρ απέκτησε τα δικαιώματα για το Παγκόσμιο Κύπελλο κερδίζοντας τα μέσω των

εκτελεστικών μελών της FIFA. Τον Μάιο του 2011, οι καταγγελίες για διαφθορά σε ανώτερα στελέχη της FIFA έθεσαν ερωτήματα σχετικά με τη νομιμότητα του Παγκοσμίου Κυπέλλου του 2022, με το Κατάρ να κατηγορείται ότι πλήρωσε σε αξιωματούχους εκατομμύρια δολάρια σε δωροδοκίες για την εκδήλωση της διοργάνωση, ωστόσο μετά από διετή έρευνα η χώρα της Ασίας απαλλάχθηκε από κάθε κατηγορία.

Η οικονομία του Κατάρ βασίζεται στην βιομηχανία του πετρελαίου. Η χώρα έχει ένα από τα υψηλότερα κατά κεφαλήν ποσοστά αποτυπώματος άνθρακα στον κόσμο και οι κλιματικοί στόχοι της είναι αρκετά πίσω από πολλά άλλα πλούσια έθνη. Για το Παγκόσμιο Κύπελλο, το Κατάρ έχει κατασκευάσει επτά νέα στάδια, μια ολόκληρη νέα πόλη όπου θα διεξαχθεί ο τελικός αγώνας και πάνω από 100 καινούργια ξενοδοχεία, νέους δρόμους και το νέο έργο Lusail City, στο οποίο θα βρίσκεται το στάδιο Lusail. Οι διοργανωτές δήλωσαν ότι το τουρνουά θα είναι το πρώτο Παγκόσμιο Κύπελλο ουδέτερου άνθρακα, που σημαίνει ότι θα έχει αμελητέα ή μηδενική επίδραση στο κλίμα, επιβεβαιώνοντας το αυτό και στην Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος. Ωστόσο, στις 31 Μαΐου 2022, η Carbon Market Watch (CMW), ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός που εργάζεται για τη βελτίωση των κλιματικών πολιτικών, δημοσίευσε μια έκθεση που αξιολόγησε αντικειμενικά την αξιοπιστία του ισχυρισμού του Κατάρ για την «ουδετερότητα άνθρακα». Η συγκεκριμένη έρευνα με βάσει τα διαθέσιμα στοιχεία θέτει σοβαρές αμφιβολίες σχετικά με τον ισχυρισμό της ουδετερότητας, ο οποίος πιθανώς υποτιμά τα πραγματικά επίπεδα εκπομπών του τουρνουά και τον αντίκτυπο στο κλίμα. Αυτή δεν είναι μια ακίνδυνη άσκηση, καθώς παραπλανά τους παίκτες, τους οπαδούς, τους χορηγούς και το κοινό να πιστεύουν ότι η δυνητική εμπλοκή τους στη διοργάνωση δεν θα έχει κανένα κόστος για το κλίμα. Ενώ οι διοργανωτές του Κατάρ εκτιμούν ότι το Παγκόσμιο Κύπελλο θα εκπέμψει 3,6 εκατομμύρια μέγα τόνους ισοδύναμου CO₂ (MtCO₂e), η CMW διαπιστώνει ότι το συγκεκριμένο νούμερο υποτιμά το πραγματικό αποτύπωμα του τουρνουά. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι το αποτύπωμα των σταδίων υπολογίστηκε καταναμημένο σε όλη τη διάρκεια ζωής του σταδίου, το οποίο η έκθεση περιγράφει ως «προβληματικό», καθώς τα στάδια έχουν κατασκευαστεί ειδικά για το Παγκόσμιο Κύπελλο. Ως εκ τούτου, ενδέχεται να μην είναι ενεργά στο μέλλον σε μια μικρή χώρα που μέχρι τώρα διέθετε μόνο ένα μεγάλο στάδιο πριν απονεμηθεί το Παγκόσμιο Κύπελλο. Η έκθεση της CMW διαπιστώνει επίσης ότι οι εκπομπές άνθρακα από την κατασκευή των σταδίων ενδέχεται να υποτιμηθούν στην ανάλυση του Κατάρ και στην πραγματικότητα θα μπορούσαν να είναι έως και οκτώ φορές υψηλότερες. Τα μέτρα μετριασμού του κλίματος στο σχέδιο του Παγκοσμίου Κυπέλλου περιελάμβαναν την κατασκευή ενός επαναχρησιμοποιούμενου σταδίου από κοντέινερ ναυτιλίας, τον κλιματισμό σταδίου με ηλιακή ενέργεια και την καλλιέργεια χλοοτάπητα από φυτώριο δέντρων που ποτίζονται με επεξεργασμένα λύματα για την απορρόφηση των εκπομπών CO₂ από την ατμόσφαιρα. Η CMW αναγνώρισε την αξία των δύο πρώτων σχημάτων, αλλά ανέφερε τις αμφιβολίες της για το τελευταίο σχέδιο ως απίθανο να έχει μόνιμο αποτέλεσμα αντιστάθμισης του άνθρακα σε έναν τεχνητό χώρο στη μέση της ερήμου. Οι ειδικοί για το κλίμα υπογραμμίζουν συχνά τους περιορισμούς των αντισταθμιστικών έργων, όπως η δένδροφύτευση, ότι έχουν υπερεκτιμημένες επιπτώσεις. Οι διοργανωτές δεσμεύτηκαν επίσης να αντισταθμίσουν τις υπόλοιπες εκπομπές με τη θέσπιση ενός νέου προτύπου πίστωσης άνθρακα, του Παγκοσμίου Συμβουλίου Άνθρακα (GCC), για να αντισταθμίσουν τις εκπομπές της εκδήλωσης πράγμα προβληματικό με τα μέχρι τώρα δεδομένα. Εκτός αυτών, η Qatar Airways θα πραγματοποιεί επίσης περισσότερες από 160 επιπλέον πτήσεις την ημέρα για να φέρνει θεατές από τις γειτονικές χώρες στη Ντόχα και πίσω καθημερινά. Αυτό έχει επικριθεί

από περιβαλλοντικές ομάδες για το ότι αντιτίθεται ξανά στους υποτιθέμενους περιβαλλοντικούς στόχους του τουρνουά. (MacGillivray, 2022)

5.1.4 Κατάρ και μεταχείριση των εργατών

Η Διεθνής Αμνηστία και το Παρατηρητήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων κατέκριναν το Κατάρ για κακή μεταχείριση αλλοδαπών εργαζομένων, υποστηρίζοντας ότι η κατασκευή των εγκαταστάσεων του Παγκοσμίου Κυπέλλου βασιζόταν σε καταναγκαστική εργασία και ότι οι θάνατοι χιλιάδων εργαζομένων μεταναστών προήλθαν από παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και απάνθρωπες συνθήκες εργασίας. Σύμφωνα με έρευνα(της Guardian), σε πολλούς εργάτες αρνήθηκαν φαγητό και νερό, αφαιρέθηκαν έγγραφα της ταυτότητας τους και δεν πληρώθηκαν εγκαίρως ή καθόλου, με αποτέλεσμα ορισμένοι από αυτούς στην πραγματικότητα να αποτελέσουν σκλάβοι. Η έρευνα διαπίστωσε ότι μέχρι το 2021, 6.500 μετανάστες εργάτες του Παγκοσμίου Κυπέλλου έχουν ήδη πεθάνει στο Κατάρ από το 2010 και ότι άλλοι 4.000 εργαζόμενοι ενδέχεται να πεθάνουν λόγω χαλαρής ασφάλειας και άλλων αιτιών μέχρι τη διεξαγωγή της διοργάνωσης. (MacGillivray, 2022)

5.2 Οι στόχοι βιώσιμης ανάπτυξης στον αθλητισμό

Τα Ηνωμένα Έθνη έχουν εδώ και καιρό αναγνωρίσει και υποστηρίξει την σημαντική συνεισφορά του αθλητισμού στην ανάπτυξη και την ειρήνη, με ένα σημαντικό αρχείο των ψηφισμάτων της Γενικής Συνέλευσης και του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, των Συνθηκών του ΟΗΕ, των εκθέσεων του Γενικού Γραμματέα και άλλων κατευθυντήριων εγγράφων που υπογραμμίζουν τις μοναδικές δυνατότητες του αθλητισμού. Οι διαδικασίες και τα ορόσημα που οδήγησαν στην υιοθέτηση της Ατζέντας 2030 για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη και των 17 Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDGs) το 2015 ακολουθήθηκαν από την κοινότητα του Αθλητισμού για την Ανάπτυξη και την Ειρήνη με έντονο ενδιαφέρον και δέσμευση να συνεχίσει να χρησιμοποιεί τον αθλητισμό ως μοναδικό εργαλείο για την υποστήριξη αυτού του νέου παγκόσμιου σχεδίου δράσης. Ως αποτέλεσμα των κοινών προσπαθειών, ιδίως συμπεριλαμβανομένης της υποστήριξης των κρατών μελών του ΟΗΕ για την αναγνώριση της συμβολής του αθλητισμού στους ΣΒΑ, οι αρχηγοί κρατών, οι κυβερνήσεις και οι Ύπατοι Εκπρόσωποι δήλωσαν στην Πολιτική Διακήρυξη για τη νέα Ατζέντα ότι ο αθλητισμός είναι ένας σημαντικός παράγοντας αειφόρου ανάπτυξης. Αναγνωρίζεται η αυξανόμενη συμβολή του αθλητισμού στην υλοποίηση της ανάπτυξης και της ειρήνης, στην προαγωγή της ανεκτικότητας και του σεβασμού καθώς επίσης στην ενδυνάμωση των γυναικών και των νέων, των ατόμων με αναπηρία και προάγεται η υγεία, η εκπαίδευση και η κοινωνική ένταξη των λεγόμενων αδύναμων κοινωνικών ομάδων (Ατζέντα 2030 για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη A/RES/70/1, παράγραφος 37).

Αυτή η αξιοσημείωτη αναγνώριση προσφέρει ένα δελεαστικό κίνητρο και μια ανεπανάληπτη ευκαιρία για περαιτέρω κοινές προσπάθειες και δράσεις στον τομέα του Αθλητισμού για την ανάπτυξη και την ειρήνη. Με τη φιλοδοξία να μην μείνει κανένας πίσω και να μεγιστοποιηθεί η συμβολή του αθλητισμού για έναν καλύτερο και ειρηνικό κόσμο, ο αθλητισμός θα συνεχίσει να προωθεί την ανάπτυξη ως ισχυρός παράγοντας για τους ΣΒΑ. Ως εκ τούτου, το δυναμικό του αθλητισμού θα πρέπει να επανεξεταστεί

ενόψει του νέου πλαισίου για την αειφόρο ανάπτυξη, προκειμένου να προωθηθεί η συνέργεια, η συνοχή και η εναρμόνιση των προγραμμάτων για την εφαρμογή των ΣΒΑ. Συνολικά, η παγκόσμια εμβέλεια και απήγηση του αθλητισμού είναι ένα εξαιρετικό εργαλείο στην προώθηση μιας νέας παγκόσμιας οπτικής για τον αθλητισμό στην προώθηση της επίτευξης των ΣΒΑ.

Εικόνα: 3

Πηγή: <https://www.arcadiaportal.gr/news/perifereia-peloponnisoy-kai-oi-17-stohoi-viosimis-anaptyxis-toy-oie>

Η συμβολή του αθλητισμού στην προώθηση των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης:

1. ΜΗΔΕΝΙΚΗ ΦΤΩΧΕΙΑ

- 1.1 Οι αξίες που περιλαμβάνονται στο αθλητισμό όπως η δικαιοσύνη και ο σεβασμός μπορούν να χρησιμεύσουν ως παραδείγματα για ένα οικονομικό σύστημα που βασίζεται στον θεμιτό ανταγωνισμό και υποστηρίζει την ίση κατανομή των πόρων. Ο αθλητισμός ενδυναμώνει ικανότητες και αξίες όπως η συνεργασία, το δίκαιο παιχνίδι και ο καθορισμός στόχων.
- 1.2 Μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως αφετηρία για να την προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος σε επαρκές επίπεδο διαβίωσης, του δικαιώματος στην κοινωνική ασφάλιση και των ίσων δικαιωμάτων των γυναικών στην οικονομική ζωή, που έχουν άμεσες επιπτώσεις στον στόχο για τον τερματισμό της φτώχειας.
- 1.3 Αθλητικές πρωτοβουλίες μπορούν να δημιουργήσουν ή να συγκεντρώσουν κεφάλαια για προγράμματα κατά της φτώχειας, καθώς και να βοηθήσουν στην

ευαισθητοποίηση και τη διευκόλυνση της κινητοποίησης των απαραίτητων πόρων για την ανακούφιση της φτώχειας μέσω συνεργασιών με τοπικούς και διεθνείς φορείς.

- 1.4 Προάγει την προσωπική ευημερία και ενθαρρύνει την κοινωνική ένταξη και ως επί το πλείστον οδηγεί σε μεγαλύτερη οικονομική συμμετοχή. Μπορεί να βοηθήσει στην εκπαίδευση των ατόμων με κοινωνικές δεξιότητες και δεξιότητες ζωής για μια ανεξάρτητη και βιώσιμη ζωή.
- 1.5 Τα αθλητικά προγράμματα σε καταυλισμούς προσφύγων βοηθήσουν τους νέους να κατανοήσουν την ανάγκη συνεργασία καθώς και για αυτοδυναμία. Η συμμετοχή σε αθλητικά προγράμματα προσφέρει σταθερότητα και ένα ασφαλές περιβάλλον για τους άστεγους.
- 1.6 Είναι ένας παραγωγικός κλάδος με την ικανότητα να βγάλει τους ανθρώπους από τη φτώχεια μέσω της απασχόλησης και συμβάλλοντας στις τοπικές οικονομίες. Ο αθλητισμός και ο βιώσιμος αθλητικός τουρισμός προωθούν μέσα διαβίωσης, συμπεριλαμβανομένων των κοινοτήτων υποδοχής αθλητικών εκδηλώσεων.

2. ΜΗΔΕΝΙΚΗ ΠΕΙΝΑ

- 2.1 Οι πρωτοβουλίες που βασίζονται στον αθλητισμό κινητοποιούν πόρους, τόσο οικονομικούς όσο και σε είδος με αποτέλεσμα να μπορούν να κινητοποιήσουν το κοινό για τον τερματισμό της πείνας σε ευάλωτες κοινότητες.
- 2.2 Για τη συμμετοχή στον αθλητισμό απαιτείται το δικαίωμα σε επαρκή τροφή. Ο αθλητισμός προωθεί ισορροπημένες δίαιτες, εκπαιδεύει τα άτομα σχετικά με τη βιώσιμη παραγωγή τροφίμων και ενθαρρύνει την διατροφή που απορρίπτει βιομηχανικά επεξεργασμένα τρόφιμα και τα αντικαθιστά με φυσικά, βιολογικά προϊόντα.
- 2.3 Οι αθλητικές δραστηριότητες αποτελούν μία βάση για τη διάδοση πληροφοριών και μηνυμάτων διατροφής, ζητήματα που επηρεάζουν την επισιτιστική ασφάλεια παγκοσμίως και τον παγκόσμιο στόχο μηδενικής πείνας. Η υποστήριξη μέσω πρωτοβουλιών που βασίζονται στον αθλητισμό είναι θεμελιώδης για την οικοδόμηση του Zero Hunger. Για να επιτευχθεί η μηδενική πείνα έως το 2030, είναι απαραίτητο να εμπλακεί το κοινό και να οδηγηθεί σε πολιτικές, επιχειρηματικές και κοινωνικές αποφάσεις που μπορούν να επηρεάσουν την παγκόσμια αλλαγή.
- 2.4 Ο αθλητισμός έχει την δύναμη να ευαισθητοποιήσει σχετικά με τη σπατάλη τροφίμων και να δημιουργήσει εκπαιδευτικές πρωτοβουλίες για την αλλαγή συμπεριφοράς προς ένα βιώσιμο μέλλον. Μπορεί επίσης να βοηθήσει στην ανάπτυξη ικανοτήτων και βέλτιστων πρακτικών για τη διαχείριση των απορριμμάτων τροφίμων, καθώς και να θέσει σε εφαρμογή συστήματα για τη μείωση των επιπτώσεων της σπατάλης τροφίμων, ιδίως σε αθλητικές εκδηλώσεις. Οι οργανισμοί είναι αναγκαίο να δώσουν το παράδειγμα προς αυτή την κατεύθυνση, προμηθεύοντας τρόφιμα από βιώσιμους και υπεύθυνους παραγωγούς.

3. ΚΑΛΗ ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΕΥΗΜΕΡΙΑ

- 3.1 Το δικαίωμα στην υγεία χρησιμεύει ως βάση για την επίτευξη μιας υγιούς ζωής μέσω της σωματικής δραστηριότητας.
- 3.2 Η σωματική αδράνεια έχει αναγνωριστεί ως ο τέταρτος κύριος παράγοντας κινδύνου θνησιμότητας από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας. Ο τακτικός

αθλητισμός είναι ένα αντίμετρο διαθέσιμο σε όλους, το οποίο μπορεί να αντιμετωπίσει τις επιπτώσεις της σωματικής αδράνειας.

- 3.3 Ο αθλητισμός και η σωματική δραστηριότητα μειώνουν τον κίνδυνο προσβολής από μη μεταδοτικές ασθένειες ενισχύοντας ιδιαίτερα την καρδιαγγειακή υγεία. Συμβάλει επίσης στην αντιμετώπιση και πρόληψη της παχυσαρκίας.
- 3.4 Κοινωνικά προγράμματα που βασίζονται στον αθλητισμό προάγουν την ψυχική ευημερία για τις κοινότητες που βρίσκονται σε κίνδυνο μέσω της παροχής συμβουλών και των προσπαθειών ένταξης. Ο αθλητισμός ενισχύει την ψυχική υγεία αποκομίζοντας κοινωνικά και ψυχολογικά οφέλη.
- 3.5 Ο αθλητισμός προωθεί βιώσιμους τρόπους ζωής και ενθαρρύνει τη ζήτηση για βιώσιμη κατανάλωση αγαθών και υπηρεσιών. Επιπροσθέτως, αυξάνει την ευαισθητοποίηση σχετικά με την ανάγκη για βιώσιμη κατανάλωση και παραγωγή.

4. ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

- 4.1 Το δικαίωμα στην εκπαίδευση και τα ίσα δικαιώματα γυναικών ή ατόμων με αναπηρία στον τομέα της εκπαίδευσης αποτελούν τη βάση του συγκεκριμένου στόχου. Οι αθλητικές δραστηριότητες χρησιμοποιούνται εδώ και πολύ καιρό για την προώθηση της εκπαίδευσης και ως εκ τούτου έχουν αναγνωριστεί ως ένα εργαλείο για την προώθηση αυτών των δικαιωμάτων.
- 4.2 Ο αθλητισμός σε συνάρτηση με την εκπαίδευση μπορούν να προωθήσουν την ανεκτικότητα και τη διαφορετικότητα και την εξάλειψη των διακρίσεων.
- 4.3 Βελτιώνει τα μαθησιακά αποτελέσματα ενισχύοντας τις ακαδημαϊκές επιδόσεις, τις ηγετικές ικανότητες και τις ικανότητες συγκέντρωσης.
- 4.4 Μπορεί να αυξήσει την ευαισθητοποίηση σχετικά με τη βιωσιμότητα μέσω του σχεδιασμού βιώσιμων εκπαιδευτικών προγραμμάτων σπουδών και του πρασίνου στα σχολεία και τα πανεπιστήμια.
- 4.5 Έχει την δυνατότητα να αυξήσει την ευαισθητοποίηση σχετικά με τη βιωσιμότητα μέσω του σχεδιασμού βιώσιμων εκπαιδευτικών προγραμμάτων σπουδών και του πρασίνου στα σχολεία και τα πανεπιστήμια.

5. ΙΣΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΦΥΛΛΩΝ

- 5.1 Ο αθλητισμός συνεισφέρει στην υπεράσπιση και την ευαισθητοποίηση για την ισότητα των φύλων, καθώς οι κανόνες ενός αθλήματος βασίζονται στα ανθρώπινα δικαιώματα και μπορούν να βοηθήσουν στην αντικατάσταση κανόνων πολιτισμικής διάκρισης που αποκλείουν τις γυναίκες και τα κορίτσια από τον αθλητισμό.
- 5.2 Ενισχύει την αυτοεκτίμηση και την αυτοπεποίθηση των γυναικών και των κοριτσιών, με αποτέλεσμα να ενδυναμώνει τις δεξιότητες που απαιτούνται για να γίνουν ισότιμοι συμμετέχοντες και ηγέτες στις κοινότητές τους. Μέσω αθλητικών προγραμμάτων, οι γυναίκες και τα κορίτσια μπορούν να αποκτήσουν γνώσεις για την υγεία, για το πώς να ζήσουν έναν υγιεινό και δραστήριο τρόπο ζωής ή πώς να ενεργήσουν σε περίπτωση βίας.
- 5.3 Συμβάλει στην αντιμετώπιση της κακοποίησης και τη βία μεταξύ των δύο φύλων όχι μόνο στον χώρο του αθλητισμού αλλά και γενικότερα.

6. ΚΑΘΑΡΟ ΝΕΡΟ ΚΑΙ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ

- 6.1 Συμβάλει στη διάδοση μηνυμάτων σχετικά με τις απαιτήσεις και τη διαχείριση της υγιεινής του νερού. Μέσω αθλητικών προγραμμάτων μπορούν να μεταδοθούν μηνύματα σχετικά τη σπατάλη νερού και την υγιεινή.
- 6.2 Οι αθλητικές εγκαταστάσεις ολοένα και προσαρμόζονται στα νέα πρότυπα και στόχους για το νερό και την αποχέτευση, τηρώντας τις συστάσεις βιωσιμότητας.
- 6.3 Βελτιώσεις στην ποιότητα του νερού με τη μείωση της ρύπανσης, της απόρριψης και των λυμάτων μπορούν να προωθούν και να υλοποιηθούν σε αθλητικά πλαίσια όπως υδάτινα και άλλα αθλητικά γεγονότα.
- 6.4 Αυξάνει την ευαισθητοποίηση σχετικά με τη σημασία του περιορισμού ή της απαγόρευσης πλαστικών μιας χρήσης και αναπτύσει εκστρατείες και πρωτοβουλίες για την εκπαίδευση και την αλλαγή αυτής της συμπεριφοράς των θεατών και των καταναλωτών.

7. ΦΤΗΝΗ ΚΑΙ ΚΑΘΑΡΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ

- 7.1 Τα αθλητικά προγράμματα υποστηρίζουν πρωτοβουλίες που στοχεύουν στην ανάπτυξη συστημάτων παροχής ενέργειας και στη διασφάλιση της πρόσβασης σε αυτήν.
- 7.2 Οι αθλητικές εγκαταστάσεις μπορούν να συμβάλουν σε στόχους που αφορούν τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, την ενεργειακή απόδοση και την πρόσβαση σε καθαρή ενέργεια, τηρώντας τα πρότυπα και τις σχετικές συστάσεις.
- 7.3 Ο αθλητισμός μπορεί να αποτελέσει φόρουμ συζήτησης στην ενημέρωση των φιλάθλων σχετικά με ζητήματα ενεργειακής απόδοσης και καθαρής ενέργειας.

8. ΑΞΙΟΠΡΕΠΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

- 8.1 Η συνεχώς αυξανόμενη κλίμακα της αθλητικής βιομηχανίας και οι δεσμοί της με άλλους τομείς, προσφέρουν ευκαιρίες για οικονομική ανάπτυξη και αξιοπρεπή απασχόληση.
- 8.2 Μέσω των αθλητικών ειδών και εξοπλισμού τα οποία παράγονται σύμφωνα με τα πρότυπα εργασίας, απαλλαγμένα από καταναγκαστική, παιδική εργασία και διακρίσεις κάθε μορφής.
- 8.3 Τα αθλητικά-εκπαιδευτικά προγράμματα παρέχουν δεξιότητες και ευκαιρίες για είσοδο των νέων στην αγορά εργασίας.
- 8.4 Οι αθλητικοί οργανισμοί μέσω της υιοθέτησης κατάλληλων πολιτικών και διαδικασιών, μπορούν να αποτελέσουν ευκαιρία για την οικοδόμηση ικανοτήτων, τη δημιουργία θέσεων εργασίας και για την οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική αειφόρο ανάπτυξη γενικότερα.
- 8.5 Δημιουργία μέσω του αθλητικού τουρισμού θέσεων εργασίας και προώθηση του τοπικού πολιτισμού και προϊόντων.

9. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ, ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΚΑΙ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

- 9.1 Ο αθλητισμός μπορεί να συμβάλει στη βιωσιμότητα της κοινωνίας και της οικονομικής, κοινωνικής και περιβαλλοντικής ανάπτυξης μέσω της κατασκευής ή ανακαίνισης καινοτόμων και ανθεκτικών γηπέδων τα οποία θα γίνουν λόγος περαιτέρω αναβάθμισης και άλλων υποδομών όπως μεταφορές.
- 9.2 Η βιομηχανία του αθλητισμού αποτελεί για κάθε χώρα μέρος της εθνικής βιομηχανίας ως εκ τούτου συμβάλει στη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη και στις δίκαιες συνθήκες εργασίας.

10. ΜΕΙΩΣΗ ΑΝΙΣΟΤΗΤΩΝ

- 10.1 Το δικαίωμα στην ισότητα και τη μη διάκριση αποτελεί ακρογωνιαίο λίθο του διεθνούς δικαίου. Ο αθλητισμός προωθήσει την ισότητα και μπορεί να αποτελέσει υπόβαθρο για την ενίσχυση της αξίας της διαφορετικότητας. Οι ενδιαφερόμενοι δύνανται να επικοινωνήσουν το μήνυμα της ισότητας και του σεβασμού στη διαφορετικότητα.
- 10.2 Οι αθλητικές εκδηλώσεις, μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τον εορτασμό και την εκτίμηση στην διαφορετικότητα. Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να προωθήσουν την αμοιβαία κατανόηση και να αντιμετωπίσουν πρακτικές που εισάγουν διάφορες μορφές διακρίσεων.
- 10.3 Αναγνωρίζεται ως ένας παράγοντας που συμβάλλει στην ενδυνάμωση των ατόμων, όπως οι γυναίκες και οι νέοι και μέσω της συμμετοχικότητας δίνονται ευκαιρίες για την τόνωση της ψυχολογίας των ατόμων με αναπηρία αυξάνοντας έτσι την ευαισθητοποίηση και προάγοντας το σεβασμό σε αυτά. Ως εκ τούτου, ο αθλητισμός μπορεί να χρησιμοποιηθεί αποτελεσματικά για τη συμπερίληψη όλων ανεξαρτήτως ηλικίας, φύλου, φυλής, εθνικότητας, καταγωγής, σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας φύλου, θρησκείας ή οικονομικής ή άλλης κατάστασης.
- 10.4 Η δημοτικότητα και η θετική στάση προς τον αθλητισμό τον καθιστούν κατάλληλο εργαλείο για την αντιμετώπιση της ανισότητας σε περιοχές και πληθυσμούς που είναι δύσκολο να προσεγγιστούν. Μπορεί επίσης να αντιμετωπίσει την προκατάληψη και τη μισαλλοδοξία προάγοντας την ανεκτικότητα.

11. ΒΙΩΣΙΜΕΣ ΠΟΛΕΙΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΕΣ

- 11.1 Η σωματική δραστηριότητα και ο αθλητισμός, σε συνδυασμό με παράγοντες όπως το δομημένο περιβάλλον για τον αθλητισμό και τη σωματική δραστηριότητα, προάγουν έναν υγιεινό τρόπο ζωής για την κοινωνία. Ένα υγιές αστικό σύστημα και οικοσύστημα έχουν σημαντική επίδραση στη φυσική κατάσταση και τη συμμετοχή στη σωματική δραστηριότητα.
- 11.2 Οι αθλητικές αρχές και οι παράγοντες μιας περιοχής έχουν την δυνατότητα να ασκήσουν πιέσεις για ισχυρές και προσβάσιμες για όλους εγκαταστάσεις αναψυχής με ποδήλατα ή τα πόδια ή καροτσάκια σε χώρους πρασίνου, καθιστώντας το συγκεκριμένο περιβάλλον βιώσιμο.
- 11.3 Τα αθλητικά προγράμματα συμβάλουν στον «βιώσιμο και ανθεκτικό σχεδιασμό μιας πόλης, στη διαχείριση των ανθρώπινων οικισμών και στην ικανότητα συμμετοχής, ενσωμάτωσης και διατήρησης. Οι αθλητικές δραστηριότητες μπορούν επίσης να λειτουργήσουν ως εργαλείο για τη βιώσιμη ανάπτυξη της πόλης, συμπεριλαμβανομένων των ενισχυμένων οδικών δικτύων και των δημόσιων μεταφορών, συμβάλλοντας έτσι και στην οδική ασφάλεια της περιοχής.

12. ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗ

- 12.1 Υποστηρίζει και να συμβάλει στην παροχή περιεκτικών, ασφαλών, πράσινων και συνεκτικών οικισμών που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για άθληση και για άλλες σωματικές δραστηριότητες.
- 12.2 Ο αθλητισμός μέσω της χρήσης δημόσιων χώρων όπου διαφορετικοί πληθυσμοί και περιθωριοποιημένα μέλη της κοινότητας μπορούν να αλληλεπιδράσουν και να δημιουργήσουν φιλικές σχέσεις. Ο αθλητισμός

μπορεί να μειώσει την αντικοινωνική συμπεριφορά μέσω της παροχής εγκαταστάσεων και ευκαιριών σε περιοχές που επηρεάζονται από φτώχεια, αποδέσμευση και χαμηλή κοινωνική ανάπτυξη.

13. ΔΡΑΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΚΛΙΜΑ

13.1 Προωθείται η βιώσιμη κατανάλωση και παραγωγή μέσω εκστρατειών εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης. Η δημοτικότητα και η εξάπλωση του αθλητισμού προσφέρουν ευκαιρίες για ευαισθητοποίηση και ανταλλαγή πληροφοριών, συμπεριλαμβανομένης της βιώσιμης ανάπτυξης και φιλικών τρόπων ζωής προς τη φύση. Μέσω αθλητικών προϊόντων, υπηρεσιών και εκδηλώσεων μπορούν να διαδοθούν μηνύματα και εκστρατείες ευαισθητοποίησης σχετικά με τη βιώσιμη κατανάλωση και την αποφυγή χρησιμοποίησης πλαστικού και μικροπλαστικών.

13.2 Η ενσωμάτωση των προτύπων βιωσιμότητας στην βιομηχανία του αθλητισμού συμβάλει στη μετάβαση σε βιώσιμα πρότυπα κατανάλωσης και παραγωγής, με τη συμμετοχή και άλλων βιομηχανιών.

13.3 Δίνεται η δυνατότητα να ενθαρρυνθεί ο αειφόρος τουρισμός και τρόπο ζωής στις πόλεις που φιλοξενούν αθλητικές εκδηλώσεις. Μπορεί να εκπαιδεύσει τους τουρίστες ώστε να ελαχιστοποιήσουν το ταξιδιωτικό τους αποτύπωμα και να προωθήσουν την οικολογική κινητικότητα, για παράδειγμα όταν παρακολουθούν αθλητικές εκδηλώσεις.

14. ΖΩΗ ΣΤΟ ΝΕΡΟ

14.1 Εκπαιδευτικά προγράμματα που βασίζονται στον αθλητισμό μπορούν να διδάξουν και να τονίσουν στα παιδιά και τους νέους την περιβαλλοντική βιωσιμότητα και την κλιματική αλλαγή.

14.2 Εκστρατείες μπορούν να προωθήσουν την ευαισθητοποίηση για την προστασία του κλίματος και να τονώσουν την ενισχυμένη ανταπόκριση της κοινότητας για τη διατήρηση του τοπικού περιβάλλοντος. Ο αθλητισμός, συμπεριλαμβανομένων των αθλητικών εκδηλώσεων και των εμπλεκόμενων φορέων, έχει την ευκαιρία να μεταδώσει μηνύματα σχετικά με την κλιματική αλλαγή και να ενθαρρύνει τις πολιτικές εξελίξεις σε αυτό το πλαίσιο.

15. ΖΩΗ ΣΤΗ ΣΤΕΡΙΑ

15.1 Ο αθλητισμός μέσω εκστρατειών ευαισθητοποίησης σχετικά με τη βιοποικιλότητα, συμπεριλαμβανομένων των κινδύνων του παράνομου εμπορίου άγριας ζωής. Μπορεί να συμβάλλει στη διατήρηση της βιοποικιλότητας μέσω υπεύθυνων επιλογών τρόπου ζωής.

15.2 Εκπαιδευτικές πρωτοβουλίες, μπορούν να παρέχει καλά ερευνημένες γνώσεις για τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ της βιοποικιλότητας και των επιλογών του τρόπου ζωής εξηγώντας την αλληλεπίδραση των τροφίμων, της κατανάλωσης, του πολιτισμού και της διατήρησης της βιοποικιλότητας.

15.3 Ο αθλητισμός σε φυσικά χερσαία περιβάλλοντα διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη διασφάλιση της διατήρησης και της βιώσιμης χρήσης των χερσαίων οικοσυστημάτων. Ιδιαίτερα ο υπαίθριος αθλητισμός, μπορεί να διασφαλίσει και να επικοινωνήσει μηνύματα που προωθούν τη βιώσιμη και περιβαλλοντικά σεβαστή χρήση των επίγειων πόρων.

15.4 Η φιλική προς το περιβάλλον οργάνωση των αθλητικών εκδηλώσεων, συμπεριλαμβανομένης της κατασκευής αθλητικών εγκαταστάσεων, μπορεί να χρησιμεύσει ως μοντέλο καλής πρακτικής και να παρέχει αξιολόγηση βιωσιμότητας και συστάσεις για βέλτιστες πρακτικές για την προστασία του οικοσυστήματος. Για να καταστεί εφικτό θα πρέπει να συνοδεύεται από

καινοτόμες λύσεις και τις πιο αποδοτικές πηγές ενέργειας και πρωτοβουλίες καθαρής ενέργειας.

16. ΕΙΡΗΝΗ, ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΚΑΙ ΙΣΧΥΡΟΙ ΘΕΣΜΟΙ

16.1 Ο αθλητισμός μπορεί να βοηθήσει στην ανοικοδόμηση κοινωνιών και να αναβαθμίσει τις πληγείσες κοινότητες και τα άτομα, ενισχύοντας τον σεβασμό, την προστασία και την εφαρμογή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ενισχύει σημαντικά μηνύματα για τα ανθρώπινα δικαιώματα, όπως η αξία της ένταξης, ο σεβασμός της διαφορετικότητας και η εξάλειψη των διακρίσεων.

16.2 Παρέχει μια ισχυρή πλατφόρμα επικοινωνίας που μπορεί να χρησιμοποιηθεί στη διάδοση μηνυμάτων αλληλεγγύης και συμφιλίωσης και για την προώθηση μιας ενιαίας κουλτούρας που θα προάγει την ειρήνη. Οι αθλητικές εκδηλώσεις προσφέρουν ευκαιρίες για την υπεράσπιση και την πραγματοποίηση της ειρήνης, όπως στα αρχαία χρόνια υπήρχε η Ολυμπιακή Εκεχειρία.

16.3 Τα αθλητικά πρότυπα μπορούν να προάγουν την ειρήνη και τα ανθρώπινα δικαιώματα προάγοντας τον διάλογο και την κοινωνική συνοχή.

16.4 Ο αθλητισμός μπορεί να χρησιμεύσει ως εργαλείο των προσπαθειών αποστράτευσης και αφοπλισμού, ενσωματώνοντας πρώην μαχητές και ιδιαίτερα πρώην παιδιών στρατιωτών, στις κοινότητες τους.

16.5 Ο σεβασμός, η ισότητα και το δίκαιο παιχνίδι, αποτελούν ορισμένες από τις βασικές αξίες του αθλητισμού οι οποίες είναι επίσης θεμελιώδεις αρχές για ειρηνικές και κοινωνίες χωρίς αποκλεισμούς.

17. ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥΣ

18.1 Ο αθλητισμός μπορεί να οικοδομήσει και να ενισχύσει δίκτυα πολλών ενδιαφερομένων μερών και εταιριών για στόχους βιώσιμης ανάπτυξης και ειρήνης, με τη συμμετοχή και τη συναίνεση των κυβερνήσεων, των χορηγών, των ΜΚΟ, των αθλητικών οργανισμών, του ιδιωτικού τομέα, των ακαδημαϊκών και των μέσων ενημέρωσης.

18.2 Η παρουσία και η ποικιλομορφία αθλητικών δραστηριοτήτων και οργανώσεων σε τοπικό, εθνικό, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο μπορεί να αποτελέσει αρωγό αποτελεσματικών δικτύων για συνεργασίες και υλοποίηση προγραμμάτων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

Αειφορία και NBA

6.1 Το NBA βοηθάει στην μείωση της άγνοιας για την οικολογία

Το μπάσκετ αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα αθλήματα στον κόσμο και η Εθνική Ομοσπονδία Καλαθοσφαίρισης των Ηνωμένων Πολιτειών παίζει σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη του αθλήματος. Κατά μέσο όρο, υπάρχουν περίπου **1,34 εκατομμύρια θεατές** που παρακολουθούν έναν κανονικό αγώνα σεζόν του NBA και οι αριθμοί ανεβαίνουν έως και **6 εκατομμύρια θεατές** για ένα παιχνίδι όλων των αστέρων.

Το μπάσκετ είναι το τρίτο πιο δημοφιλές άθλημα στον κόσμο από άποψη αριθμού φιλάθλων με εκτίμηση **2,2 δισεκατομμύρια**. Αυτό σημαίνει ότι οι οργανισμοί, οι ομάδες και οι αθλητές έχουν μεγάλο αντίκτυπο στις ζωές των ανθρώπων. Το καλύτερο είναι ότι οι περισσότερες ομάδες, οργανισμοί και αθλητές έχουν τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσουν τη δημοτικότητά τους για καλά πράγματα, όπως η ευαισθητοποίηση για την οικολογία.

Το NBA γίνεται γνωστό για τη διοργάνωση εκδηλώσεων και την εκπαίδευση ομάδων και οπαδών σχετικά με τρόπους μείωσης του συλλογικού περιβαλλοντικού τους αποτυπώματος. Ακόμη και ο ανώτερος αντιπρόεδρος κοινωνικής ευθύνης, Todd Jacobson, είπε: «Η κοινωνική ευθύνη είναι μέρος του DNA του πρωταθλήματος μας. Μέσω της εμβέλειας του NBA και του προφίλ των παικτών μας, έχουμε τη δυνατότητα να αντιμετωπίσουμε σημαντικά κοινωνικά ζητήματα, όπως η περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση. »

Ανακύκλωση

Το NBA συνεργάζεται με πολλούς οργανισμούς που ειδικεύονται στη **βελτίωση του τρόπου ζωής**, όπως το National Resource Defense Council όπου ελπίζουν να μειώσουν δραστικά το αποτύπωμα άνθρακα του αθλήματος. Το NBA διοργάνωσε επίσης πολλές εκδηλώσεις κατά τη διάρκεια των παιχνιδιών ώστε για να αυξήσει την ευαισθητοποίηση σχετικά με ορισμένες σημαντικές ανησυχίες. Για παράδειγμα, οργάνωσαν μια εκδήλωση για την προώθηση της ανακύκλωσης smartphone και ηλεκτρικής ενέργειας σε έναν αγώνα All-Star στη Νέα Ορλεάνη. Αυτή η εκδήλωση υποστηρίχθηκε από τους παίκτες κάθε ομάδας και ο PJ Brown και ο Dikembe Mutombo υπέγραψαν μερικά αυτόγραφα και ώθησαν τους θαυμαστές να ανακυκλώσουν τα παλιά τους τηλέφωνα. Στην ίδια εκδήλωση προώθησαν ακόμη και σταθμούς φόρτισης smartphone μέσω κινητικής ενέργειας, μόνο και μόνο για να μειώσουν την καθημερινή χρήση ηλεκτρικής ενέργειας. Επιπροσθέτως οργάνωσαν μια εκδήλωση όπου το NBA συνεργάστηκε με τη Nike και δημιούργησαν στολές φτιαγμένες με ισοδύναμο 20 ανακυκλωμένων πλαστικών μπουκαλιών.

Εκπομπές άνθρακα

Πριν από λίγα χρόνια, το NBA συνεργάστηκε με το NRDC για να αντισταθμίσει 10 εκατομμύρια λίβρες εκπομπών CO₂. Άλλαξαν το πρόγραμμα των παιχνιδιών, μειώνοντας δραστικά τις μεταφορές και τις εκπομπές CO₂. Το 2021 ήταν μία δύσκολη σεζόν για το άθλημα λόγω της πανδημίας COVID-19 και είχε ως αποτέλεσμα οι υπεύθυνοι να περιορίσουν τη μεταφορά των ομάδων, κάτι που είχε ως αποτέλεσμα μια win-win κατάσταση. Οι φίλαθλοι λένε ότι, καθώς οι συγκοινωνίες είναι περιορισμένες, μπορούμε να δούμε καλύτερο μπάσκετ, καθώς οι παίκτες παίζουν με το μέγιστο των δυνατοτήτων τους, ενώ ταυτόχρονα μειώνονται δραστικά οι εκπομπές άνθρακα.

Πράσινες Αρένες

Η Εθνική Ομοσπονδία Καλαθοσφαίρισης των Η.Π.Α υποστηρίζει τις ομάδες που κατασκευάζουν γήπεδα φιλικά προς το περιβάλλον και που ελαχιστοποιούν το αποτύπωμα άνθρακα των αγώνων. Γι αυτό το λόγο, πολλές ομάδες άρχισαν να προσαρμόζονται στα νέα πρότυπα και έκαναν αλλαγές στα οικιακά κέντρα τους για να τα κάνουν πιο φιλικά προς το περιβάλλον.

Οι Portland Trail Blazers και την αρένα τους, το Moda Center, είναι ένας από τους ηγέτες στην πράσινη αρένα του πρωταθλήματος. Αυτό είναι το πρώτο κτίριο που έλαβε πιστοποίηση LEED Gold ως υπάρχουσα κατασκευή και έκανε μόνο πράσινες βελτιώσεις αντί να ανακατασκευάσει ολόκληρη την αρένα. Όχι μόνο οι Portland Trail Blazers βρίσκονται στο σωστό δρόμο για να γίνουν μια εξαιρετικά επιτυχημένη ομάδα στο πρωτάθλημα, αλλά δείχνουν επίσης αληθινή υποστήριξη στην κοινότητά τους χρησιμοποιώντας βιώσιμους πόρους και ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

Το κέντρο έδρας των Μαϊάμι Χιτ, το American Airlines Arena, είναι επίσης ένα στάδιο που διαθέτει χρυσή πιστοποίηση LEED που την έχει λάβει από το 2009. Συνεχίζουν να αναβαθμίζουν την αρένα και να αναζητούν περισσότερους βιώσιμους πόρους.

Το Barclays Center φιλοξενεί τους Μπρούκλιν Νετς και είναι μια από τις πιο όμορφες περιοχές του πρωταθλήματος. Μπορεί να αποσπαστείτε από την ομορφιά της κατασκευής και όλα τα φώτα που αναβοσβήνουν, για να παρατηρήσετε ότι αυτή είναι μια πράσινη αρένα. Έλαβαν μια ασημένια ετικέτα LEED το 2013 και συνεχίζουν στον δρόμο της χρήσης βιώσιμων υλικών και ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Ελπίζουμε ότι το NBA θα συνεχίσει να δίνει τέτοια παραδείγματα και, όπως και οι μεγαλύτεροι παίκτες στην ιστορία του NBA ώστε να στοχεύσει όσο το δυνατόν υψηλότερα στη μείωση των εκπομπών άνθρακα και στη βελτίωση της βιωσιμότητας του πλανήτη.

6.2 Βιώσιμη Ανάπτυξη Σε Αρένες Μπάσκετ

Στις μέρες μας, η μεγάλη σημασία του ενεργειακού προβλήματος έχει οδηγήσει στην ανάγκη για ορθολογική χρήση της ενέργειας και, κατά συνέπεια, στην ανάγκη μείωσης του κόστους που απαιτείται για τη δημιουργία δραστηριοτήτων στα στάδια. Τα τελευταία χρόνια, έχει γίνει εκτενής έρευνα για μεθόδους, τεχνολογίες και στρατηγικές που αφορούν την μείωση της κατανάλωσης ενέργειας. Αυτό οδήγησε στην ανάπτυξη και τη διάδοση μιας περιβαλλοντικά ωφέλιμης κουλτούρας εξοικονόμησης ενέργειας που στοχεύει στον περιορισμό της απελευθέρωσης διοξειδίου του άνθρακα στην

ατμόσφαιρα. Από την 21η Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για την Κλιματική Αλλαγή (COP 21), που πραγματοποιήθηκε στο Παρίσι το 2014, οι 195 χώρες που συγκεντρώθηκαν συνέταξαν την αντικατάσταση του Πρωτοκόλλου του Κιότο. Αυτή είναι μια περίληψη των βασικών τομέων της συμφωνίας σε τέσσερα θέματα:

1. Στόχοι: Για να επιτευχθεί ο στόχος ότι η μέση αύξηση της θερμοκρασίας μέχρι το τέλος του αιώνα θα είναι μεταξύ 1,5 και 2 βαθμών, καθορίστηκε ότι όλες οι χώρες πρέπει να επιτύχουν ένα ανώτατο όριο για τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου το συντομότερο δυνατό.
2. Μετριασμός: 186 από τις 195 χώρες που διαπραγματεύονται έχουν παρουσιάσει σχέδια για τη μείωση των εκπομπών τους.
3. Δεσμευτική φύση: Έχει επαναληφθεί επίσημα ότι η συμφωνία θα είναι δεσμευτική. Αυτό που δεν θα είναι δεσμευτικό είναι οι στόχοι μείωσης των εκπομπών κάθε χώρας.
4. Οικονομικές επιπτώσεις: της κλιματικής αλλαγής προκειμένου οι χώρες με λιγότερους πόρους να μπορούν επίσης να μειώσουν τις εκπομπές τους και να προσαρμοστούν. Γι αυτόν το λόγο θεσπίστηκε η υποχρέωση να είναι διαθέσιμη διεθνής βοήθεια.

Οι μέθοδοι σχεδιασμού κτιρίων έχουν επίσης επηρεαστεί από αυτήν την ενέργεια για την προστασία του περιβάλλοντος, επειδή οι τάσεις κατανάλωσης ενέργειας ενός κτιρίου μπορούν να προβλεφθούν από τα αρχικά στάδια του σχεδιασμού, επιτρέποντας έτσι τον καθορισμό των ενεργειακών τους αναγκών εκ των προτέρων. Η επιλογή των πηγών ενέργειας μπορεί να προβλεφθεί, να μελετηθεί και να βελτιστοποιηθεί από την έναρξη ενός έργου με βάση παραδοσιακές καινοτόμες πηγές ή ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ήλιος, άνεμος, γεωθερμική ενέργεια κ.λπ.). Άλλες τεχνολογικές μέθοδοι ή συστήματα μπορούν επίσης να θεωρηθούν ως ανανεώσιμες πηγές ενέργειας υπό την προϋπόθεση ότι προέρχονται από πρώτες ύλες, όπως η ζάχαρη ή η βιομάζα ξύλου, που λαμβάνονται με βιώσιμο τρόπο και υπό τον όρο ότι συμβάλλουν στη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας. Η έρευνα και ο πειραματισμός στοχεύουν στην βελτίωση των διαδικασιών που εκμεταλλεύονται τα οργανικά απόβλητα για την παραγωγή θερμικής ενέργειας. Την σημερινή εποχή υπάρχει ένα ευρύ φάσμα ευκαιριών για τη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας. Η σκοπιμότητα της χρήσης μιας ή περισσότερων πηγών ανανεώσιμης ενέργειας ποικίλλει από χώρα σε χώρα ανάλογα με τα διαθέσιμα υλικά, τη γεωγραφική θέση, την έκθεση στον ήλιο, τις εθνικές ενεργειακές πολιτικές, τον τύπο διαχείρισης και τη διάρκεια της αθλητικής εγκατάστασης.

Στις αθλητικές εγκαταστάσεις, χρησιμοποιείται ενέργεια για τη δημιουργία τεχνητών περιβαλλοντικών συνθηκών που απαιτούνται για τις διάφορες δραστηριότητες. Η κατανάλωση ενέργειας μπορεί να χωριστεί ως εξής:

- Κλιματισμός
- Ζεστό νερό
- Εσωτερικός φωτισμός των αθλητικών εγκαταστάσεων, των βοηθητικών υπηρεσιών και εγκαταστάσεων, των γραφείων κλπ,
- Εξωτερικός φωτισμός σε πάρκινγκ, πεζόδρομοι, χώρους πρασίνου και περιφράξεις ή τοίχους
- Ρεύμα για διάφορα μηχανήματα. (Zavadivker, n.d.)

6.3 Στρατηγικές εξοικονόμησης ενέργειας

Σε εγκαταστάσεις μπάσκετ υψηλού επιπέδου, το μεγαλύτερο μέρος της κατανάλωσης ενέργειας περίπου 98% χρησιμοποιείται για τη θέρμανση των αποδυτηρίων, των βοηθητικών χώρων εξυπηρέτησης και των δημόσιων εγκαταστάσεων ή γραφείων, καθώς επίσης και για την παραγωγή ζεστού νερού για μπάνια. Το 72-78% αυτής της θερμικής ενέργειας πηγαίνει στα συστήματα κλιματισμού και εξαερισμού και το υπόλοιπο για την παραγωγή ζεστού νερού. Με βάση τις παραπάνω παρατηρήσεις και λαμβάνοντας υπόψη ότι μια υπαίθρια αθλητική εγκατάσταση ή αθλητικό συγκρότημα αντιπροσωπεύει έναν συγκεκριμένο τύπο κτιρίου ή δομής, ο οποίος είναι περίπλοκος ως προς τη δομή και τις δραστηριότητες που πραγματοποιούνται, οι πιο κοινές μέθοδοι εξοικονόμησης ενέργειας αφορούν το αρχικό στάδιο του σχεδιασμού που είναι εμπνευσμένο από τη βιοαρχιτεκτονική. Αυτές οι μέθοδοι περιλαμβάνουν:

- Χρήση φυσικού αερισμού για ψύξη το καλοκαίρι ή για ανταλλαγή αέρα, εκμεταλλευόμενη τη θέση του δωματίου σύμφωνα με τη θέση του κτιριακού προσανατολισμού και τους ανέμους.
- Προσαρμογή όλων των προσόψεων που είναι επιρρεπείς σε υπερθέρμανση και ηλιακή φωτεινότητα με τη χρήση κατάλληλης προβολής.
- Φύτευση δέντρων και χώρων πρασίνου για την προστασία του κτιρίου από τον αέρα και για την υγρασία της εξωτερικής θερμοκρασίας.
- Συλλογή και ανακύκλωση βρόχινου νερού για τον καθαρισμό των λουτρών, το πότισμα των χώρων πρασίνου και την τροφοδοσία των κοινόχρηστων χώρων.
- Χρήσεις γυάλινων επιφανειών για φυσικό φωτισμό.
- Χρήσεις ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και γεωθερμικής ενέργειας .

Οι κύριες παρεμβάσεις σε ορισμένα τεχνολογικά υποσυστήματα εγκατάστασης περιλαμβάνουν,

Για τον κλιματισμό:

- Χρήση οικονομικών καυσίμων ή καυσίμων με χαμηλό κόστος συντήρησης όπως για παράδειγμα, μεθάνιο αντί για ντίζελ.
- Οι γεννήτριες πρέπει να παρέχουν την απαραίτητη παροχή θερμότητας.
- Εγκατάσταση συσκευών για την ανάκτηση της θερμότητας από τον αέρα που εκπέμπεται από τα κεντρικά συστήματα.
- Αύξηση της θερμικής αδράνειας με μη αγωγή υλικά, διπλά τζάμια ή διπλές πόρτες και παράθυρα.
- Χρήση συσκευών για την παραγωγή πιο αποδοτικής θερμότητας όπως για παράδειγμα, συμπύκνωση λέβητες ή λέβητες που χρησιμοποιούν πηγές θερμότητας χαμηλής θερμοκρασίας, όπως θερμότητα αντλίες ανταλλαγής.

Για ζεστό νερό:

- Συνδυασμός λεβήτων. Εξοπλισμός ικανός να παρέχει τόσο θέρμανση όσο και ζεστό νερό για μπάνια.
- Τοποθέτηση του θερμοσίφωνα αντλίας θερμότητας.
- Μονάδες ανάκτησης θερμότητας.
- Χρήση ηλιακών συλλεκτών.

Για τον φωτισμό:

- Χρήση παλ χρωμάτων στους τοίχους και τις οροφές.
- Χρήση λαμπτήρων υψηλής απόδοσης όπως οι λαμπτήρες τεχνολογίας LED.
- Μείωση των σημείων φωτισμού και χρήση κλειστών κυκλωμάτων για λειτουργία φωτισμού μόνο όταν είναι απαραίτητο.
- Χρήση καμερών ασφαλείας και άλλων συναφών συσκευών με χαμηλή κατανάλωση.
- Χρήση συσκευών για συμπαραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και θερμότητας εάν η εγκατάσταση χρησιμοποιεί ηλεκτρική και θερμική ενέργεια μαζί. (Zavadivker, n.d.)

6.4 NBA ΒΙΩΣΙΜΕΣ ΑΡΕΝΕΣ-ΓΗΠΕΔΑ

6.4.1 Amway Center (Γήπεδο Orlando Magic)

Τον Οκτώβριο του 2010, το Amway Center έγινε το πρώτο γήπεδο μπάσκετ που έλαβε πιστοποίηση LEED στη Βόρεια Αμερική και δεύτερο συνολικά σε όλη την Αμερική. Μέχρι σήμερα είναι από τα λίγα γήπεδα του NBA που έχει λάβει πιστοποίηση LEED Gold. Η αρένα χρησιμοποιεί περίπου 25 τοις εκατό λιγότερη ενέργεια και 40 τοις εκατό λιγότερο νερό από τις αρένες παρόμοιου μεγέθους και τύπου, εξοικονομώντας από την ομάδα από εκατοντάδες χιλιάδες δολαρίων κάθε χρόνο συμπεριλαμβανομένων σχεδόν 700.000 \$ ετησίως μόνο για κόστος ενέργειας. Ως ηγέτης της αθλητικής βιομηχανίας σε προηγμένες πράσινες κατασκευαστικές προσεγγίσεις για την κατασκευή χώρων, το Amway Center αποτελεί τοπικό και εθνικό πρότυπο για την αποτελεσματικότητα και την περιβαλλοντική διαχείριση. Οι Magic έχουν δουλέψει σκληρά ώστε να μεταδώσουν το πράσινο μήνυμα μέσω της αρένας τους στους φιλάθλους σε εθνικό επίπεδο και μεταξύ άλλων μέσω του ρόλου τους ως οικοδεσπότες του 2012 NBA All-Star Game.

Γιατί επιδιώκουν τα πρασίνισμα της αρένας;

Η Magic αναγνώρισαν το σημαντικό οικονομικό όφελος που θα έχουν επενδύοντας σε ένα κτήριο αποδοτικό από πλευράς πόρων χωρίς στη διαδικασία σχεδιασμού. Από την αρχή, η ομάδα επιχειρήσεων τους είχε επίσης την αποστολή να χτίσει ένα μοναδικό στάδιο που θα αποτελούσε πρότυπο βιωσιμότητας για ολόκληρη την κοινότητα του Ορλάντο. Σύμφωνα με τον CEO της Orlando Magic Alex Martins, οι Magic είναι αφοσιωμένοι στην εταιρική κοινωνική ευθύνη που έχει θετικό αντίκτυπο σε όλη την πόλη. Το Amway Center μία αρένα προσανατολισμένη στον φίλαθλο, φιλική προς τους πεζούς έχει οδηγήσει και στην ανάπτυξη του κέντρου της πόλης. Η ομάδα σχεδιασμού της Magic οδηγήθηκε να δημιουργήσει το Amway Center ως κοινοτικό σύμβολο βιωσιμότητας, αποτελεσματικότητας και πράσινου σχεδιασμού καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας ανάπτυξης. Ο Brad Clark ο σχεδιαστής της αρένας αναφέρει ότι «η

βιώσιμη εμβέλεια του Amway Center είναι πολύ μεγαλύτερη από την πιστοποίηση LEED», , κατά την ανακοίνωση της πιστοποίησης. «Όχι μόνο πετύχαμε κάτι που λίγα άλλα αθλητικά κτίρια έχουν, αλλά έχουμε δημιουργήσει ένα κτίριο που είναι ένας βιώσιμος χώρος συγκέντρωσης της κοινότητας, και αυτό ήταν η κινητήρια δύναμη πίσω από το σχέδιο.» Οι Magic αναγνωρίζουν ότι μπορούν να δεσμευτούν για ένα γενικότερο πρασίνισμα επικοινωνώντας το μέσω της αρένας τους και δίνοντας έτσι το παράδειγμα.

Πράσινα επιτεύγματα της αρένας

- Σχεδόν το 90 τοις εκατό των οικοδομικών απορριμμάτων, συμπεριλαμβανομένων περισσότερων από 8.000 τόνους ξύλου, σκυροδέματος και χάλυβα εκτρέπονται από χωματερές.
- πάνω από το 20 τοις εκατό των οικοδομικών υλικών της εγκατάστασης περιελάμβανε ανακυκλωμένο περιεχόμενο και το 30 τοις εκατό ήρθε από τοπικές πηγές.
- συστήματα υψηλής απόδοσης στο Amway Center καταναλώνουν περίπου 25 τοις εκατό λιγότερη ενέργεια από ένα συγκρίσιμο σχέδιο συμβατό με τον κώδικα. Αυτό εξοικονομεί σχεδόν 750.000 \$ ετησίως.
- το νερό που χρησιμοποιείται στο εσωτερικό του κτιρίου μειώθηκε κατά 40 τοις εκατό μέσω της χρήσης νερού υψηλής απόδοσης και χαμηλής ροής όπως σε βρύσες, ουρητήρια και τουαλέτες εξοικονομώντας άνω των 800.000 γαλονιών νερού ανά έτος.
- το νερό της βροχής συλλαμβάνεται και αποθηκεύεται επί τόπου σε γαλόνια χρησιμοποιείται για πότισμα.
- οι πολλαπλές γραμμές λεωφορείων, ένα μελλοντικό σύστημα τραμ κοντά στο χώρο στάθμευσης και σχάρες στάθμευσης ποδηλάτων εντός ή κοντά στην τοποθεσία του γηπέδου ενθαρρύνουν την εναλλακτική μεταφορά για τους αγώνες.
- το Amway Center χρησιμοποιεί μόνο φιλικά προς το περιβάλλον προϊόντα καθαρισμού
- τόσο η οροφή του κτιρίου όσο και οι χώροι με σκληρό τοπίο γύρω από το κτίριο έχουν σχεδιαστεί για να ελαχιστοποιούν την αύξηση θερμοκρασίας κατά τη διάρκεια της ημέρας.

Προκλήσεις

Από την αρχή η ομάδα επιχειρήσεων των Orlando Magic αναγνώρισε ότι η επιδίωξη της πιστοποίησης LEED είναι συχνά μια δαπανηρή διαδικασία και απαιτεί σημαντική δαπάνη κεφαλαίου για να πραγματοποιηθεί επένδυση με προηγμένες και αποτελεσματικές τεχνολογίες. «Γι αυτό τον λόγο αρχίσαμε να βάζουμε χρήματα στην άκρη ακόμη και πριν μπούμε στο διαδικασία σχεδιασμού», λέει ο Freeman. «Βάζουμε χρήματα στην άκρη για να βεβαιωθούμε ότι θα μπορούσαμε να διαχειριστούμε τις αρχικές επενδύσεις που απαιτούνται ώστε να επιτευχθεί η πιστοποίηση LEED και τελικά το Gold LEED επίπεδο." Ωστόσο, η ομάδα βιωσιμότητας των Magic περίμενε να ανακτήσει γρήγορα την αρχική δαπάνη μέσω της εξοικονόμησης των πόρων. Στην πραγματικότητα, τα συστήματα υψηλής απόδοσης του Amway Center χρησιμοποιούν περίπου 25 τοις εκατό λιγότερη ενέργεια και η εξοικονόμηση για την ομάδα φτάνει σχεδόν τα 750.000 \$ κάθε χρόνο. «Ορισμός των στόχων και των παραμέτρων μας βοήθησε να πετύχουμε το Gold LEED. Το να θέσουμε έγκαιρα τους στόχους μας το

έκανε αποτελεσματικό, επιτρέποντάς μας να μεγιστοποιήσουμε τα περιβαλλοντικά οφέλη από το αρχή" αναφέρει ο Freeman. (Amway Center, home of the Orlando Magic , 2011)

6.4.2 Staples Center's (γήπεδο Los Angeles Lakers και Los Angeles Clippers) Greening Story

Το γήπεδο STAPLES στο κέντρο του Λος Άντζελες είναι αναμφίβολα μια από τις πιο πολυσύχναστες αρένες στον κόσμο, που φιλοξενεί περισσότερα από 250 εκδηλώσεις και σχεδόν 4 εκατομμύρια επισκέπτες κάθε χρόνο. Η αρένα φιλοξενεί τέσσερα επαγγελματικά αθλητικά franchise—τους Λος Άντζελες Λέικερς και Λος Άντζελες Κλίπερς από το NBA, τους πρωταθλητές 2012 του NHL Stanley Cup τους Los Angeles Kings και τους Los Angeles Sparks του WNBA. Φιλοξενεί επίσης πολλές υψηλού προφίλ εκδηλώσεις, συμπεριλαμβανομένων των ετήσιων X Games και των βραβείων Grammy. Άλλα αξιοσημείωτα γεγονότα περιλαμβάνουν το NBA All-Star του 2004 και του 2011, το 2002 το NHL All-Star Game και το Παγκόσμιο Πατινάζ του 2011. Από τότε που άνοιξε η αρένα το 1999, η επιχειρησιακή ομάδα του Staples Center έχει στόχο να το τρέξει τη λειτουργία του όσο το δυνατόν πιο αποτελεσματικά. Με τη βοήθεια της AEG, το STAPLES Center έχει γίνει ηγέτης σε περιβαλλοντικά καλύτερες πρακτικές και μπορεί να υπερηφανεύεται για την ηλιακή συστοιχία των 1.727 πάνελ στην οροφή του, το φωτισμό υψηλής απόδοσης και συστήματα διαχείρισης ενέργειας. Το STAPLES ανέπτυξε ένα σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης (EMS) για την καθοδήγηση των εργαζομένων στη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, ως αποτέλεσμα, έγινε η πρώτη αρένα των ΗΠΑ που έλαβε ISO 14001 πιστοποίηση το 2010.

Πράσινα επιτεύγματα της αρένας

- Το Staples Center είναι η πρώτη αρένα των ΗΠΑ που πέτυχε το ISO Πιστοποίηση 14001 για περιβαλλοντική διαχείριση σύστημα (EMS),
- ο χώρος χρησιμοποιεί το σύστημα Ecometrics της AEG για μετρήσεις και αναφορές περιβαλλοντικών δεδομένων και επιδόσεων,
- το κέντρο εφάρμοσε μια ποικιλία μέτρα συντήρησης μέσω του EMS για τη μείωση της ηλεκτρικής ενέργειας συνολικής κατανάλωσης κατά 12 τοις εκατό,
- τοποθέτησε μια ηλιακή συστοιχία 1.727 πάνελ που καλύπτει 25.000 τετραγωνικά πόδια της οροφής. Με τα 345,6 κιλοβάτ το σύστημα τροφοδοτεί το 5 έως 20 τοις εκατό του κτιρίου χρήση ενέργειας (ανάλογα με το φορτίο) και παράγει 525.000 κιλοβατώρες ετησίως, εξοικονομώντας κατά μέσο όρο 55.000\$ ετησίως,
- το 2012 αντικαταστάθηκε μια ολοκληρωμένη αναβάθμιση φωτισμού σχεδόν 3.000 εξαρτημάτων σε όλη την εγκατάσταση με πιο ενεργειακά

αποδοτικά LED, εξοικονομώντας σχεδόν \$80.000 ετησίως ήτοι 2 τοις εκατό του συνολικού ενεργειακού κόστους,

- τα ρελέ φωτισμού χαμηλής τάσης ελέγχουν τη σειρά και λειτουργία όλων των εργασιών, γενικού φωτισμού για συγκεκριμένους χρόνους και χρήσεις,
- χρησιμοποιεί μονάδες μεταβλητής ταχύτητας σε όλες τις συσκευές χειρισμού αέρα και ένα ψυκτικό συγκρότημα,
- Το κέντρο έχει χρονοδιαγράμματα και φωτοκύτταρα για τον εξωτερικού φωτισμού,
- χρησιμοποιούνται εξαιρετικά αποδοτικοί τριφασικοί κινητήρες,
- τα 178 συμβατικά ουρητήρια αντικαταστάθηκαν με ουρητήρια χωρίς νερό—για συνολική ετήσια εξοικονόμηση περισσότερα από 7 εκατομμύρια γαλόνια νερού και περίπου 28.200 δολάρια στο άμεσο κόστος νερού,
- το κέντρο πετυχαίνει τουλάχιστον 50% λιγότερες εκτροπές σε χωματερές ετησίως σε πλήρη συμμόρφωση με California AB 2176, συλλέγοντας χαρτόνι, ξυλοπαλέτες και ηλεκτρονικά απορρίμματα, με τη βοήθεια των εστιατορίων Levy, καθώς επίσης υπάρχει πρόγραμμα συλλογής γυαλιού, πλαστικού και αλουμινένιων δοχίων ποτών,
- πάνω από το 90 τοις εκατό των προϊόντων καθαρισμού STAPLES Center έχουν πράσινες πιστοποιήσεις,
- έχουν εγκατασταθεί σταθμοί φόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων,
- οι δημόσιες συγκοινωνίες ενθαρρύνονται μέσω συνεργασιών με το Los Angeles Kings, με εκπτώσεις εισιτηρίων που προσφέρονται σε αναβάτες του μετρό,
- τοποθετήθηκαν ασφαλείς σχάρες ποδηλάτων στην ιδιοκτησία του χώρου και η διοίκηση εξετάζει τις συμβάσεις για παρκαδόρο ποδηλάτων για τις μεγάλες εκδηλώσεις. (“STAPLES Center Awarded Environmental Management System Certification, 2010)

6.4.3 Philips arena (Αρένα των Atlanta Hawks)

Η πράσινη ιστορία

Οι Ατλάντα Χοκς έχουν ένα ανταγωνιστικό πράσινο σερτί που βγήκε όταν αγωνίστηκαν με τους Miami HEAT για να γίνουν από τις πρώτες ομάδες του NBA με πιστοποίηση LEED. Για οκτώ μήνες, οι Χοκς δούλεψαν σκληρά για να πετύχουν την πιστοποίηση αυτή για τα υπάρχοντα κτίρια η οποία απονεμήθηκε στις 7 Απριλίου 2009 κατορθώνοντας να λάβει αυτή την πιστοποίηση για μια υπάρχουσα εγκατάσταση. Σήμερα, πολλές αρένες του NBA έχουν λάβει πιστοποίηση LEED συμπεριλαμβανομένων των Miami HEAT, Orlando Magic, Χιούστον Rockets, Portland Trail Blazers και άλλες. Για να κερδίσει την πιστοποίηση η αρένα επένδυσε σε μια ποικιλία από πράσινες βελτιώσεις σχεδόν μια δεκαετία αφότου το κτίριο λειτούργησε για πρώτη φορά. Αυτές οι αναβαθμίσεις περιελάμβαναν: συστήματα κλιματισμού, θέρμανσης, εξαερισμού και συσκευές φωτισμού. Χρησιμοποιήθηκαν επίσης ανακλαστικά υλικά στέγης που μειώνουν τις ανάγκες ψύξης και μέτρα

εξοικονόμησης νερού, όπως μπάνια χαμηλής ροής που μείωσαν τη χρήση νερού κατά 2 εκατομμύρια γαλόνια.

Γιατί επιδιώκουν τα πρασίνισμα της αρένας;

Το κτίριο σχεδιάστηκε με γνώμονα τις βιώσιμες ιδέες. Σύμφωνα με τον Henson τον αντιπρόεδρο λειτουργιών οι νέες τεχνολογίες που αναπτύχθηκαν στα οικοδομικά πρότυπα έκαναν τους Hawks να ενδιαφέρονται όλο και περισσότερο για το πώς θα μπορούσαν να βελτιωθούν περαιτέρω. «Όταν αρχίσαμε να συμμετέχουμε πραγματικά και να προσπαθούμε να εντρυφήσουμε στο πρασίνισμα της αρένας μας, τα στελέχη και η ομάδα μάρκετινγκ αναρωτιόντουσαν τι θα μπορούσαμε να κάνουμε καλύτερα», λέει ο Henson, «και αυτό μας πήρε σκέψη για το επόμενο επίπεδο αποτελεσματικότητας.»

Πράσινα επιτεύγματα

- Τουαλέτες χαμηλής ροής, αλλαγές αεριστή και χαμηλής ροής κεφαλές ντους καθώς και διαχείριση του συστήματος ψύξης μείωσε την κατανάλωση νερού για περισσότερο από 1,95 εκατομμύρια γαλόνια ετησίως,
- η κατανάλωση ηλεκτρικού ρεύματος του Philips Arena έχει δειχθεί μείωση 8 τοις εκατό από έτος σε έτος, εξοικονομώντας περισσότερα από 4,5 εκατομμύρια κιλοβατώρες ετησίως. Η αρένα καταναλώνει περίπου 20 τοις εκατό λιγότερη ενέργεια από άλλες αμερικάνικες αρένες που φιλοξενούν δύο επαγγελματικές ομάδες (η Philips φιλοξενεί και τους Hawks και τους WNBA Atlanta Dream)
- το πλαστικό, το αλουμίνιο, το γυαλί, τα απορρίμματα χαρτονιού και χαρτιού στέλνονται στην SP Recycling,
- πάνω από 12 τόνους απορριμμάτων τροφίμων ανά έτος στέλνονται και μετατρέπονται σε κομπόστ που πωλείται και χρησιμοποιείται τοπικά στην κοινότητα,
- προϊόντα από χαρτί, συμπεριλαμβανομένων χαρτοπετσέτες, χαρτί μπάνιου και χαρτί φωτοαντιγραφικό, είναι όλα από 100 τοις εκατό από ανακυκλωμένο περιεχόμενο (Philips Arena, Home of the Atlanta Hawks, n.d.)

6.5 Προώθηση βιώσιμου τρόπου ζωής από τους Portland Blazers

Το NBA ενθαρρύνει το κοινό με σκοπό να αλλάξει συμπεριφορές σχετικά με τις επιλογές τροφίμων, τις μεταφορές, την κατανάλωση ενέργειας και τη διαχείριση απορριμμάτων. Την τελευταία δεκαετία, το franchise του NBA Portland Trail Blazers έχει αποκτήσει τη φήμη μιας από τις πιο βιώσιμες επαγγελματικές αθλητικές ομάδες στο αναπτυσσόμενο πράσινο αθλητικό τοπίο των ΗΠΑ. Το 2010, το σπίτι του Rose Garden Arena (γνωστό και ως Moda Center) έγινε ένας επαγγελματικός αθλητικός χώρος που πέτυχε την πιστοποίηση LEED Gold.

Οι κάδοι ανακύκλωσης είναι ένα χαρακτηριστικό της εγκατάστασης, ενώ η ομάδα καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια για να ενθαρρύνει όσους φιλάθλους ταξιδεύουν σε παιχνίδια να χρησιμοποιούν τη δημόσια συγκοινωνία για να μειώσουν τις αρνητικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις τους. Πράγματι, υπάρχουν τέσσερις αρχές

«Live Greener» τις οποίες το franchise προσπαθεί να τηρήσει προκειμένου να ενισχύσει τη φήμη του και να πετύχει χαμηλότερες και αντισταθμιστικές επιπτώσεις στο περιβάλλον. Επίσης, συμμετέχουν σε κοινοτικές φιλανθρωπίες ώστε να εμπνεύσουν την συγκεκριμένη συμπεριφορά και στους θαυμαστές του.

Η πρόκληση

Για να επιτευχθεί ο στόχος της αντιστάθμισης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, η Portland Trail Blazers συνεργάστηκαν με τη μη κερδοσκοπική EcoChallenge και τον εταιρικό συνεργάτη Daimler ώστε να συνεργαστεί, μέσω του “Liver Greener Challenge”, με τους θαυμαστές και να επιλέξουν μία ή πολλές βιώσιμες συμπεριφορές κατά τη διάρκεια του Μήνα της Γης (Απρίλιος 2019) σχετικά με τα τρόφιμα, τα απόβλητα, την ενέργεια και τις μεταφορές και με τη βοήθεια πλατφόρμας σε πραγματικό χρόνο να ελέγχουν την πρόοδο τους. «Στόχος ήταν να ενημερώσουμε τους θαυμαστές για τη δουλειά που κάνουμε στον τομέα της βιωσιμότητας και να βεβαιωθούμε ότι είναι μέρος του ταξιδιού μας», παραθέτει η Octavia Chambers, υπεύθυνη επιπτώσεων κοινωνικής ευθύνης για τους Portland Trail Blazers. «Ένας από τους στόχους μας είναι να διευκολύνουμε την αλλαγή συμπεριφοράς στους θαυμαστές μας και έτσι αυτή η πλατφόρμα μας έδωσε ένα χώρο για να το κάνουμε αυτό». Όπως αναφέρει στο *The Sustainability Report* : «Κάνουμε μια έρευνα κάθε χρόνο και γνωρίζουμε ότι η βιωσιμότητα είναι πολύ σημαντική για τους θαυμαστές μας, αλλά διαπιστώσαμε ότι δεν κάναμε πολλά για να τους μυήσουμε καθώς επίσης δεν γνώριζαν και τις δράσεις μας».

Η εκτέλεση

Το EcoChallenge.org με έδρα το Πόρτλαντ είναι μια πλατφόρμα που δίνει στα μέλη της την ευκαιρία να συμμετέχουν σε προκλήσεις βιώσιμου τρόπου ζωής καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, με τη φιλοδοξία να διευκολύνει τη μακροπρόθεσμη θετική αλλαγή της συμπεριφοράς τους. Η εταιρεία προσεγγίστηκε από την Portland Trail Blazers το 2018 με το όραμα να δημιουργήσει μια ελκυστική προσαρμοσμένη σχεδιασμένη πλατφόρμα που θα επιτρέπει στους θαυμαστές να ανταποκρίνονται στις προκλήσεις και να παρακολουθούν την πρόοδό τους κατά τη διάρκεια του Απριλίου. «Αποφασίσαμε να κάνουμε την πρόκληση τον Σεπτέμβριο του 2018 και την πραγματοποιήσαμε τον Απρίλιο του 2019», λέει η Liz Zavodsky, διευθύντρια οργανωτικής ανάπτυξης του EcoChallenge.org. «Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου περάσαμε πολύ χρόνο με την ομάδα, μαθαίνοντας τι ήταν σημαντικό για αυτούς, όπως ποιες ενέργειες ήθελαν να κάνουν οι οπαδοί και τι ευκαιρίες δόθηκαν στους φιλάθλους κατά τη διάρκεια των αγώνων για να είναι βιώσιμοι. Για να κάνουμε σωστή την εμπειρία των θαυμαστών, συναντηθήκαμε με τις ομάδες μάρκετινγκ και σχέσεων κοινότητας για να ανακαλύψουμε πώς ήθελαν να εκπροσωπηθούν. Οι ενέργειες που θέλουν να κάνουν οι θαυμαστές αντιπροσωπεύουν τις αξίες που έχουν». Δημιουργήθηκαν πέντε κατηγορίες προκλήσεων α) απόβλητα, β) τρόφιμα, γ) νερό, δ) ενέργεια και ε) μεταφορές με εύκολες, μεσαίες και δύσκολες προκλήσεις σε κάθε κατηγορία με βάση το χρόνο, τις δεξιότητες, τις γνώσεις και το κόστος που απαιτούνται

για την επίτευξη αυτών των στόχων. Το εύρος των προκλήσεων αφορούσε δύο πράγματα: την ευθυγράμμιση με τους στόχους των Trail Blazers και το να καταστήσει την πρόκληση προσβάσιμη για τους διαφορετικούς θαυμαστές του, συναντώντας ανθρώπους όπου βρίσκονταν στο ταξίδι αειφορίας τους. Οι προκλήσεις περιελάμβαναν την κατανάλωση γευμάτων χωρίς κρέας, ταξίδια μέσω της δημόσιας συγκοινωνίας, την αποφυγή πλαστικών καλαμιών και μπουκαλιών και την κομποστοποίηση των απορριμμάτων τροφίμων. «Θέλαμε να βεβαιωθούμε ότι η πρόκληση αντικατοπτρίζει πραγματικά τους στόχους μας», προσθέτει η Chambers. «Η πλατφόρμα EcoChallenge.org έχει ήδη αναπτύξει πολλές προκλήσεις για άλλους οργανισμούς, καθώς και τις δικές μας ετήσιες προκλήσεις. Έτσι χρησιμοποιήσαμε μερικές που έχουν ήδη επινοηθεί και για τον οργανισμό μας». Το EcoChallenge.org προσάρμοσε το πρότυπο πλατφόρμας του με τα χρώματα και τις γραμματοσειρές που σχετίζονται με τα Trail Blazers, καθώς και ένα βίντεο που ενσωματώθηκε στην αρχική σελίδα. Ο εταιρικός συνεργάτης Daimler North America, που ήδη επενδύει στο πρόγραμμα βιωσιμότητας των Trail Blazers μαζί με το Friends of Trees. Η αυτοκινητοβιομηχανία φυτεύει τρία δέντρα για κάθε τρίποντο που σκοράρει η ομάδα κατά τη διάρκεια της σεζόν και συμμετείχε στην υπεράσπιση του έργου. Μόλις η πλατφόρμα κατασκευάστηκε και δοκιμάστηκε, το Liver Greener Challenge άρχισε να προωθείται. "Είχαμε ένα Live Greener Game στις 3 Απριλίου όπου επισημάναμε την πρόκληση και ενθαρρύναμε τους ανθρώπους να εγγραφούν", λέει η Chambers. «Κάναμε αναρτήσεις στο Facebook, στο Twitter και στο Instagram απλώς για να κάνουμε γνωστό τους θαυμαστές ότι δημιουργήσαμε αυτή την πρόκληση και ότι θέλαμε να είναι μέρος της». Οι οπαδοί είχαν την δυνατότητα να εγγράφονται όλο τον μήνα και να χρησιμοποιήσουν την πλατφόρμα για να καταγράψουν την πρόοδό τους. Για παράδειγμα, αν δεσμεύονταν να μην φάνε κρέας τη Δευτέρα, την Τρίτη και την Τετάρτη, έπρεπε να καταγράψουν το επίτευγμά τους. Όσοι ασχολούνταν τακτικά έπαιρναν πιστώσεις, δίνοντάς τους την ευκαιρία να κερδίσουν βραβεία, όπως υπογεγραμμένες φανέλες, μπάλες και κάρτες.

Τα αποτελέσματα

Πριν ξεκινήσει η πρόκληση Live Green, η Chambers είχε στόχο 1.000 εγγραφές. Ο στόχος επιτεύχθηκε με 1.099 άτομα να συμμετέχουν συνολικά. Αυτή η ομάδα των 1.099 ατόμων επέλεξε 6.389 ενέργειες, ενημερώνοντας στην πλατφόρμα 34.770 φορές κατά τη διάρκεια του μήνα για να καταγράψουν τα επιτεύγματά τους. Από τις 6.389 ενέργειες που πραγματοποιήθηκαν, οι 2.122 αφορούσαν τη διαχείριση απορριμμάτων, οι 1.319 τις επιλογές τροφίμων, οι 1.299 το νερό, οι 1.090 με την κατανάλωση ενέργειας και οι 559 τις επιλογές μεταφοράς. Οι πέντε κορυφαίες ενέργειες αφορούσαν

1. τις επαναχρησιμοποιούμενες σακούλες (287),
2. το ντους πέντε λεπτών (270),
3. το επαναχρησιμοποιήσιμο μπουκάλι νερού (269),
4. την επαναχρησιμοποιήσιμη κούπα (265) και
5. την αποφυγή χρήσης των πλαστικών καλαμακιών (238).

Άλλα αξιοσημείωτα αποτελέσματα περιλαμβάνουν: 4.833 γεύματα χωρίς κρέας που καταναλώθηκαν, 17.963 μίλια που δεν διανύθηκαν με αυτοκίνητο, 91.191 γαλόνια νερού που εξοικονομήθηκαν, 6.588 πλαστικά μπουκάλια τα οποία δεν στάλθηκαν σε χώρο υγειονομικής ταφής και 40.484 λίβρες εκπομπών άνθρακα που εξοικονομήθηκαν. «Ήταν υπέροχο που είδαμε ότι ορισμένοι από τους συμμετέχοντες δεν ήταν στην πραγματικότητα οπαδοί των Trail Blazers με την έννοια ότι δεν πηγαίνουν σε κάθε αγώνα της ομάδας», λέει η Chambers. «Η σύνδεση μεταξύ της βιωσιμότητας και της επωνυμίας μας, μάς βοήθησε να προσελκύσουμε νέους θαυμαστές. Η βιωσιμότητα είναι σημαντική για αυτούς και τώρα βλέπουν ότι είναι επίσης σημαντική και για τους Trail Blazers». Ο Zavodsky προσθέτει: «Ελπίζουμε οι άνθρωποι να συνεχίσουν τις βιώσιμες δράσεις και να ενσωματώσουν την εμπειρία αυτή στη ζωή γενικότερα».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

ΔΡΑΣΕΙΣ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΜΠΑΣΚΕΤ

7.1 Δράσεις Βιωσιμότητας Ευρωπαϊκού Μπάσκετ

A) *One Tree Planted*

Η πρωτοβουλία One Tree Planted Amazon Rainforest υποστηρίζεται μέσω δωρεών για τη φύτευση δέντρων ώστε να βοηθήσει στην ανακούφιση της αποψίλωσης των τροπικών δασών του Αμαζονίου. Αυτή είναι η πρώτη άμεση δράση στο νέο σχέδιο βιωσιμότητας της Euroleague Basketball για τα επόμενα 10 χρόνια (2021-2030), που θα δει τη διοργάνωση και τους συλλόγους της να συνεχίσουν να συνεργάζονται ως μια στοχευμένη και κοινωνικά υπεύθυνη οντότητα για να επεκτείνουν την ικανότητά τους να δημιουργούν θετικό αντίκτυπο στη βιωσιμότητα των κοινοτήτων όπου δραστηριοποιούνται. Με στόχο να φυτευτούν πάνω από 4.000 δέντρα, η Euroleague Basketball ένωσε τις δυνάμεις της με το One Tree Planted, μια μη κερδοσκοπική περιβαλλοντική φιλανθρωπική οργάνωση που είναι αφιερωμένη στο να διευκολύνει τα άτομα και τις επιχειρήσεις να προσφέρουν πίσω στο περιβάλλον, να δημιουργήσουν ένα πιο υγιές κλίμα, να προστατεύσουν τη βιοποικιλότητα και να βοηθήσουν τις προσπάθειες αναδάσωσης σε όλο τον κόσμο. Σε αυτή την πρωτοβουλία μπορούν να συμμετάσχουν όλοι όσοι επιθυμούν και να βοηθήσουν στο έργο αναδάσωσης του τροπικού δάσους του Αμαζονίου μέσω δωρεών στη διεύθυνση <https://euroleague.raisedly.com> αντιστοιχώντας 1 € = 1 δέντρο. Με την αρχική δωρεά 4.000 δέντρων, η Euroleague Basketball και το One Tree Planted θα:

- Δημιουργήσουν περίπου 444 άμεσες θέσεις εργασίας τις ημέρες της αναδάσωσης.
- Βοηθήσουν 11 οικογένειες μικροκαλλιεργητών να ανακτήσουν 11 εκτάρια υποβαθμισμένων περιοχών (1 εκτάριο ανά οικογένεια).
- Συμβάλουν στην αύξηση κατά 11 εκταρίων οικοτόπων για ενδημική πανίδα, 11 εκταρίων υπό προστασία από τη διάβρωση, 4.800 δέντρων και κουβούκλων δέντρων για φωλιές πτηνών και για την παραγωγή νέκταρ για τις μέλισσες.
- Επιτραπεί η δέσμευση περίπου 6,9 τόνων CO₂ μέχρι το τέλος του πρώτου έτους, το δεύτερο έτος η δέσμευση υπολογίζεται στους 110 τόνους CO₂, το τρίτο έτος δέσμευσης 304 τόνων, κατά το τέταρτο έτος δέσμευσης 857 τόνων, τον πέμπτο χρόνο δέσμευση 1.078 τόνων CO₂ και τον έκτο χρόνο δέσμευση 1.382 τόνων CO₂.
- Βοηθήσει στη μείωση των πυρκαγιών στον Αμαζόνιο, μειώνοντας τις κόγχες ή το έδαφος αναπαραγωγής δασικών πυρκαγιών που αποτελούν τις περιοχές αναδάσωσης της πρωτοβουλίας.

Ο Chief Business Officer της Euroleague, Roser Queralto, δήλωσε πολύ περήφανος που εγκαινιάζουν επίσημα το στρατηγικό σχέδιο βιωσιμότητας με αυτήν την πρωτοβουλία αναδάσωσης, καθώς αποτελεί ένα από σημάδι της δέσμευσής τους να συνεχίσουν να οδηγούν σε θετικές αλλαγές προς τις κοινότητες. Το συγκεκριμένο στρατηγικό σχέδιο αντιπροσωπεύει μια εξέλιξη της δέσμευσης κοινωνικής ευθύνης που ανέλαβε η Euroleague Basketball, υπογραμμίζοντας τις προσπάθειες της να βοηθήσει στην αποκατάσταση του περιβάλλοντος επεκτείνοντας το πεδίο αειφορίας της.

Τα επόμενα χρόνια θα ακολουθήσουν περισσότερα έργα μετά αυτήν την πρώτη δράση ως μέρος ενός μεγαλύτερου, ολοκληρωμένου σχεδίου που στοχεύει να κάνει την Euroleague Basketball έναν ακόμα πιο κοινωνικά αφοσιωμένο οργανισμό. Αυτό θα οδηγήσει τους συλλόγους μας σε μια κοινή προσέγγιση επιχειρηματικής βιωσιμότητας με την οποία θα μετρώνται οι επιπτώσεις ώστε να αντιμετωπιστούν καλύτερα οι προκλήσεις όπως οι λειτουργίες μηδενικών αποβλήτων και η βιώσιμη κινητικότητα γύρω από τις αρένες, για να φέρουν άμεση βελτίωση στις κοινότητές μας. Η αποστολή της Παγκόσμιας Ημέρας Περιβάλλοντος έχει σκοπό να διαφοροποιήσει, να εκπαιδεύσει και να ενεργοποιήσει το περιβαλλοντικό κίνημα παγκοσμίως για να βοηθήσει στην αποκατάσταση του πλανήτη.

B) *One Team*

Το One Team, το πρόγραμμα εταιρικής κοινωνικής ευθύνης (CSR) της Euroleague Basketball, που υποστηρίζεται από την Turkish Airlines ως ιδρυτικός προστάτης της One Team και με τη συνεργασία των Special Olympics ως Proud Partner, χρησιμοποιεί το μπάσκετ ως μέσο για να επιτύχει πραγματικό κοινωνικό αντίκτυπο στις κοινότητές μας. Με ένα καινοτόμο μοντέλο διασύνδεσης σε ολόκληρη την ήπειρο, η Euroleague Basketball και οι σύλλογοι της έχουν αναπτύξει ένα πλήρες πρόγραμμα Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (EKE) που συγκεντρώνει δραστηριότητες από κάθε ομάδα με ολοκληρωμένο, αποτελεσματικό τρόπο, λειτουργώντας με θέμα την «ενσωμάτωση της κοινότητας» που αντιμετωπίζει ενεργά τον στόχο 10 της Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών για τη μείωση των ανισοτήτων. Κάθε σύλλογος που συμμετέχει αναπτύσσει ένα συγκεκριμένο έργο One Team προσαρμοσμένο στις εκάστοτε ανάγκες της δικής του κοινότητας για να ωφελήσει κοινωνικές ομάδες που κινδυνεύουν να αποκλειστούν λόγω προβλημάτων όπως η κατάχρηση ουσιών, το φύλο, η σωματική ή πνευματική αναπηρία. Από την ίδρυσή του το 2012, το πρόγραμμα One Team έχει ήδη προσεγγίσει άμεσα και έμμεσα περισσότερους από 23.000 συμμετέχοντες μέσω των διαφόρων ομαδικών του έργων.

Η One Team γιορτάζει τη 10η επέτειο

Η σεζόν 2021-22 τόσο στην Turkish Airlines EuroLeague όσο και στο 7DAYS EuroCup σηματοδότησε τη 10η επέτειο του One Team, του προγράμματος κοινωνικής ευθύνης της Euroleague Basketball που χρησιμοποιεί τη δύναμη του μπάσκετ για να επιφέρει θετικές αλλαγές στις κοινότητες σε όλη την ήπειρο. Για τον εορτασμό της επετείου οργανώθηκαν πολλές διαφορετικές δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένου του ετήσιου εορτασμού One Team Games, ενός κληρονομικού έργου με τον κοινωνικό

εταίρο ΒΚΤ, ειδικών εκδηλώσεων στους τελικούς του διαγωνισμού και δημιουργίας ψηφιακού περιεχομένου για τον εορτασμό του ρόλου των πρεσβευτών συλλόγων και την ανάδειξη του ορόσημου προγράμματος από το 2012. Με ένα καινοτόμο μοντέλο διασύνδεσης σε μια ολοκληρωτή ήπειρο, η Euroleague Basketball και οι σύλλογοι της έχουν αναπτύξει ένα πλήρες πρόγραμμα ΕΚΕ που συγκεντρώνει δραστηριότητες από κάθε ομάδα με ολοκληρωμένο και αποτελεσματικό τρόπο, λειτουργώντας κάτω από ένα θέμα «κοινοτικής ολοκλήρωσης» που αντιμετωπίζει ενεργά τους στόχους των Ηνωμένων Εθνών για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη. Κάθε σύλλογος που συμμετέχει αναπτύσσει ένα συγκεκριμένο έργο One Team προσαρμοσμένο στις ανάγκες της δικής του κοινότητας για να ωφελήσει ομάδες που κινδυνεύουν να αποκλειστούν λόγω προβλημάτων όπως η κατάχρηση ουσιών, το φύλο και η σωματική ή η διανοητική αναπηρία. Από την ίδρυση του το 2012, το πρόγραμμα One Team έχει ήδη προσεγγίσει, άμεσα και έμμεσα, περισσότερους από 23.000 συμμετέχοντες μέσω των διαφόρων ομαδικών έργων.

7.2 Final Four in Belgrade 2022: Community impact

Ως μέρος της δέσμευσης της Euroleague Basketball για βιωσιμότητα, το φετινό Final Four της σεζόν 2021-2022 ενσωμάτωσε μια σειρά περιβαλλοντικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων και πρωτοβουλιών. Οι εθελοντές του Final Four παρουσιάστηκαν στο πρόγραμμα One Team σε μια ειδική συνεδρία, με επικεφαλής τους τοπικούς One Team Managers και Ambassadors από τις ομάδες Partizan NIS Belgrade και την Crvena Zvezda mts Belgrade στο γήπεδο Ranko Zeravica Sports Hall. Παραμονή του τελικού της Euroleague, οι Final Four Ambassadors συναντήθηκαν με συμμετέχοντες τόσο από την Partizan όσο και από τη Zvezda στο FanZone στην πλατεία Savski για να συμμετάσχουν σε διαφορετικές δραστηριότητες της One Team στο γήπεδο. Ως μέρος του εορτασμού της 10ης επετείου της One Team, οι συμμετέχοντες της One Team από τοπικούς συλλόγους και οι Final Four Ambassadors πήγαν στο γήπεδο Stark Arena για μια συναισθηματική στιγμή κατά τη διάρκεια του τελικού αγώνα πρωταθλήματος του. Από περιβαλλοντικής πλευράς, η Euroleague Basketball ένωσε τις δυνάμεις της με την πόλη του Βελιγραδίου ώστε να ευαισθητοποιήσει την ανάγκη ανακύκλωσης, ενεργοποιώντας ένα σύστημα διαχείρισης απορριμμάτων ανακύκλωσης γύρω από τους διαφορετικούς χώρους εκδηλώσεων για τη συλλογή πλαστικών και οργανικών απορριμμάτων, χωριστά. Επιπλέον, όλα τα μέλη του προσωπικού, οι εθελοντές, οι διαπιστευμένες ομάδες ANGT και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης είχαν δωρεάν πρόσβαση στα μέσα μαζικής μεταφοράς με στόχο την προώθηση της βιώσιμης κινητικότητας στην πόλη. Εκτός απ' αυτά, στο πλαίσιο της δέσμευσης της Euroleague Basketball για έργα αναδάσωσης, δωρήθηκαν δέντρα και φυτεύτηκαν στο Πάρκο Φιλίας του Βελιγραδίου.

7.3 Δράσεις ομάδων Euroleague

7.3.1 Fenerbahce

Στο πλαίσιο της συνεργασίας μεταξύ της ΒΚΤ και της One Team, η Fenerbahce Beko Istanbul πραγματοποίησε δύο ειδικές συνεδριάσεις αφιερωμένες στον Αναπτυξιακό Στόχο 5 των Ηνωμένων Εθνών για την Αειφορία που αφορά την Ισότητα των Φύλων και στον Στόχο 13 που αφορά την Κλιματική Αλλαγή.

Εικόνα 4

Πηγή: <https://csr.ert.gr/>

Οι συνεδρίες πραγματοποιήθηκαν στο ανακαινισμένο κλειστό γήπεδο στο ΤΕΒ Atasehir Anatolian High School στην Κωνσταντινούπολη και παρείχαν στους συμμετέχοντες, στο One Team της Fenerbahce, σημαντικές συμβουλές για τους στόχους βιώσιμης ανάπτυξης. Στη συνάντηση συμμετείχαν τέσσερις ειδικοί προσκεκλημένοι: ο παίκτης της Φενερμπαχτσέ και ο πρεσβευτής της One Team Ismet Akpinar, η Διευθύντρια Επιχειρήσεων Μπάσκετ του συλλόγου Defne Patir και οι Τούρκοι πυγμάχοι Busra Isildar και Evin Erginoguz. Επίσης, πραγματοποιήθηκαν και πολλές διαφορετικές δραστηριότητες γύρω από την ισότητα των φύλων με την συμμετοχή και της παγκόσμια πρωταθλήτρια πυγμαχίας Isildar.

Η επόμενη συνεδρία ήταν αφιερωμένη στην κλιματική αλλαγή, με στόχο να χρησιμοποιηθεί η δύναμη του μπάσκετ για να ευαισθητοποιηθούν τα παιδιά σχετικά με τη σημασία της φροντίδας του πλανήτη αλλά και τις συνέπειες αν δεν το κάνουμε.

7.3.2 ΚΑΕ Παναθηναϊκός

Η ΚΑΕ ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΚΟΣ με τη σειρά της αποδεικνύει έμπρακτα, ότι βρίσκεται κοντά στην κοινωνία και επιστρέφει με όποιον τρόπο μπορεί την αγάπη που της δείχνει ο κόσμος. Ένα από τα βασικά προγράμματα που συμμετέχει είναι το «One Team» - Basketball is Everywhere . Η ΚΑΕ Παναθηναϊκός με τη σειρά της σε συνεργασία με την διοργανώτρια αρχή Euroleague συμμετέχει ενεργά σε πρόγραμμα που στόχος τους

είναι η βοήθεια σε ευπαθείς κοινωνικές ομάδες. Ο σύλλογος τα τελευταία τρία χρόνια επέλεξε να συνεργαστεί με το Κατάστημα Κράτησης Ανηλίκων Κορίνθου. Μέσα από το μπάσκετ οι ανήλικοι κρατούμενοι (ηλικίας 15-18 ετών) λαμβάνουν γνώσεις γύρω από το άθλημα και παράλληλα μαθαίνουν αξίες όπως η συνεργασία, η ομαδικότητα, η αλληλεγγύη και ο σεβασμός. Τη σεζόν 2019-2020 και στο πλαίσιο της εν λόγω δράσης, ο σύλλογος συνεργάστηκε επίσης, με το Ίδρυμα Χατζηκώστα για να προσφέρει μια διέξοδο μέσω του αθλητισμού σε άπορα παιδιά. Κάθε χρόνο την περίοδο των Χριστουγέννων η ομάδα έχει καθιερώσει να επισκέπτεται κοινωφελή ιδρύματα. Ο φιλανθρωπικός χαρακτήρας όμως, δε σταματά εδώ. Ο Παναθηναϊκός έχει συνεργάζεται με διάφορους φορείς, μερικοί από τους οποίους είναι οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα, ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός, ο ΕΛΕΠΑΠ, η UNICEF, το Ορφανοτροφείο Πεντέλης, το Ορφανοτροφείο «ΜΗΤΕΡΑ», η ΜΑΡΑΣΛΕΙΟΣ, το ίδρυμα ΑμΕΑ «ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ», τα Παιδικά χωριά SOS, η Ογκολογική μονάδα Νοσοκομείου Παίδων «Αγία Σοφία», Φιλοζωικά Σωματεία, Σωφρονιστικά Ιδρύματα, Σχολεία, Ακαδημίες, Δήμους και Δημοτικούς αθλητικούς οργανισμούς, ενώ έχει πάρει μέρος σε καμπάνιες κατά των ναρκωτικών, ενημέρωσης υγείας και περιβάλλοντος. Οι ενέργειες δραστηριοποίησης του συλλόγου όμως δεν έχουν μόνο εθνικό χαρακτήρα, γι' αυτό το λόγο η ΚΑΕ Παναθηναϊκός εφάρμοσε 2 προγράμματα κοινωνικής ευθύνης, το πρόγραμμα “Αγα-ΠΑΟ όλη την Ελλάδα”, το οποίο αφορά ενέργειες που πραγματοποιούνται εντός της ελληνικής επικράτειας και το πρόγραμμα “Αγα-ΠΑΟ όλο τον κόσμο” που αφορά ενέργειες για τον υπόλοιπο κόσμο.

Παρακάτω αναλύονται οι τομείς των προγραμμάτων κοινωνικής ευθύνης που δραστηριοποιείται η ΚΑΕ, εντός και εκτός Ελλάδας, ενώ αναφέρονται και μερικές από τις ενέργειες που έχουν πραγματοποιηθεί ανά τομέα, οι οποίοι αφορούν:

Το περιβάλλον:

- Εγκατάσταση σύγχρονου ηλεκτρονικού συστήματος εισόδου (τουρνικέ), τα οποία επιτρέπουν την πρόσβαση στο γήπεδο μέσω ηλεκτρονικών συσκευών, προτρέποντας με αυτόν τον τρόπο τους φιλάθλους να μην εκτυπώνουν τα εισιτήριά τους.
- Παγκόσμια ημέρα ενέργειας. Συμβολικό κλείσιμο του ρεύματος για μία ώρα στα καταστήματα της ομάδας.
- Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος. Δωρεάν διανομή φυτών και δενδρυλλίων σε όλους τους πελάτες του καταστήματος της ομάδας και διανομή ενημερωτικών φυλλαδίων για τα προβλήματα που υφίστανται από την κλιματική αλλαγή και τρόποι αντιμετώπισής της.

Νέοι και Αθλητισμός:

- Προπονήσεις παιδιών, ηλικιών 15-18 ετών, προκειμένου να ωφεληθούν τα παιδιά σε αθλητικό αλλά και κοινωνικό επίπεδο, καθώς και για την βελτίωση της ποιότητας ζωής τους σε σωματικό, πνευματικό και ψυχολογικό επίπεδο.
- Οργάνωση σχολικού τουρνουά «Γ. Καλαφάτης» με τη συμμετοχή γυμνασίων του νομού Αττικής.

- Φιλοξενία σχολείων και αθλητικών ακαδημιών από όλη την Ελλάδα στους εντός έδρας αγώνες της ομάδας.
- Δωρεά 11.500 μπαλών μπάσκετ στους αθλητικούς οργανισμούς όλων των δήμων της Ελλάδας.
- Αποστολή δώρων και αντικειμένων σε 18 πολιτιστικά ιδρύματα του νομού Αττικής.

Φτώχεια και Υποσιτισμός:

- Αποστολή 16 τόνων ιματισμού και δώρων στις άπορες οικογένειες όλων των νομών της Ελλάδας. Σε συνεργασία με τους δήμους όλης της επικράτειας περισσότερα από 33.000 αντικείμενα δωρίστηκαν σε οικογένειες με πολύ χαμηλό εισόδημα. Το συνολικό κόστος της ενέργειας ξεπέρασε τις € 230.000.
- «Ένας πόντος πιο κοντά στη νίκη επί του αντιπάλου αλλά και του υποσιτισμού». Για κάθε πόντο που πετύχαινε η ομάδα στους εντός έδρας αγώνες, δινόταν ένα γεύμα σε κάποιο παιδί σε χώρα του λεγόμενου «Τρίτου Κόσμου». Η ενέργεια αυτή πραγματοποιήθηκε σε συνεργασία με τους Γιατρούς Χωρίς Σύνορα.
- Έκθεση ζωγραφικής με θέματα εμπνευσμένα από την ιστορία του Παναθηναϊκού, μέρος των εσόδων της οποίας δόθηκαν στους Γ.Χ.Σ. για τη μάχη κατά του υποσιτισμού.

Ιατρική:

- Συμμετοχή στο πρόγραμμα «ΣΤΟΧΟΣ» που αφορά τον αγώνα για την πρόληψη του καρκίνου του μαστού.
- Συμμετοχή στον ετήσιο έρανο του τμήματος Εθελοντών Διασωστών του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού.
- Διανομή ενημερωτικών εντύπων στους φιλάθλους κατά τη διάρκεια των παγκόσμιων ημερών κατά του AIDS και του Διαβήτη.
- Οργάνωση εκδήλωσης με την ονομασία «ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΚΗ ΔΗΜΟΠΡΑΣΙΑ ΑΓΑΠΗΣ». Δεκάδες ιστορικά αντικείμενα της ομάδας δημοπρατήθηκαν αλλά και προσωπικά αντικείμενα των αθλητών όλων των τμημάτων του Παναθηναϊκού. Το ποσό που μαζεύτηκε ήταν € 75.000 και δόθηκε στους Γιατρούς Χωρίς Σύνορα με σκοπό να διατεθεί στην αγορά ιατρικού υλικού.

Ναρκωτικά:

- Συνεργασία με το Κέντρο Θεραπείας Εξαρτημένων Ατόμων «ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ».
- Συμμετοχή και υποστήριξη του ετήσιου αγώνα μπάσκετ κατά των ναρκωτικών που οργανώνει το American Community School (ACS).

Ευπαθείς Κοινωνικές Ομάδες:

- Ηλεκτρονική Δημοπρασία προς όφελος των πυρόπληκτων περιοχών του Νομού Ηλείας.
- Συνεργασία σε προγράμματα της UNICEF.
- Υποστήριξη στην Ελληνική ομάδα των Special Olympics σε συνεργασία με τη EUROLEAGUE.
- Επισκέψεις και δωρεές καθώς και φιλοξενία σε ιδρύματα Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες, ορφανοτροφεία, νοσοκομεία κ.α.

7.3.3 Ολυμπιακός BC

Η ΚΑΕ Ολυμπιακός την σεζόν 2007-2008 πρωτοπόρησε στον Ελληνικό Αθλητισμό ως η πρώτη αθλητική εταιρεία που εφάρμοσε ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης. Από τότε μέχρι σήμερα όχι μόνο έμεινε πιστή στο πρόγραμμα της, αλλά το ανέπτυξε, το εξέλιξε και το προσάρμοσε στις ανάγκες της εκάστοτε εποχής, εστιάζοντας κυρίως στους τομείς της υγείας, της κοινωνίας, του αθλητισμού, της παιδείας, του πολιτισμού και του περιβάλλοντος. Παράλληλα η ΚΑΕ Ολυμπιακός έχει εντάξει κι άλλα προγράμματα, τα οποία συνδέονται μεταξύ τους. Πιο συγκεκριμένα, τα μέλη του προγράμματος του «Εθελοντισμού» προσφέρουν σημαντικές υπηρεσίες κατά τη διάρκεια των αγώνων όπως φιλοξενία σχολείων και ιδρυμάτων ή το πρόγραμμα «ΑΜΕΑ». Επίσης, μέσω του προγράμματος της Ευρωλίγκας «One Team» που προαναφέραμε υποστηρίζει τον αθλητισμό σε Ευπαθείς Ομάδες, με στόχο την προώθηση σημαντικών αξιών στους αθλητές μας. Κατά τη διάρκεια των αγώνων υλοποιείται το πρόγραμμα ανακύκλωσης στο γήπεδο ΣΕΦ, ώστε να περιορίζεται η χρήση πλαστικού προωθώντας ταυτόχρονα προϊόντα φιλικά προς το περιβάλλον. Εκτός αυτών στην εποχή της Πανδημίας, πήρε θέση στην μάχη για την καταπολέμησή της. Κατάρτισε και υλοποίησε ένα ξεχωριστό Κοινωνικό-Αθλητικό πρόγραμμα επίσημων αγώνων, το «bwin Monday Night Game Against Covid-19», το οποίο ήταν αφιερωμένο

- στην καταπολέμηση της πανδημίας,
- στην ευαισθητοποίηση του κοινού και την προώθηση των μηνυμάτων των επιστημόνων,
- στην ασφαλή ψυχαγωγία των φιλάθλων,
- στην ενίσχυση της προσπάθειας της Πολιτείας,
- στην επιβράβευση κοινωνικών ομάδων και επαγγελματιών που συμβάλλουν στην αντιμετώπιση της πανδημίας,
- στην κάλυψη τρεχουσών αναγκών του Εθνικού Συστήματος Υγείας και άλλων οργανισμών που συμβάλλουν στην αντιμετώπιση της πανδημίας και παραπλήσιων στόχων.

Το Πρόγραμμα Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης της ΚΑΕ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ αναπτύσσεται συνεχώς σε συνεργασία με τις εταιρείες χορηγούς τα τελευταία χρόνια στους παραπάνω άξονες που έχουν σκοπό την ευαισθητοποίηση του κόσμου και την προώθηση των καταλληλότερων και αποδοτικότερων λύσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

ΟΙ ΕΠΙΤΑΓΕΣ ΤΗΣ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟΝ ΑΘΛΗΤΙΚΟ ΡΟΥΧΙΣΜΟ

8.1 Ανακυκλωμένος ρουχισμός

Η περιβαλλοντολογική συνείδηση έχει περάσει τόσο στον ευρύτερο κόσμο της μόδας, όσο και σε εκείνον που πρόσκειται της αθλητικής ένδυσης. Όλο και περισσότερες ανερχόμενες εταιρείες, όπως η Yogavated στοχεύουν σε 100% βιωσιμότητα, κατασκευάζοντας τα αθλητικά ρούχα στο χέρι και με αποκλειστικά παλιά, αχρησιμοποίητα και προς πέταμα υφάσματα. Αντί αυτών, όμως, έγινε η επιλογή να παρουσιαστούν οι στρατηγικές δύο εκ των μεγαλύτερων πολυεθνικών, και ίσως αντιμαχόμενων, εταιρειών αθλητικής ένδυσης, των Nike και Adidas. Τα οικονομικά μεγέθη είναι εντελώς διαφορετικά και οι μεγάλες αυτές εταιρείες έχουν τεράστια επιρροή που βοηθά στην προώθηση οικολογικών πρωτοβουλιών που αναλαμβάνουν.

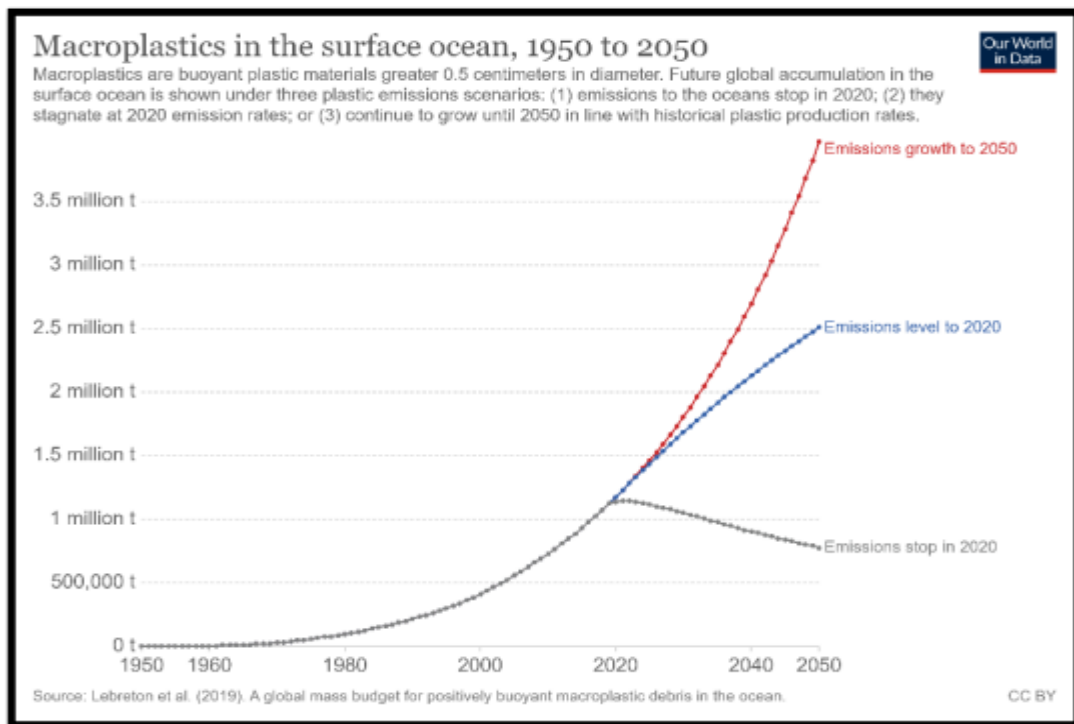
8.1.1 Nike

Η στρατηγική και η λογική πίσω από την εκστρατεία της Nike για ένα πιο βιώσιμο μέλλον βασίζεται στο ότι οι αθλητές με τους οποίους συνεργάζεται ήδη επηρεάζονται από επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής. Στον ιστότοπο της με τίτλο Purpose (Σκοπός/Κίνητρο), όπου πληροφορεί το κοινό για τους οικολογικούς στόχους της τονίζει, πως η ιδανική θερμοκρασία για τρέξιμο μεγάλων αποστάσεων (όπως ο μαραθώνιος) είναι οι 10 βαθμοί Κελσίου, ενώ οι μέρες του έτους με θερμοκρασίες άνω των 30 βαθμών ολοένα και αυξάνονται με αποτέλεσμα να δυσχεραίνονται οι συνθήκες διεξαγωγής των αγώνων. Η ιστοσελίδα της Nike διαφέρει πολύ από εκείνες άλλων εταιρειών, οι οποίες είναι εξ' ολοκλήρου αφιερωμένες στην προώθηση προϊόντων. Παρόλα αυτά, τέτοιες οικολογικές δράσεις μεγάλων εταιρειών εμπεριέχουν και τη διαφήμιση. Στην παρούσα περίπτωση η Nike λειτουργεί με στρατηγική online μάρκετινγκ. Καθώς δίνεται μεγάλη έμφαση στην κλιματική αλλαγή και όχι στο προϊόν παρατηρούμε αυτό που οι Belch & Belch (2018) ονομάζουν «αναγνώριση του προβλήματος». Αυτός είναι ένας τρόπος από τον κατασκευαστή ώστε να καταφέρει να οδηγήσει την αγορά, από πλευράς του καταναλωτή, προσφέροντας μια «λύση» σε κάποιο «πρόβλημα» που ο τελευταίος έχει παρατηρήσει ότι υπάρχει. Όλα αυτά λειτουργούν στην ψυχολογία του καταναλωτή, ο οποίος τις περισσότερες φορές αφιερώνει σκέψη πριν καταλήξει σε κάποια αγορά. Η εταιρεία έδωσε στη δημοσιότητα μια συγκεντρωτική αναφορά για το 2019, την Impact Report (Αναφορά Επίδρασης), στην οποία ενημέρωσε για το τι κατάφερε το συγκεκριμένο έτος, καθώς και τους στόχους της για το εγγύς μέλλον όσον αφορά μια zero waste παραγωγή. Σε αυτήν αναφέρει ως ορόσημο τη zero waste πρωτοβουλία της στο Παγκόσμιο Κύπελλο Ποδοσφαίρου Γυναικών του 2019, που διεξήχθη στη Γαλλία. Η εταιρεία συνεργάστηκε

με τις 14 από τις 24 εθνικές ομάδες όσον αφορά την κατασκευή των εμφανίσεων τους. Όλες κατασκευάστηκαν από 100% ανακυκλωμένο πολυεστέρα, και όπως τονίστηκε, τουλάχιστον 12 ανακυκλωμένα πλαστικά μπουκάλια χρησιμοποιήθηκαν για την κατασκευή του κάθε τεμαχίου (Spears, 2019). Η Nike στην αναφορά της ενημέρωσε το κοινό πως σε σχέση με το προηγούμενο Παγκόσμιο Κύπελλο οι πωλήσεις των εμφανίσεων αυξήθηκαν κατά το εντυπωσιακό ποσοστό του 200%. Σε αυτό έχει σίγουρα παίξει ρόλο η επίδραση της ψηφιακής τεχνολογίας, όσον αφορά την προώθηση της διαδικασίας που ακολουθήθηκε και την ολοένα και αυξανόμενη δημοφιλία του ποδοσφαίρου γυναικών και ιδιαίτερα του αντίστοιχου Παγκοσμίου Κυπέλλου. Σύμφωνα με στοιχεία της Publicis Sport & Entertainment (2019), τον τελικό της συγκεκριμένης διοργάνωσης παρακολούθησαν 82 εκατομμύρια τηλεθεατές, σε αντίθεση με 53 του αντίστοιχου αγώνα πριν από 4 χρόνια μία αύξηση της τάξης του 56%. Άλλος ένας λόγος για τον οποίο η Nike ενίσχυσε τη δημοφιλία της είναι η εντυπωσιακή παρουσία της στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (social media). Πρώτος πυλώνας αυτής ήταν η διαφημιστική καμπάνια Dream Further, που γρήγορα έγινε η διαφήμιση με τον μεγαλύτερο αριθμό θεάσεων στην ιστορία της εταιρείας, καταφέροντας να εκθρονίσει άλλες πολύ διάσημες καμπάνιες του πολύ πιο δημοφιλούς ποδοσφαίρου των ανδρών (SoccerBible, 2019). Η συγκεκριμένη διαφήμιση ακολούθησε το ταξίδι πολλών διάσημων παικτριών προς την κορυφή με ιδιαίτερη έμφαση στις φανέλες της Nike οι οποίες ήταν φτιαγμένες από τα ανακυκλώσιμα υλικά. Μήνες πριν την έναρξη του Παγκοσμίου Κυπέλλου, στον λογαριασμό Instagram της Nike Football υπήρχε καθημερινή κίνηση με δημοσιεύσεις σχετικές με το συγκεκριμένο γεγονός. Αυτή η συνεχής ροή και η επιλογή αδιάκοπου τύπου χρονοδιαγράμματος προώθησης μέσω της ψηφιακής τεχνολογίας απέδωσε για την εταιρεία από πλευράς αγορών αλλά και ενίσχυσε τη δημοφιλία της με την προώθηση των βιώσιμων εμφανίσεων. (Μιχαλόπουλος, 2021)

8.1.2 Adidas

Η Adidas λαμβάνοντας υπόψιν έρευνα η οποία το 2000 υπολόγισε ότι μόνο στην επιφάνεια της θάλασσας υπήρχαν 413.000 τόνοι πλαστικού διαμέτρου πάνω από μισό εκατοστό. Στην ίδια έρευνα το νούμερο για το 2020 ήταν 1,18 εκατομμύρια τόνοι.

Σχεδιάγραμμα 1: πλαστικά στην επιφάνεια του ωκεανού. Μετά το 2020, παρουσιάζονται τα τρία σενάρια με διαφορετικό χρώμα αφορούν το μέλλον της πλαστικής μόλυνσης και αν θα αυξηθεί, θα συνεχιστεί στα ίδια επίπεδα, ή θα σταματήσει.

Η ρύπανση πλαστικών στον ωκεανό είναι ένα από τα σημαντικότερα οικολογικά προβλήματα που αντιμετωπίζουμε σήμερα. Πάρα πολλές εταιρείες, οργανώσεις αλλά και εθελοντές επιστρατεύονται κάθε χρόνο και αφιερώνουν εργατώρες για τον καθαρισμό ακτών και ωκεανών. Μία από αυτές τις περιβαλλοντολογικές οργανώσεις είναι η Parley for the Oceans. Το 2015 ξεκίνησε η συνεργασία μεταξύ της Parley και της Adidas, γερμανικής εταιρείας ένδυσης και υπόδησης, με σκοπό την παραγωγή προϊόντων από πλαστικό προερχόμενο από τον ωκεανό. Μάλιστα, οι δύο εταιρείες επιδιώκουν όλα τα προϊόντα που κατασκευάζουν να προέρχονται 100% από ανακυκλωμένο πολυεστέρα έως το 2024 (adidas Online Shop). Αν και τα τελευταία χρόνια η Adidas έχει στραφεί στην κατασκευή προϊόντων από ανακυκλώσιμα υλικά για πολλά αθλήματα, οι κυριότερες εκστρατείες αφορούν το χώρο του ποδοσφαίρου. Μία σημαντική καμπάνια είναι αυτή που γίνεται κάθε Απρίλιο, στα πλαίσια της παγκόσμιας Ημέρας της Γης. Η Adidas σύμπραξη με το επαγγελματικό πρωτάθλημα ποδοσφαίρου των ΗΠΑ (Major League Soccer) και σε συνεργασία με την Parley for the Oceans κατασκευάζει εμφανίσεις από ανακυκλωμένο υλικό. Το ξεχωριστό στην πρωτοβουλία αυτή ήταν το γεγονός ότι το 2018 προώθησε έναν διαγωνισμό μέσω μια ψηφιακής καμπάνιας επικοινωνίας για την ευαισθητοποίηση του κοινού. Οι χρήστες ωθήθηκαν να δημοσιεύσουν τις «πράσινες» συνήθειες τους, ώστε να έχουν τη δυνατότητα να κερδίσουν μια εμφάνιση της επιλογής τους. Το πέμπτο P του μάρκετινγκ, πέρα από τα product (προϊόν), price (τιμή), promotion (προώθηση) και place (θέση ή διανομή) αφορά το participation δηλαδή την ενεργή συμμετοχή των

χρηστών ώστε να επιτευχθεί η σημαντική αλλαγή της βιωσιμότητας. (Μιχαλόπουλος, 2021)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

9.1 Ποδόσφαιρο vs Μπάσκετ

Πολλά περιθώρια εξέλιξης και αναβάθμισης προς την κατεύθυνση της βιώσιμης ανάπτυξης εμφανίζουν και τα δύο δημοφιλή σπορ. Στο ποδόσφαιρο συναντάμε ιδιωτικές πρωτοβουλίες συλλόγων όπως η Juventus η οποία έχει δημοσιεύσει sustainability report να ενδιαφέρονται, εκτός από τα αποτελέσματα των αγώνων και το κέρδος, να επιστρέψουν στην κοινωνία μέρος από το όφελος που δημιουργούν. Το ίδιο συμβαίνει και σε επίπεδο χώρας και συγκεκριμένα στην Αγγλία η οποία καταγράφηκε ως η πρώτη χώρα που εμφάνισε πίνακα βιωσιμότητας για τις ομάδες πρώτης κατηγορίας. Εκτός αυτού της ανήκει άλλη μία πρωτοπορία καθώς στο στάδιο της Tottenham φιλοξενήθηκε για πρώτη φορά επίσημος αγώνας μηδενικών εκπομπών άνθρακα. Συγκριτικά, το μπάσκετ σε αυτούς τους τομείς βρίσκεται πίσω. Δεν βλέπουμε ομάδες και λίγκες χωρών να προωθούν σε μεγάλο βαθμό βιώσιμες συμπεριφορές παρά μόνο κάποιες προσπάθειες από το NBA και συγκεκριμένα της ομάδας των Blazzers μέσω του EcoChallenge να ενημερώσει και να θέσει στους φιλάθλους προκλήσεις βιωσιμότητας. Από την μεριά της Ευρώπης η διοργάνωση της Euroleague διοργανώνει δράσεις και συγκεκριμένα μέσω του One team προσφέρει σε ευάλωτες κοινωνικές ομάδες και στην κοινωνία γενικότερα. Όλες αυτές οι προσπάθειες θα πρέπει να ενταθούν και να επεκταθούν με σκοπό να γίνονται γνωστές σε όλο τον κόσμο που παρακολουθεί και ακολουθεί τις αγαπημένες του ομάδες ώστε να παρακινηθούν να και να υιοθετήσουν παρόμοιες συμπεριφορές.

Από την μεριά των αρένων-σταδίων το μπάσκετ βρίσκεται σε καλύτερη μοίρα σε σχέση με το ποδόσφαιρο. Πολλές αρένες του NBA έχουν βραβευτεί με πιστοποίηση LEED και πασχίζουν να γίνονται ολοένα και περισσότερο βιώσιμες. Από την άλλη μεριά συναντάμε λιγιστά στάδια ποδοσφαίρου να αναβαθμίζονται προς αυτήν την κατεύθυνση. Θα πρέπει λοιπόν να παρθούν πρωτοβουλίες ώστε τα στάδια να ακολουθούν και να εφαρμόζουν τους στόχους της βιώσιμης ανάπτυξης δημιουργώντας αξία στις κοινότητες που ανήκουν και χωρίς να επιβαρύνουν το περιβάλλον και τη ζωή των ανθρώπων.

9.2 Η σημασία και η αξία του αθλητισμού για τον άνθρωπο

Ο ρόλος και η σημασία του αθλητισμού στη ζωή των ατόμων, των οικογενειών και των κοινοτήτων, παγκοσμίως, παίζει κομβικό ρόλο διότι προωθεί, ενισχύει και επιτυγχάνει σημαντικά κοινωνικά, συναισθηματικά, πολιτισμικά και οικονομικά αποτελέσματα. Επίσης, συμβάλλει στην οικονομική, ψυχική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη. Ο

ρόλος του αναγνωρίζεται από όλες τις κυβερνήσεις, σε όλο τον κόσμο, συμπεριλαμβανομένης και της Πολιτικής Διακήρυξης του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, σύμφωνα με την οποία η συμβολή των αθλημάτων στην ενδυνάμωση του γυναικείου φύλλου, των νέων, των ατόμων με αναπηρία και γενικότερα των κοινωνιών, στους τομείς της υγείας, της εκπαίδευσης και της κοινωνικής ένταξης είναι πολύ σημαντική (Bas et al., 2020).

Στις μέρες μας, ο αθλητισμός αποτελεί βασικό στοιχείο στη σύγχρονη λαϊκή κουλτούρα και αποτελεί αναφορά και παράγοντα για τις πεποιθήσεις, τα συναισθήματα και τις συμπεριφορές πολλών ανθρώπων. Δεν αποτελεί μόνο μία σωματική δραστηριότητα, αλλά είναι και ένα πολιτιστικό, οικονομικό και πολιτικό φαινόμενο τεράστιας σημασίας και αξίας για τις κοινωνίες (González et al., 2021). Τα οφέλη του αθλητισμού και της φυσικής δραστηριότητας στην σωματική, ψυχική, κοινωνική, συναισθηματική και πνευματική υγεία είναι, σαφώς, αδιαπραγμάτευτα. Η νομοτελειακή αυτή αλήθεια, περί των πλεονεκτημάτων της φυσικής (σωματικής) δραστηριότητας είναι γνωστή και έχει ήδη τεκμηριωθεί από τις προηγούμενες δεκαετίες (Μπεμπέτσος, Κωνσταντινίδης & Κωνσταντούλας, 2021; Begović, 2020). Φυσικά, πέραν της συμμετοχής σε αθλητικές δραστηριότητες, οι άνθρωποι (ιδίως οι άντρες) διατηρούν έντονο το ενδιαφέρον τους και για την παρακολούθηση άλλων αγωνιζομένων, οι οποίοι συμμετέχουν σε διάφορα αθλήματα (Apostolou & Zacharia, 2015). Η παρακολούθηση αθλητικών αγώνων φαίνεται να είναι μια κυρίαρχη ανθρώπινη ενασχόληση (Kyle 2014; Guttmann, 1986), που ενώνει σχεδόν όλους, από τους αρχαίους μέχρι και τους σύγχρονους πολιτισμούς. Μάλιστα, τα σημερινά αθλήματα, που είναι θεσμοθετημένοι διαγωνισμοί, διέπονται από σαφείς κανόνες και υπάγονται σε Διεθνείς Ομοσπονδίες και Επιτροπές συγκεντρώνουν πολλούς θεατές και τηλεθεατές, ανά την υφήλιο. Από την αρχαία αιγυπτιακή τοξοβολία και τους Ολυμπιακούς αγώνες στην αρχαία Ελλάδα έως το σύγχρονο ποδόσφαιρο και το μπάσκετ, κάθε άθλημα έχει διαμορφωθεί, από τον πολιτισμό, του οποίου αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι, ενώ με τη σειρά του ο αθλητισμός βοήθησε στο να διαμορφώσει το πολιτισμικό πλαίσιο της ανθρωπότητας (Guttmann, 2004). Ο αθλητισμός είναι μέρος της ζωής μας. Οι αρετές και τα ελαττώματα της κοινωνίας υφίστανται και μεταφέρονται και στον αθλητισμό (Kyle, 2014). Η οικονομική συνεισφορά-παράμετρος του αθλητισμού στην κοινωνία ιδίως στις μέρες μας κατέχει επίσης εξέχουσα θέση. Πολλές βιομηχανίες και εταιρείες καθώς και πολλοί εργαζόμενοι δραστηριοποιούνται στον χώρο του αθλητισμού, παρέχοντας σχετικά προϊόντα και υπηρεσίες, αλλά και διοργανώνοντας αθλητικές εκδηλώσεις. Στην Ευρώπη, ο αθλητισμός είναι ένας σημαντικός οικονομικός τομέας (European Parliament, 2021), που αντιπροσωπεύει το 2,12 % του συνολικού Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ) και το 2,72 % της συνολικής απασχόλησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ενώ καλύπτει, περίπου, 5,67 εκατομμύρια θέσεων εργασίας. Επιπροσθέτως, κάποια συγκεκριμένα είδη αθλητικών εκδηλώσεων μπορούν να αποφέρουν σημαντικά βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα οικονομικά και μη οφέλη, για τις τοπικές και τις περιφερειακές οικονομίες. Σήμερα, πολύς κόσμος διεκδικεί την ιδιότητα του φιλάθλου. Ωστόσο, η ιδιότητα αυτή απαιτεί και θυσίες. Πράγματι, για την παρακολούθηση ενός αθλητικού γεγονότος αξιώνεται σεβαστή δέσμευση πόρων, όπως χρόνου ή χρημάτων όπως για την αγορά εισιτηρίου αλλά και για τη μετάβαση στον χώρο τέλεσης του παιχνιδιού, με μόνο πλεονέκτημα αυτό της ψυχαγωγίας και της

διασκέδασης (Apostolou & Zacharia, 2015).

Τα τελευταία χρόνια, η αυξανόμενη σημασία του ενεργειακού προβλήματος έχει οδηγήσει στην ανάγκη για μία πιο ορθολογική χρήση της ενέργειας και κατά συνέπεια, στην ανάγκη μείωσης του κόστους της ενέργειας που απαιτείται για τη δημιουργία δραστηριοτήτων στα στάδια. Με αφορμή την Ατζέντα 21, ένα παγκόσμιο πρόγραμμα που διευθύνεται από τα Ηνωμένα Έθνη, πολλές χώρες συμφώνησαν να υιοθετήσουν πολιτικές που στοχεύουν στη αειφόρο ανάπτυξη. Τα τελευταία χρόνια, η Διεθνής Ολυμπιακή Επιτροπή (ΔΟΕ) έχει επίσης επικεντρωθεί στη βιώσιμη ανάπτυξη και στην προστασία του περιβάλλοντος, οδηγώντας στην υιοθέτηση της Ατζέντας 21 πράγμα μείζονος σημασίας.

Λαμβάνοντας υπόψιν όλα τα παραπάνω, της τεράστιας απήχησης και του ρόλου που παίζει στην ζωή μας, ο αθλητισμός μπορεί να λειτουργήσει ως εφαλτήριο και να οδηγήσει στην αλλαγή της ατομικής μας συμπεριφοράς προς βιωσιμότερες συνήθειες ώστε να παραδώσουμε έναν πιο πράσινο και δίκαιο πλανήτη στις επόμενες γενιές.

9.3 Αντί επιλόγου

Ο αθλητισμός έχει τη δύναμη να αλλάξει τον κόσμο, έχει την δύναμη να εμπνεύσει. Έχει την δύναμη να ενώσει τους ανθρώπους με τρόπο που λίγα πράγματα μπορούν. Μιλάει στη νεολαία σε μία γλώσσα που καταλαβαίνουν. Ο αθλητισμός μπορεί να δημιουργήσει ελπίδα εκεί που υπάρχει μόνο απελπισία(Nelson Mandela-Laureus World Sports Awards, Monaco 2000).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική

- Μπαντέλλα, Δ., 2019. *ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ (Πτυχιακή εργασία). Πανεπιστήμιο Πατρών. Μεσολόγγι*
- Μιχαλόπουλος, Κ., 2021. *ΨΗΦΙΑΚΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΓΙΑ ΜΗΔΕΝΙΚΑ (Πτυχιακή εργασία), Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών. Αθήνα*
- Μπούρας Η., Γκουντάκος Γ., 2014. *Η ενασχόληση των νέων με τον αθλητισμό - Μια, εμπειρική έρευνα (Πτυχιακή εργασία). Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Αν. Μακεδονίας και Θράκης. Καβάλα*
- Χρυσάνθης, Δ., 2021. *Κλιματική αλλαγή – Πώς πλήττει και τα σπορ.*

Ξένη

- (2021)., *STAPLES Center Awarded Environmental Management System Certification.*
- (2011). *Amway Center, home of the Orlando Magic.*
- (2012). *Philips Arena, Home of the Atlanta Hawks*
- (2014). *Sports and the sustainable development, United Nations.*
- (2020). *Sustainable Sourcing Code. FIFA Digital Assets Hub.*
- Aquino I, Nawari N, (2015). *Sustainable Design Strategies for Sport Stadia.*
- Campelli, M., (2019). *How Portland Trail Blazers challenged 1,000 fans to make more sustainable lifestyle choices, The Sustainability Report.*
- Euroleague.net, (2021). *Euroleague Basketball supports One Tree Planted*
- Rosca V. I., 2010. *Sustainable development of a city by using a football club.*
- Kulhman, T. & Farrington, J., 2010. *What is Sustainability?.*
- Lockwood, D., (2021). *How green are Premier League clubs? Tottenham top sustainability table, BBC.*
- MacGillivray, A., (2022). *World Cup 2022 Host Qatar Is Riddled With Climate and Human Rights Issues.*
- Pache, G., (2020). *Sustainability Challenges in Professional Football: The Destructive Effects of the Society of the Spectacle. Journal of Sustainable Development.*

Philips Arena, Home of the Atlanta Hawks.

Rosca, V., 2010. *Sustainable development of a city by using a football club*

Zavadivker, G., *Sustainable Development.*

Διαδουκτιακοί ιστότοποι

<https://www.panionioscamp.gr/>

<https://www.juventus.com/>

<https://www.facebook.com/AEK.FC.OFFICIAL>

<https://www.sport24.gr/>

<https://www.paobc.gr/club-6>

<https://www.euroleaguebasketball.net/one-team/>

<https://www.olympiacosbc.gr/el/>

<https://www.bbc.com/sport>

<https://www.greenjournal.co.uk/>

<https://digitalhub.fifa.com/>

<https://sustainability.sport/>

<https://www.tottenhamhotspur.com/>

<https://www.fgr.co.uk/>

<http://sport4sd.com/>

<https://eur-lex.europa.eu/homepage.html>

